UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Ad legem Falcidiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

LEX CX.

Qui ſub conditione. No.hunc tex.ꝛ habuiſtis in l.cum ſeruus.ꝛ l.ſi cui.ſ.eo. Hic dicitur,quod debet pꝛobare quod nihil ſubtraxit,qualiter pꝛobetur? Reſpond.pꝛobatur eo ipſo,quod non pꝛobatur contrarium,l.ſuper ſeruis.C.qui mili.non poſ.lib.
a xij. Quero,qualiter[a] poterit pꝛobare, quod iſtud quod ſcripſit, eſt verum? Dic,quedam ſunt perſone.que non tenentur:ꝛ earū ſtatur iuramēto,l.ſi quis pꝛo redemptione.C.de dona. ꝛ in l.diuus. j.ſi cui plus quam per l.falci.Sed in caſu legis noſtre dico,quod pꝛobatur eo ipſo,quod pꝛobatur quod bonus vir tantum expendiſſet in hoc,hic eſt caſus in l.fi.C.de ali.pupil.pꝛe.tunc credo,ꝙ non ſufficeret dicere,tantum expendi in illa domo,ꝛ tantum expendiſſet bonus vir.(non tamē pꝛobatur:ſed debet pꝛobari tantum me expendiſſe,ꝛ quod tantum expendiſſet bonus vir.)vt pꝛobatur in l.excellentia ibi flagitantibus.C.de ero.mi.ann. lib. xij. quod tene menti,quia no.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Quero qualiter. Qualiter pꝛobetur quem diligenter expendiſſe,vide Bar.in l.cum ſeruus.ſ.eo.ꝛ Imo. hic. ꝛ vide quod no.Bar.in l.fi.C.ad Mace.ꝛ Bart.in l.diuus. ſi cui pluſquam per l.fal.ꝛ quod ibi dixi, ꝛ qualiter pꝛobentur expenſe in melioꝛatione rei.Bald.in l.ſi per impꝛudentiam. de euic. ꝛ vide Bar.in l.fi.§.in computatione.de iu.deli.ꝛ ibi Bal.

LEX CXI.

1 ☞Conditio indiuidua poteſt per vnum ex pluribus impleri, ꝛ pꝛoderit omnibus,niſi voluntas defuncti ſit contraria.

a **Tales.** Conditio indiuidua pluribus appoſita non poteſt niſi ab omnibus impleri, [a] diuidua vero,ex cauſa diuiditur,tam ex parte implentium,quam ex parte eoꝛum,in quoꝛum perſonis debet impleri, h. d. vſqꝫ ad §.Priſcus.Op.dicitur hic,quod conditio indiuidua non poteſt
1 impleri per vnum.contra C.eo.l.pen.Sol.Fateoꝛ,† quod poteſt impleri per vnum,vt pꝛoſit ſibi tantum,vt ibi:non autem vt pꝛoſit omnibus,niſi contraria ſit volūtas defuncti,ita pꝛobatur ibi, ꝛ in eo quod dicit gl.ꝙ pꝛodeſt omnibus,male dicit. De hac materia[b] qualiter ſcindatur ius implendi,dixi ſ.eo.l.cui fundus.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Ab omnibus impleri. Vide quod dixi poſt Bart.in l.ſi mihi ꝛ Titio.de verb.obli.ꝛ ponit Bal.in l.j.in viij.q.C.quando non pe.par.

b ALEX. ¶De hac materia. Vide Barto.in l.ſi peculium ſeruo, de ſta.liber.

a **§. Priſcus reſpondit.** [a] Statuliber debet rationem reddere.vbi iudici videbitur, h. d. not.hanc legem ꝛ facit ad materiam l. item illa.ſ.de cōſt.pec.Facit etiā ad totū tit.C.vbi de cri.agi.op.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Priſcus reſpondit. Hunc tex.alle.Bal.in l. j.in vij.q. C.de inſti.ꝛ ſubſti.alle.Bal.in l.j.in ver.quero Iudex.de li.le.

LEX CXII.

Cum filius. Non dicitur quis poſſe adminiſtrare res ſuas ante viceſimum quintū annum,hoc dicit,ꝛ eſt notabilis tex.

TITVLVS. II.

Ad legem Falcidiam.

¶ **Dictum eſt.** ſ.de lega. verum quia de legatis detrahitur falcidia, igitur ſequitur videre de lege falcidia.

LEX I.

1 ☞Lex Falcidia a Falcidio dicta,vel a falce,qꝛ ſicut falx reſecat. Pꝛetoꝛ ius ciuile non tollit ipſo iure,ſed exceptione ſic.
2 Statutum quod filia ſit contenta de dote pꝛo falcidia debita in bonis patris,intelligitur pꝛo legitima.
Verba debent intelligi ſecundum qualitatem perſone, ad quam referuntur.
3 Statutum diſponens illud, quod pꝛius eſt diſpoſitum de iure communi,dicitur ius municipale ꝛ non commune.
4 Dictio vſqꝫ,quid ſignificet.

Lex Falcidia lata eſt. Diuiditur in tres partes. Pꝛimo ponitur oꝛdo,quo lex falcidia fuit intꝛoducta. Ibi,que pꝛimo capite.ponit mens,ꝛ verba pꝛimi capitis. Ibi.ſecundo ponitur mens. ꝛ verba ſecundi capitis,
1 vſqꝫ ad §.lex falcidia. Quero† quare iſta lex appellatur lex falcidia? Glo.dicit quod appellatur a Falcidio conſule.ſicut P[illegible] ciana:ſed cōtra,iſte Falcidius nō debet poſſe tollere legē [illegible] ipſo iure,ſicut nec pꝛetoꝛ pōt ius ciuile tollere.§.quos anti.[illegible] de bon.poſ.ꝛ pꝛobat in l.filiū.§.ſed quemadmodū.j.de bon.[illegible] contrata,ꝛ l.ex duobus.§.fi.ſ.de vulg.ꝛ pupil.Sol.Fateoꝛ,q[illegible] pꝛetoꝛ ipſo iure non poteſt tollere ius ciuile, ſed p exceptione[illegible] ſed iſte Falcidius fuit conſul,qui poteſt ipſo iure ius ciuile to[illegible] re. Alij dicūt,ꝙ iſte Falcidius fuit tribunꝰ. ita habet in decre[illegible] diſtin.c.quedā. Alij dicūt.ꝙ lex falcidia dicit a falce,qꝛ ſicut fa[illegible] reſecat gramē, ita lex falcidia reſecat legatum. Quidā [illegible] iſtam opi,qꝛ in pꝛimo capite iſtius legis non reſecant legata[illegible] men lex falcidia appellat,ſed reſpōdeo,licet non reſecet.tn̄ a[illegible] reſecandi habuit. Item,qꝛ pꝛincipaliter ad hoc induxit vt re[illegible] ret,ideo ab eo nominat,arg. l.querit hermaphꝛoditum.ſ.de [illegible] homi. Hec plus placet quam pꝛima:qꝛ video,ꝙ Trebellia[illegible] appellat falcidia,l.pater filiū.in pꝛinc.j.eo.ꝛ l.Titia.vbi app[illegible] tur lex falcidia Trebellianica,l.iubemus. C.ad Treb.ꝛ ſic [illegible] ꝙ largo ſumpto vocabulo,quicquid reſecat,poteſt dici falci[illegible]
2 ꝙ facit† pꝛo ſtatutis* que ſunt in aliquis partibus,dicit[illegible]
* quod filia femina ſit contenta dote pꝛo falcidia [a] debita in b[illegible]
a patris. Dicit filia,ego volo legitimam meam, qꝛ non eſt fa[illegible] ſed quidā doc.bene determināt, ꝙ pꝑter cōmunē vſum lo[illegible] intelligit falcidia,id eſt,legitima,ideo de legitima intell[illegible] cū de lanionis.§.aſinā.ſ.de fun.inſt. Pꝛeterea, verb[illegible] ligi ſecundum qualitatē perſone ad quā referuntur.[illegible] equitij.de vſu ꝛ hab.ꝛ l.ſi quis filio exheredato.§.irrit[illegible] teſt. Pꝛo hoc ego do gl.in l.ſi patronꝰ.§.j.j.de bon.ꝛ [illegible] ponere in ſumma in auth.de here.ꝛ fal.ver.hic autē.Op[illegible] tur ꝙ habet facultatem legandi a l.xij.tab.vt j.de verbo.ſi[illegible] ca.l.lege obuenire.ꝛ Inſti.eo.in pꝛin.Gl.ſol.dedit,id eſt [illegible] firmauit. Habet ergo quis poteſtatem condendi teſtamenti [illegible] xij.tabula.vt ex l.falcidia. Ulterius op.ꝛ videt,quod quibu[illegible] nis non poteſt hoc facere,l.ſi queremus.ſ.de teſt.Solu.vt in gl.
3 Opp. Inſt.de legat.§.legari. Sol.vt in gl. ¶Quero,† ſi ſtatutum
b diſponit[b] illud,quod pꝛius erat diſpoſitum de iure commun[illegible] ſit ſtatutū,an lex? Hoc eſt vtile ſcire,pꝛopter multa, que poſſ[illegible] occurrere. Io.An.in c.j.extra de cōſti.lib.vj.tenet ꝙ ſtatutum [illegible] ius cōmune,ꝛ ꝙ ſit verum pꝛobatur per l.ius ciuile.ſ.de iuſti[illegible] in.ꝛ per l.ſi creditoꝛi.ſ.de lega.j. Sicut enim ius gentium alter[illegible] tur cum aliquid adijcit,vel detrahit,ita ꝛ ius ciuile,niſi aliquid addatur vel detrahat per ius municipale, remaneret ius ciuile, ꝛ pꝛo hoc facit iſta l.ſecundum expoſitionem gl. In contrariū,q[illegible] ſi teſtatoꝛ diſponit ſecundū ius commune, vt qꝛ venientes ab in[illegible] teſtato inſtituit,valet vt vltima voluntes.l.ij.ſ.de [illegible] Gallus.per totū,ſ.de libe.ꝛ poſthum. Pꝛeterea.[illegible] deduci in ſtatutum ciuitatis illud,quod eſt de [illegible] non pꝛohibetur deduci in ſtipulationē, vel in [illegible] l.ij.circa pꝛin.ſ.ſol.mat.l.ꝛ ſi pupillus.circa pꝛin.[illegible] ita ſtipulatio facta fuerit.j.de ver.obl.per iſtas [illegible] pꝛobo,quod ſtatutum ſit ius municipale ꝛ ciuile,[illegible] formā agendi,vt condictione ex ſtatuto agat,qui pꝛius [illegible] de iure cōmuni agere,ꝛ pꝛo hoc facit iſta lex,ſecundum iſtā expoſitionē quam feci. Item ſuper codē habet locum ius ciuile ꝛ pꝛ[illegible] toꝛium,vt in bon.poſ.ſecundum tab.ꝛ gl.do. Ioan.And.[illegible] ram in caſu,in quo loquit,put ad ſuperioꝛa refertur. ¶Ulti[illegible]
4 †vide hic dictionē vſqꝫ[c],de cuiꝰ ſignificato ponit Iac.Are.hic
c Ex.etiā in l.a caligato.C.de nup.dixi in l.patronus.§.j.ſ.de le.

ADDITIONES.

* CLA. DE SEISS, ¶Facit pꝛo ſtatutis. Vide Barb.in c[illegible] Raynutius.de teſta.

a ¶Pꝛo falcidia. Adde Pau.de Caſt.conſi.cxcix.

b AND.BAR. ¶Quero ſi ſtatutum diſponit. Et vide Bal.in l[illegible] C.de cōſti.pe.ꝛ vide tex.in l.iij.§.ſi rē.de leg.iij.ꝛ vide tex.in l.ma[illegible] ſtratus.ad muni.ꝛ vide gl.in l.fi.§.in computatione.C.de iur[illegible] lib.ꝛ vide q̄ dixi in c.j.de reſcrip. Adde Io.An.in c.j.de fil.pꝛe[illegible] nouella in vj.ꝛ in tit.de teſt.in rub. Bal.in l.j.C.de conſt.pec.[illegible] lexan.hic ꝛ Fely.pleniſſime in c.j.in vl.chart.extra de reſcrip.

b ¶Uſqꝫ. Adde de hac dictione ꝛ multis alijs Old.conſi.xlix.

1 ☞Falcidia reſecatum,eſt naturaliter debitum.

§. Secundo capite Op.in auth.de trien.ꝛ ſe[illegible] miſ.poſt pꝛinci.ꝛ C.de ina[illegible] officio.teſtamen.l.nouiſſima.Sol. Hic loquitur in quarta debita iure inſtitutionis,vt in gloſſa. Secundo oppon. quod non liceat capere.lege,non eſt dubium.Codic.de legat.Sol. Intellige hanc ſecundum illam,ꝙ debeat capere de volūtate heredis ſcripti,vel rem vacantem,l.pen.j.pꝛo leg.vel qꝛ teſtatoꝛ permiſit,l.Titia cū teſtamēto.§.j.ſ.de leg.ij. Alias ſi extra iſtos caſus caperet.perde
1 ret legatum.d.l.non eſt dubiū. ¶†Quero.an iſtud,ꝙ reſecatur per Falcidiā,ſit naturaliter debitum? Et gl.tenet ꝙ ſic,l.cū quis C.de

C.de iu.ꝛ fac.igno.ꝛ l.cuius per errorē .j.de reg.iu.ꝛ l.j.ſ.de cōdi.
inde. Doct. Ultramon. tenent contrarium per iſtā legem, quoniā
non permittit diſponere niſi vſqꝫ ad dodrantem, ꝛ quando lex re
ſiſtit obligationi, naturalis obligatio impeditur, l. ſi non ſortē. in
a prin.ſ.de cōd.indebi. ſed hic reſiſtit, ergo ꝛc. Preterea, iſtud[a] pro
batur in l. lineam Margaritarum .j.eo. ꝛ Cy. tāgit in d l.cū quis:
ſed ſemper reprobaui, ꝛ dico ꝙ imo eſt debitum naturale, vt tex.
C.eo.§.j. vbi dicit, ſi heres dat ſcienter vltra, tunc non videt̃ dona
re: ergo aliquo iure eſt debitum, alias donatio eſt. dixi vobis in l.
ſi patronus.§.j.j.de dona. Ad rationem Ultramontanorū dic,
quod lex Falcidia non reſiſtit obligationi, ſed non aſſiſtit, quia
dicit, ita tamen quod quarta ꝛc. Sed contra iſtam ſolu. facit Inſti.
eod.§.j. vbi dicit tex. quod lex Falcidia prohibet. Solu. pro-
hibet, id eſt, non permittit: ſicut dicimus in l. ſtipulatio. §. alteri.
.j.de verbo.obl. Ad d.l. lineam reſpon. quod dominium reſcindit,
ſed non obligationem naturalem, quia remanet naturalis obli-
gatio prout erat primo.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Preterea iſtud. Et vide Bald. plene in l. cum
quis. C.de iur. ꝛ facti igno.

1 ☞ Statutum quod loquitur in coniunctis, quod locū habeat
in omnibus, ꝛ per omnia in extraneis, intelligitur in caſibus, in
quibus poteſt habere locum.
2 Factio recipit extenſionem paſſiuam.

* **§. Lex Falcidia.** [a] Ad teſtamenta per fictionē le
gis Cornelie confirmata perti-
net lex Falcidia. h.d. Op. ꝛ videtur, ꝙ omnes leges teſtamentarie
non poſſunt habere locum. l. ſi quis filio exheredato. §. irritum. ſ.
de iniu.teſt. ꝛ l.iij. de verbo.ſig. Solue vt in gl. qꝛ ille reſpiciunt ve
ritatem, ꝛ hec lex reſpicit fictionem. Iſta probant̃ per d.l. ſi quis
b filio exheredato. §. irritū. ſ.de iniu.teſt. Ex hoc no. Mod.[b] ad hoc
1 †quod tota die fit, in ciuitate iſta fuit ſtatutū factum, ꝙ ſtatutū
quod loquitur de cōiunctis, habeat locū in omnibus ꝛ per om-
nia in extraneis, intelligitur in caſibus in quibus poteſt habere
locum: qꝛ ſi eſſet in ſtatuto primo, ꝙ in cōſanguineis proprijs cō
promittat̃, non poteſt habere locū in extraneis, ꝛ pro hoc facit l.
* iſta.* ¶ Op. quod eſt ſecundum fictionem debet †ſtricte accipi. ꝛ
2 non recipit extenſionem, l. mulier ꝛ Titio. ſ.tit.j. facit l. Arani⁹.
ꝛ quod ibi dixi .j.de fideiuſ. hic dicitur contrarium. Solu. Non re
cipit extenſionem, ſcilicet, actiue, hoc eſt, vt ipſa fictio extendatur
ad alia, vt in contrarijs: ſed extenditur paſſiue, hoc eſt, vt alie le-
ges teſtamentarie ad ipſam extendantur. Hoc tetigi in l.ij. ſ.de
leg.j. ꝛ pono in l. omnes populi. ſ.de iuſt. ꝛ iu. circa materiam in-
terpretationis. Pone filiuſfamilias, poteſt facere teſtamentum
per formam ſtatuti, habebunt ne locum in eo leges, que loquun-
c tur de teſtamento? Certe ſic.[c]

ADDITIONES.

a ¶ Lex Falcid. Adde quod Pau. de Ca. inducit hunc tex. ad q.
quod ſi teſtator habens plures filios, illos inſtituit, ꝛ grauauit
ꝙ ſi decederēt ſine liberis, reſtituāt hereditatē Titio, ſi vnus ex
predictis fratribus erat conſtitutus in ſacris, ꝙ non cenſetur ille
grauatus, qꝛ nō poterat licite generare filios: ad hoc vide quod
voluit Romanus conſi. ccccxxviij.
b POMA. ¶ Et hic no. Mo. Uide Alex. in l.j. in j.no. in j.col. ff.de
le.j. iuncta gl. in l. mancipia. in ver. ſubeſt forma. C.de ſerui. fugi.
ꝛ in l. princeps. cum gl. ff.de leg.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Et pro hoc facit lex iſta. Uide Are.
in rub. .j.de acq. poſſ.
c POMA. ¶ Certe ſic. Uide cōcor. per Cardi. conſ. lxx. vbi limitat.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Ad hanc doctrinam vide Alex. in l. ſi
quis priore. .j. ad trebellian. ver. addo etiam quod illud idem.

§. Ad eos qui omiſſa. Falcidia habet locū
in legatis, que de iure
pretorio tantum debentur: ꝛ in his, quorum dies cedit ab adita
hereditate: ꝛ in his que poſt facto, an debeantur, apparet. h.d.
Op. quod non valet legatum factum ei, qui eſt apud hoſtes, quia
non eſt capax: vnde videtur obſtare, quod habuiſtis in §. in extra
neis. Inſti. de her. qua. ꝛ diffe. Solu. confirmatur per fictionem
poſtliminij, vt vidiſtis in l. illa. §.j. ſ.de here. inſti.
☞ Relictum Deo intelligitur relictum eccleſie.
Trebellianica an ceſſet in relictis ad pias cauſas.

§. Ad municipalem. [a] Op. de §. ſi autem he-
res. in auth. de eccl. tit.
vnde ſumitur auth. ſimiliter. C.eo. Glo. ſoluit. quod hic loquitur
quando relinquitur Deo, ibi ad pias cauſas. Iſtam ſo. reprobat
glo. per l. ſi quis ad declinandam. §. pe. C.de epiſ. ꝛ cleri. Alij di-
cunt, quod eſt differentia, an relinquantur deo[b] vel eccleſie. Sed
iſta non eſt vera, quia quando† relinquitur Deo, videtur reli-
ctum eccleſie, vt in §. ſi quis in nomine. in auth. de eccl. tit. Alij di-
cunt, ꝛ tenent quod iſta corrigitur per illam, ꝛ iſtam tenet gloſſ.
2 hic. Alij, † vt Oldr. dicunt, quod ille §. ſi autem heres loquitur
in heredibus qui fuerunt in mora ſoluendi: ꝛ vidi multos doct.
hoc dicentes, ꝛ glo. recitat in l. ſi quis ad declinandam. C.de ep.ſ.
ꝛ cle. ꝛ doct. vt Jac. But. dicunt iſtam eſſe veram de iure: ſed or
Cyn. dicit contrarium in d. auth. ſimiliter. ideo ego non audeo di-
cere contrarium. Sed mihi videtur, quod in corpore non dicet̃
quod ſit mora, ſed quod per Falcidiam recuſabat ſoluere, ꝛ ſi eſ-
ſet in mora, aliquo modo punitur, vt probatur ex eo quod ſe-
quitur in illo §. ꝛ ex §. qui eum precedit. Ego credo, quod iſta lex
ſit correcta, ꝛ ita communiter tenetur. ¶ Quero, quid de quarta
debita iure natur.? Et dic vt in gl. ꝛ ſimile in d.l. ſi quis ad decli-
3 nandam. ¶ Quero, † vtrum Trebellianica ceſſet in relictis ad
pias cauſas? dicam in l. Marcellus. §. quod autem. .j. ad Trebel.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Ad municipalē. Et de materia huius §. vide ple
niſſime mode. in auth. ſimiliter. C.eo. ꝛ vide tex. ſing. in l. decem. ff.
de fideic. li. vbi ex legato libertatis non detrahitur Falcidia. ꝛ vi-
de ibi. Angel. ponentem ſing. opi.
b ¶ Deo. Adde an relictum vt pingatur imago alicuius ſancti, di
catur pium. Ange. conſi. ccxxiiij. ꝛ an de legatis ad pias cauſas
detrahatur Falcidia, vide Oldra. conſi. cxcj. Fede. conſi. cxxx. ꝛ
cl. Roma. conſi. xxviij. ꝛ ccxxxix.

§. Non ſolum Ad omnia legata, que debent de
ſubſtantia teſtatoris proficiſci, per
tinet lex Falcidia. hoc dicit.
1 ☞ Falcidia non detrahitur de mortis cauſa capione, ꝛ lati⁹. nu. 5.
2 Legatum nomine pene de iure Digeſtorum valet, niſi diſpoſitio
eſſet opprobroſa.
4 Imputari quando dicatur, ꝛ quando non.

§. Item ſi ita. Si legatum ſoluatur antequam in a-
liud transfundat̃, lex Falcidia locū ha
bet ſecus ſi poſtea. Item quod mortis cauſa datur ad euitandam
alterius legati preſtationē, ad legem Falcidiam nō pertinet. h.d.
Diuidit in duas partes. Primo. loquitur qñ legatum incipit a
precedenti diſpoſitione. Secundo quando incipit a precedenti
1 conditione. Secūda ibi, idemqꝫ erit. ¶ No. vnum, † hic videt̃ vel-
le, ꝙ ex mortis cauſa capione nō detrahatur Falcidia. ¶ Primo
oppo. qd relictum non valet, qꝛ videtur quod ſit relictum nomine
2 pene. l.j. de his que pe.no. So. †ſecundum tempora antiquiſſima
non valet, ſed ſecūdum tempora Digeſtorum ſic, vt hic, niſi prece
deret diſpoſitio opprobroſa, vt no. ſ.tit.j. l. mulcta. p Dy. ¶ Op.
dicitur in primo caſu penum eſſe in legato: contra in l.j. ſ.de pen.
le. So. Ibi a conditione, hic a diſpoſitione: non eſt verum qꝛ ibi a
diſpoſitione. Dicit glo. non eſt contra, qꝛ dicit, non poteſt peti, er
go non eſt in legato, ſed ſtatim dicam. Opp. ꝙ vſqꝫ ad interpella-
tionē poſſit ſoluere. Item vſqꝫ ad lit. conteſt. l. ſi penum. .j. quando
dies leg. ced. Soluit gl. ꝛ fatetur contrarium. ꝛ ſic gl. videtur di-
cere ꝙ tex. non bene dicat. Sed certe Iuriſconſultus bene dicit, ꝛ
dico ꝙ debet intelligi, ꝙ poteſt ſoluere vſqꝫ ad interpellationem,
d.l. penum. ſed interpellari non debet incontinenti, ſed aliquo ſpa
t'o premiſſo. l. quod dicimus. .j.de ſolu. Item vſqꝫ ad lit. conteſt. ſi
alia interpellatio non precederet. ¶ Uenio ad aliam gl. ꝛ gloſ. in-
nuit ꝙ duo ſunt legata. Contra de l. ſi cum prefinitione. .j. quando
di. leg. ced. Sol. Duo ſunt legata vere, ſed in effectu vnū eſt, ꝛ iſta
eſt veritas. Ultimo op. de l. ſi penum. .j. quando d. leg. ced. Gl. ſol-
uit, ꝙ licet hic nunquam potuit peti, tamen fuit in obligatione
ciuili ꝛ naturali. Alij ſunt in alia opinione, ꝙ nunquā fuit in ob-
ligatione: ſed eſt contra d.l. ſi penum. ꝛ vide iſtam gl. Tenet ergo
gl. ꝙ qñ incipit a precedenti diſpoſitione, nunquam eſt in petitio
ne, ſed in obligatione ciuili, ꝛ naturali, ꝛ iſta vident̃ probari p d.l.
ſi penum quando di. le. ce. Contra iſtam ſol. eſt gl. in l. obligationū
fere. in fi. .j.de ac. ꝛ oblig. quod interim eſt in petitione. Alia gl. eſt
in l. duo. ſ. pro ſoc. Dy. ꝛ Jac. de are. in l. ita ſtipulatus. de ver. obl.
videntur iſtas glo. tenere. do. Old. in d.l. ſtipulatus, reducit iſtas
glo. ad concordiam, ꝛ dicit. Quandoqꝫ volo petere quo ad effectū
conſecutionis, ꝛ tunc non pōt fieri vt conſequar, ꝛ ratio eſt qꝛ lit.
conteſt. ſuper penu, ſtatim nouatur prima obligatio, ꝛ incipit de-
beri quantitas: nō ergo in ſentētia poterit a modo deduci quod
deſiit eſſe in obligatione, ita loquitur hic, ꝛ l.j. ſ.de pe.leg. quan-
doque peto quo ad effectum inducende nouationis, ſeu tranſa-
ctionis, ꝛ tunc iſtud bene poſſum facere, ꝛ ſic loquitur gloſ. con-
traria, ꝛ pro hoc iſte tex. ꝛ hoc approbo in dicta l. ita ſtipulatus.
¶ Sed cōtra iſtud op. fortiter, lex dicit, ſi lego penum, ꝛ ſi penum
non dederit heres, centum dato, ꝙ primum legatum videt̃ adem-
ptum ſub conditione. l. aliquando. ſ. titu.j. per conſequens videt̃
ſub contraria conditione datum. l. ſi penum. infra quando dies
legat. cedat. ꝛ pendente conditione, datum non eſt in petitione

nec in obligatione.l.cedere diem.ĵ.de verbo.ſignifica.Quid dice-
mus.Quidā habēt in additione Dy.⁊ videt̃ dicere.ꝙ ideo hoc,
q̄ talis cōditio poſt mortem legatarij legatum non ſuſpendit:q̄
legatario moriente,certum eſt quod ei penus nō ſolueretur.Sed
certe licet hoc ſit verum:tamen ſequitur per hoc quod non impe
ditur trāſmiſſio,non autē ſequitur ꝙ detur petitio,vt dixi ſ̄.tit.j.
l.heres meus.Dic ergo.ꝙ tex.dicit.ꝙ legatum eſt,⁊ transfundi-
tur.Ad contrariū reſpondeo.ꝙ videtur ſub cōditione ademptū.
ſcilicet tunc cum extiterit cōditio.Et hoc videt̃ velle tex.in l.cōtra
ria.ibi,eo caſu quo centū.⁊c.ſic eſt aliud in iſto caſu,quo in penā
heredis non ſoluentis fit tranſmiſſio, quo caſu primū legatū nō
deſinit eſſe purū,⁊ ſic poteſt peti vt hic:ſecus ſi legatū ex alia cau-
3 ſa ſub conditione adimatur,ſeu transferatur.† Quero.vtrū de
a mortis cauſa[a] capione detrahatur Falcidia? Videt̃ ꝙ nō,vt hic,
⁊ ĵ.eo.l.acceptis.Contrariū videtur C.eo.l.pe.Et hoc determina
uit gl.Ad iſtam l.reſpondet gl.ꝙ hoc eſt propter morā heredis.
Ad l.acceptis.rn̄det gl.ꝙ ibi heres accipit,non dat. Tangit̃ la-
tius in l.qui pretio,ſ̄.de do.cau.mor.⁊ Inſt.e.§.j.⁊ Cy.in l.ſi mor
tis.C.eo.Dy.reaſſumendo omnia dicta gl.dicit ſic.Quādoq̄ he-
res accipit mortis cauſa,⁊ non computatur in Falcidiam.d.l.ac-
ceptis.⁊ l.in quartā.ĵ.eo.Quandoq̄ heres dat,⁊ tunc aut heres
dat contra defuncti voluntatem,aut preter,⁊ non detrahit̃ Fal-
cidia.d.l.qui pretio.de do.cau.mor. Quandoq̄ dat ſecundū volū
tatē defuncti,⁊ tūc aut fuit in mora,⁊ nō detrahit̃ Falcidia: aut
in mora non fuit,⁊ detrahit̃.Sed iſta verba vident̃ contra verſi.
idemq̄ erit.Gl.voluit ad contrariū reſpondere, idemq̄, ſcilicet
ſi tamen mora iam facta ſit.Sed certe videt̃,quod tractat Iuriſ-
conſultus.Idemq̄,ſ.ad detrahendū Falcidiā, ⁊ ſic non eſt vera
diſtinctio Dyn.Preterea, Falcidia reſecat legatum ipſo iure.l.
Plautius.⁊ l.lineam margaritarum.ĵ.eo.ſed tunc heres non po
teſt eſſe in mora,q̄ nulla eſt petitio.l.ſi pupillus.ĵ.de verbo.obl.
Preterea,ꝙ mora non priuet Falcidia, eſt expreſſum in l.cū pa-
ter.§.j.ĵ.eo.Quid dicemus? Iaco.de Are.in d.l.qui pretio.dicit,
quandoq̄ mortis cauſa capio datur ad euitandā alterius legati
preſtationē,⁊ tunc nunquā detrahit̃ Falcidia,vt hic.Quandoq̄
datur ob aliam cauſam,⁊ tunc bene detrahitur Falcidia.l.pe.C.
e.⁊ iſta eſt vera,⁊ eam teneatis,quam Oldra. tenebat:⁊ hoc dixi
4 in d.l.qui pretio.Quero.† qualiter dicitur imputari? Reſpon.di
citur imputari qn̄ Falcidia detrahit̃,non imputari intelligitur,
qnādo Falcidia non detrahitur,⁊ iſtud colligitur ex duabus gl.
vna eſt ſuper verbo,imputari,alia ſuper verbo, nec in Falcidia.

ADDITIO.

a De mortis cauſa.Adde vt per Bal.conſi.cccclxxiiij.⁊ Rom.
conſi.lxxv.⁊ lxxxix.

1 ☞ Uſuſfructus eſt diuiduus, ſed alie ſeruitutes indiuidue, ⁊
nu 3.⁊ ibi de ratione.
Falcidia de diuiduis detrahitur de re ipſa,de indiuiduis, de eſti
matione.
2 Eſtimantur omnia,vt ſciatur an Falcidia debeat detrahi.
4 Eſtimatio vſuſfructus qualiter fiet,vt detrahatur Falcidia.
5 Legatum opere ſerui an conſtituat ius in re.

§.Si vſuſfructus legatus ſit.

Si aliquod diuiduum ſit legatū, de ipſo detrahitur Falcidia.nō
de eſtimatione ipſius:ſecus in indiuiduo, vtrunq̄ tamen eſtima
1 tur vt ſciatur an Falcidia locū habeat.h.d.No.† primo ꝙ vſuſ-
fructus eſt diuidu9,⁊ alie ſeruitutes indiuidue. Itē no.ꝙ de diui
duis,de ipſa re detrahit̃ Falcidia:de indiuiduis de eſtimatiōe de
trahit̃ Falcidia. Itē no.ꝙ omnia eſtimant̃ vt ſciatur.an Falcidia
2 debeat detrahi. † Op.de l.ſtipulationes non diuidunt̃.de verb.
3 ob.Sol.† Omnes ſeruitutes ſunt indiuidue excepto vſuſfructu,vt
hic.Et ratio eſt,q̄ vſuſfructus tantā vtilitatē affert in parte reſ-
pectu partis,quantā in toto reſpectu totius; in alijs ſeruitutib9
nō eſt ſic,vt probat̃ in l.executione.§.ſecunda ſpecies.ĵ. de verb.
obl. Op.de vſu.⁊ ha.l.vſus pars.Soluit gl.(in verb.neq̄ vſus.
ꝙ differt vſuſfructus ab opera,q̄ vſuſfructus eſt ſpecies per ſe
q̄ eſt vſuſfructus diuiduus,alie autem indiuidue:⁊ vſus eſt ſpe-
cies per ſe,⁊ hic differt a operis,ſed eſt indiuidu9 vt opere.)Op.
ſ̄.de ope.ſer.l.penul.Solue vt in d.gl.⁊ bene. Op.de ope.li.l.ſi qn̄.
Solue vt in gl.Op.de l.in ſtipulationibus.§.operarū.ĵ.de verb.
obl.Solue vt in gl. Dicit̃ hic † ꝙ vſuſfructus debet eſtimari,
4 quero qualiter fiet eſtimatio? Et dicit gl.ꝙ ex qualitate rerū,⁊c.
vt in gl.Similē gl.habes in l.omniū.ſ̄.de vſufru. Sed ſi hoc eſt,
quod eſtimatio debet fieri,hoc modo erit dare,ꝙ ſi proprietas va
leat quartā,ꝙ tūc nō detrahitur falcidia.Et gl.dicit,fateor cōtra
rium,⁊ eſt tex.in l.omnium.ſ̄.de vſufru.Alterius Dyn. intelligit
iſtam gloſſ. quando ſolus vſuſfructus eſt relictus , ⁊ nulla alia
res . Sed ſi poneremus vſufructum,⁊ alia legata eſſe relicta,tūc
eſſe pōt ꝙ detraheret̃ Falcidia licet valeat ꝓprietas quartā,Sed
opo.ꝙ id,quod eſt ſine vtilitate,non computatur in quartam,
ĵ.e.l.in quartā.Sol.vt gl.q̄ illud quod eſt ſine vtilitate re
in quartā non computatur,l.in quartam.ĵ.eo.ſed hoc eſt certum
extinguitur vſuſfruct9,vbi deceſſerit legatarius. Dicitur
quod debent omnia legata eſtimari:quero, quid ad propoſitum
poſito quod ſciatur quantum eſt in legatis,quomodo poterit
ri que ſunt in hereditate,probato que ſunt in legato? Non ergo
ſequitur,ſi tantum eſt,⁊ non plus.Dic,quod de hoc eſt glo.in l.
5 cum de lege.ſ̄.de proba.Et iſta lex † poteſt induci,an ex legato
pere conſtituatur ius in ſeruo. Et hic text. videtur, quod
Utrum opera ſit idem quod ius glo.tangit in l.ij.ſ̄. de
leg.⁊ de ope.ſeruo.l.ij.⁊ videtur contradicere, quod ſit ius,
cam in l.ij.ſ̄.de vſufr.lega.

§.Si quis creditori

Si debitor legat creditori, repreſenta-
nis commodum defalcatur.h.d.

§.Si legatarius.

Heres errans repetit a lega-
tario,ſi habet vltra quam ha-
bere debet ſecundum legem Falci.Quero,que actio eſt iſta
cit gl.quod eſt condictio indebiti,⁊ iſtud eſt verum, quando
res tradidit vt ſuam,ſcilicet heredis:ſecus ſi vt ſuam
q̄ tunc non tranſtulit dominium,l.iij.§.ſubtilius,ſ̄.de
cau.Ideo tunc per rei vendicationem poſſum peter
intelligit Iac.de are.Op.C.de iu.⁊ fac.igno.l. cum
⁊ ſupra de iuriſdi,om.iudi.l.ſi per errorem.Solu.vt
ne tene menti.

§.Interdum omnimodo.

Quando-
aliqua lega-
ta debentur ex ſubſtitutione,vel in conditionis euentum
ta pura preſtantur cautione recepta.h.d.

§.Id quod ex ſubſtitutione

que a
heredem perueniunt ex ſubſtitutione vulgari, contribuunt
cum herede ex inſtitutione. Idem in legatis,niſi ſint nominatim
relicta.Oppo.ſ̄.de leg.j.l.licet.Sol.Hic dixit tantum, vel eq
ualens,ideo ab alio non debentur.Et vide glo.in verb. nomina
tim,que incipit,vt ipſe.Sed intelligo,quod ſtatim quādo eū no
minauit,ab eo tantum videtur relinquere.l.ſi plures.ſ̄.de leg.

§.Si coheredis mei.

Si portio grauata
creſcit non grauate
ius accreſcendi,non eſt locus contributioni.h.d.Op.de l.ſi al
terutro.ĵ.eo.Sol.Intellige hunc tex.ſecundū illū, qui ſupplet
diſtinctione,Sed gl.tangit hoc ĵ.eo.l.ꝙ ſi alterutro
1 ☞ Ciuitas ſi vnit duas villas,quarū vna erat pinguis,
grauata,an creditores poſſunt venire contra bona omnium.

§.Si coheredem meum

Si portio
cedit portio
ni,poſtquā legata ceperūt deberi ab vtroq̄ coherede,nō eſt loc
cōtributioni.h.d.Op.de eo quod vidiſtis no.ſ̄.
ex ſubſtitutione.Sol.Hic ceperunt a coherede deberi,
fit cōputatio:in §.prox,nō ceperūt deberi.Satis cogitaui ſi po
a ſem iſtos caſus aptare ad aliā materiā,⁊ nō potui. Sed formo
1 vnam queſtionē. † Ciuitas Peruſina vniuit duas villas ſi
vna erat multū grauata debitis,alia erat multū pinguis:q
an creditores poſſint venire contra bona omnium? Mo
ces,ꝙ iſta vnio pōt fieri tribus modis.Uno modo pone no
ꝙ vna vocet̃ a,⁊ alia b,⁊ tūc pōt intelligi,ꝙ a, vniat̃ cū b,
a,vel vtraq̄ ſimul.⁊ eſt differētia in hoc,⁊ iſti modi probant
corpore vt iudic.ſine quoquo ſuffra. §.illud.⁊ §. hoc aūt.
C.de metropo.Bery.l.vnic.li.xj.⁊ plenius extra ne ſe,vac.c.
ſes tu dicere.caſus eſt hic,cū accedat grauata nō grauate.
§.ſi coheredi.Alius dicet,ꝙ nō habet locū contributio.q
cepit deberi,vt hic:ſed nullus bene dicit,q̄ illa iura habent
in legatis,⁊ vltimis voluntatibus:q̄ in alijs ſemper fit cōtr
tio omniū,ſi ad pauperē vadāt diuitie vndecunq̄,l. que
ſo,mat.⁊ l.ſi.§.ſi naūt dubius.C.de iure deli.Sed ad propoſi
vnitur grauata nō grauate,q̄ iſta vnio fit a ſuperiori de
tate,crederē ꝙ nō grauata poſſet impetrare ſeparationē.l.ſ.
de ſepa.in alijs omnib9 credo,ꝙ villa locuples,nō teneat̃ ad
ta antiqua,q̄ villa repreſentat vicē perſone,l.mortuo.ĵ.de fide
b ⁊ l.ꝓponebat̃.ſ̄.de iud.⁊ ſic[b] eſt acſi vnus homo veniret ad
uitatem:q̄ ad debita antiqua non teneretur,l.prouidendum
de dec.⁊ l.j.C.vt nullus ex vicarijs pro alienis vicariorum de
c moleſtetur,li.xj.Et hoc tenet Dy.[c] in l.incola.ĵ.ad municipa.

ADDITIONES.

a POMA. Sed formo.Et pro iſta vnione ſepe conſului,
Ludo.Ro.in conſ.clxxj.
b AND.BAR. Et ſic.Nec etiam ad repreſalias iam conce
vide Bal.no.loquentem in tit.de cenſi.in addit.Specu.
c Tenet Dyn.Adde quod idem ſequitur Roma.conſ.

§. Si in annos. Dicemus plene de iſta materia in l. Titio. ĩ. eod.

§. Id quod. Opp. ꝛ videtur, quod iſtud quod heredi debetur, detrahetur. l. Stichum. §. aliquando. ĩ. de ſol. Si habes hereditati, ſtat proprie, ſi habes heredi, ſcilicet, iure hereditario.

1 ☞ Impenſa funeris, ꝛ monumenti neceſſaria, facta ab herede, vt es alienum detrahitur. ꝛ nu. 4.

2 Heres in monumento poteſt expendere plus quam dixerit teſtator in ſui preiudicium, ꝛ ſi minus quam dixerit teſtator, ꝛ quam dicere deberet, debet expendere quod equum eſt.

3 Expendens in monumento fiendo per heredez, quando poſſit ab herede repetere, ꝛ qua actione.

5 Falcidia quando detrahatur de impenſa monumenti.

1 **§. De impenſa.** Impenſa † monumenti ꝛ funeris neceſſaria, facta ab herede, detrahitur vt es alienũ. Itẽ pecunia legata ad monumẽtũ defalcatur, niſi quatenus ſit neceſſariũ. h. d. Diuidit in duas partes. Primo, loquitur de impẽſa facta ab herede. Secundo, de pecunia legata alteri ad faciẽdũ monumentũ. Secunda ibi, idcirco. Item prima ſubdiuiditur in duas partes, quia primo ponit dictuz Sabini ſecundo dictum Marcelli. Opp. ꝛ videtur, quod Marcellus corrigit Sabinum: ſed dic quod Sabinus loquitur in monumento neceſſario, Marcellus in non neceſſario, vt apparet per ſequẽ. l. nec amplius. ¶ Opp. de l. cum in teſtamento. ĩ. de ver. ſig. Gl. hic in ver. eo nomine, dicit, hic expendit minus, ibi plus. Sed quid ad factũ, an heres poſſit plus expendere ꝙ̃ teſtator iuſſerit? Et dic, ꝙ põt in p̃iudiciũ ipſius heredis, nõ legatarioꝝ: de hoc hic loquit. ¶ Alterius opp. de l. hereditas. §. j. s̃. de peti. he. Gl. ibi, ꝛ hic ſe inuoluit, ſed truffa eſt: q2 hic querit, an deducatur vt es alienũ, ꝛ an detrahat Falcidia: ibi queritur, vtrũ alius impendens poſſit ab
2 herede repetere: nihil ergo illud cum iſto. ¶ Ad † propoſitũ breuiter non inſiſtendo, declaro iſtam materiã per queſt. Et primo quero, quãtũ põt ſoluere in monumẽto in preiudiciũ ſui? Et dic quãtum vult teſtator, vnde plus, non minus põt, l. cũ in teſtamento. ĩ. de ver. ſig. ſed ſi minus dixit quã deberet, tũc equũ expẽdat, l. at ſi
3 quis. §. equũ. s̃. de reli. ¶ Quero, an, † ꝙ alius expendet in monumẽto poſſit ab herede repetere? Dic, aut expẽdit plus quã teſtator voluit, ꝛ non repetit, l. qui aliena. §. j. s̃. de neg. geſt. Aut tantũ quantũ dixit teſtator, expẽdit: ꝛ tũc, aut vult repetere actiõe negotioꝝ geſt. ꝛ põt. l. hereditas. §. j. s̃. de pet. her. Aut vult actiõe funeraria repetere, ꝛ tunc non põt, niſi illud quod eſt equũ: nõ tantum, quãtũ teſtator iuſſit, d. l. at ſi quis. §. equũ. s̃. de reli. ꝛ eo caſu quo totũ repetit, eſt verũ, niſi heres potuiſſet Falcidiã detrahere.
4 ¶ Quero, an † expẽſa monumẽti detrahatur vt es alienũ? Et dic aut eſt neceſſaria reſpectu funeris, ꝛ vt es alienũ detrahitur, vt s̃. in prin. Aut nõ eſt neceſſaria, ꝛ tunc non detrahitur vt es alienũ,
5 vt hic in ver. Marcellus. ¶ Quero, † an Falcidia detrahatur de impenſa monumenti? Et dic aut ſunt legata ad monumentum neceſſarium, ꝛ non detrahitur, vt in prin. §. Si ſint legata ad monumenum voluntarium, defalcabitur, vt alia legata, vt hic.

LEX III.

SI heres inſtitutus. Quod heres acquirit ſui prouidẽ
a tia[a] vel alterius ſtultitia, non computatur in bonis. h. d. Tene mẽti iſtam legem. Pro ea facit l. venditor ex hereditate. circa mediũ. s̃. de here. vel actio. vendi.

ADDITIO.

a ¶ Sui prouidentia. Adde inquantum Alex. tangit an acquiſita ex vſuris per filium, ſint communicanda, que poſui poſt ipſum in l. cum oportet.

§. Itẽ ſi Reipublice. Dicit Dy. iſte caſus non reperitur alibi.

LEX IIII.

1 ☞ Dominium an mutetur ſi mihi debetur res ex contractu ſub conditione, eueniente conditione.

FUndo legato. Poteſt quis cauſam dominij ſibi mutare, cauſa noua extrinſecus ſuperueniente. h. d. Opp. ꝛ videtur, quod imo quis dicatur dominus ex vtraque cauſa, l. iij. §. ex pluribus. ĩ. de acq. poſ. Sol. Ibi poſſeſſio poteſt haberi ex pluribus cauſis, dominium non. Op. de l. in numerationibus. ĩ. de ſol. Sol. Ibi loquitur in pluribus cauſis cõcurrẽtibus in idẽ tẽpus: hic in diuerſis tẽporibus, vt no. in d. §. ex pluribus. Op. de acq. poſ. l. quod meo. Sol. põt ex cauſa extrinſecus veniẽte, vt hic. Opp. de l. cui res. s̃. de act. emp. Sol. vt gl. ꝛ bene. Op. de l. huiuſmodi. §. qui ſeruũ. circa fi. s̃. de le. j. Sol. Ibi mutat caſum in fi. ꝛ iſtã opi. ibi reprobaui tibi. Dic breuiter vt ibi dixi, iſta lex loquit, qñ mihi debet res ex
1 vltima volũtate. ¶ † Quero, quid ſi debet mihi res ex contractu, an exiſtẽte cõditione mutetur cauſa prioris dominij? Et videtur ꝙ non, q2 ex vltima volũtate tranſit dñium ipſo iure: ſed in contractibus non ſine traditione. In contrarium eſt veritas, quia veniente conditione amitto dominium, ꝛ ex noua cauſa habeo. vt in gl. in l. iij. §. ex pluribus. ĩ. de acq. poſ. ꝛ caſus eſt in l. ſub conditione. ĩ. de ſol. plene diſtingue vt in d. §. ex pluribus.

LEX V.

1 ☞ Res non vitiat ſi venit in eũ caſuz, a quo non potuit inchoari, ſi caſus ſuperueniens tendit ad eundem effectum cum primo.

2 Dominium rei poteſt haberi ex diuerſis cauſis in idem tempus concurrentibus.

1 **VErbis.** Nõ † vitiatur res, ſi venit in eum caſum, a quo non potuit inchoari, ſi caſus ſuperueniens tendit ad eundẽ effectũ cũ primo. h. d. Op. de l. inter ſtipulantẽ. §. ſacrã. ĩ. de ver. obl. ꝛ l. Tramus. ĩ. de fideiuſ. Breuiter caſus ſuperueniens tendit ad eundẽ effectũ cũ primo. Hoc determinat Dy. in c. actus legitime. extra de reg.
2 iur. li. vj. ¶ Quero an rei dominium habeatur ex cauſis diuerſis? Et videtur quod ſic, q2 concurrunt in idem tempus, l. in numerationibus. ĩ. de ſol. Gl. determinat contrarium, ꝛ male in l. iij. §. ex pluribus. ĩ. de acq. poſ. ꝛ ibi per Dy. reprehenditur.

LEX VIII.

IN lege Falcidia eris. Quero, qd vult dicere lex, ibi, ipſe ſol⁹. Gl. in d. ꝟbis dicit, id eſt ipſe ſolus tenetur, ꝛc. Dy. iſtã gl. reprehendit, alio modo exponit ſolus, ſcz, deducit ꝛc. vt gl. quã eã reprehendit. Tertio modo legam vt ipſe ſolus deducet, quẽ teſtator dãnat: ꝛ lz alij teneãtur habẽt tñ regreſſum. Opp. de l. cũ ab vno. s̃. de leg. ij. Sol. Ibi ſpeciale fauore dotis. Opp. ꝛ videt, ꝙ detrahatur ab alijs coheredibus. l. ſi vni. in prin. ꝛ §. idẽ Papinianus. alias, nõ incipit, ſi vni, ſed ſi filia. s̃. fami. erci. Gl. dicit. fateor ꝙ ipſe detrahat a coheredib⁹: q2 videtur eſſe grauatus liberare eos. Sed alij coheredes nõ faciunt deductionẽ de ere alieno: q2 non ipſi, ſed alij ſunt grauati. Idem no. in d. l. cum ab vno. Sed op. certũ eſt, ꝙ oẽs coheredes tenentur ꝑ hereditarijs portionibus, ꝛ liberatio videt eis legata a coherede: ergo apparet, ꝙ coheredes capiunt liberationem iure prelegati. Sed tunc arguo, quod iure prelegati capitur, non computat in quartã, l. id aũt ꝛ l. ꝙ autẽ. ꝛ l. in quartã. ĩ. eo. videtur ergo, ꝙ oẽs debent habere rationem eris alieni, nec legatarij poſſunt dicere, alius eſt grauatus. Quid dicemus? Neſcio quid dicamus, niſi reducam me ad hanc rationem, quod in caſu iſto quando teſtator grauat vnum, vt ſoluat es alienum, eſt ex mente teſtatoris, quod alij non habeant rationem eris alieni. ad hoc. ĩ. eo. l. cum quo. §. fi.

LEX IX.

1 ☞ Fructus pendentes dicuntur pars rei, ꝛ reddunt funduz pretioſiorem.

2 Partus ancille non dr pars rei, nec facit ancillam pretioſiorem.

IN lege Falcidia placuit. Iſta eſt ſingularis lex, ꝛ h. d. Fruct⁹ pẽdẽtes dicunt pars rei, ꝛ rez faciũt pretioſiorem. ſecus in partu exiſtente in ventre. h. d. No. ꝙ
1 fructus † dicuntur pars rei. Habes in l. fructus pendẽtes. s̃. de rei
2 ven. ꝛ l. ſi. §. pe. ĩ. que in frau. cre. Item no. † quod non dicitur partus pars rei, vt hic, ꝛ l. partum. ĩ. de ver. ſig. ꝛ l. ſi aliena. §. Sceuola. ĩ. de vſuc. Oppo. ꝛ videtur, quod partus pars rei dicatur, l. j. §. ex hoc reſcripto. s̃. de ven. inſpi. Sol. illud eſt verum quantum ad illud edictũ: ſecus quo ad alia. Opp. de le. ij. l. ſi quod ex Pamphila. Dicit gloſ. aliud in emptore, ꝛ aliud in herede. Nihil eſt dicere. Dic, ꝙ ibi nõ eſt pretioſior ancilla propter partũ, lz carior emat. Nihil enim adeſt ei, propter ꝙ ipſa ſit magis pretioſa, quia partus non eſt eius pars: ꝛ ideo non eſt aliqua pars que faciat eam ꝓtioſiorem, nec dicitur pretioſior, licet propter aliquam qualitatez eam quis emat cariorem: ſed fundus eſt pretioſior in ſe. Opp. de l. qui in vtero. s̃. de ſtat. ho. Sol. vt gl. quod tene menti.

LEX X.

QVod ſupra. Gl. ponit caſum dupliciter, ꝛ de primo ſuz contentus ꝛ iſte eſt caſus de materia. §. quod vulgo ĩ. l. proxi.

LEX XI.

IN rõne leg. fal. retentiones.

1 ☞ Voluntatibus in vltimis per aduentum conditionis nõ fingitur retro.

2 Fictio re perempta non retro trahitur.

§. Si ſeruus ſub conditione.

Illud, ꝙ ſi extaret nõ eſtimaretur, heredi non imputatur, alias ſecus, etiã ſi eſt peremptum. h. d. ¶ Opp. s̃. de nox. l. ſi heres. Solu. illud contingit propter dolum heredis. Op. ĩ. ea. l. §. ſi ſeruus teſtamento. Sol. vt ibi, q2 concordat, nõ diſcordat. ¶ Vltimo iſte §.

videtur facere cõtra duo mea dicta in materia de fictiõibus. Dico ꝙ in vltimis volũtatibus in legatis per aduentum cõditiõis nõ fingitur retro,l.ſi mater.§.eandẽ.ʃ.de excep.rei iud.ꝛ l.j.§.ſer
2 ui.ſ.ad Silla.hic videtur contra. Item dico,ꝙ re perempta.nõ habet locum fictio vt retro fingatur,l.huic ſcripture.ſ.ad l.Aqui.ꝛ l.vlti.C.de ſen.paſ.ꝛ ibi doc.no.hic dicitur contrarium. Sed ad contraria reſpõdeo.quod hic nõ fingitur retro:ꝛ ratio eſt,quia ſi res eſſet hodie,non eſtimaretur,vt ʃ.ea.l.§.ſi ſeruus.

§. Imperatoꝛ Marcus.

Ex facto qd trahit oꝛiginem teſtatoꝛe viuente,non computatur in quartam.h.d.cũ §.ſeq.

§. Si ſeruus teſtamento.

Illud perẽptũ non eſtimat.ꝙ ſi extaret non extimaretur.h.d. In tex.ibi,necarẽtur qui poſt aditã hereditatẽ vltimo ſupplicio afficiunt. ¶ Oppo.quicquid perit poſt moꝛtẽ,perit heredi.l.in ratione.in pꝛin.ʃ.eo.Glo. huius cõtrarij timoꝛe vult dicere ꝙ cõcoꝛdat cũ illa:ꝛ ideo lege interrogatiue iſtũ tex.ꝛ vide gl.in ver.viueret.que incipit,cũ aditur hereditas ꝛc.Dy.repꝛehẽdit iſtam gl.ꝛ dicit ꝙ iſtud eſt cõtra caſum l.eris alieni.ʃ.eo.Itẽ in §.j.ſ.ea.l.loquit,qñ conditio extiterit ꝛ tunc nullo modo eſtimatur:ſed qñ deficit cõditio,ꝛ tunc eſtimatio fieret,ſi viueret,ꝛ hoc vult text.ꝛ ideo puto verum dicere Dy.

1 ☞ Subſtitutus pupillo debet legata que a pupillo ceperũt deberi,vt es alienum,ꝛ an detrahat Falcidiam ex perſona pupilli, vel pꝛimi teſtatoꝛis.
2 Heres non conficiens inuentarium perdit Falcidiam, ꝛ tenetur ad ſolida legata.
3 Subſtitutus pupillo tenetur aliud inuentarium facere,licet pupillus fecerit,aliter tenetur ad ſolida legata.
4 Subſtitutus ſi fecerit inuentarium,pupillus non,an ſubſtitutus detrahat integram falcidiam,ꝛ debeat integra legata.
Subſtitutus pupillo poteſt petere reſtitutionem in integrum,vt faciat inuentarium.
5 Subſtitutus pupillo qñ facit inuentarium, an debeat ponere in inuentario omnia bona,ꝛ ſi vnã rẽ relinqueret amittat Falcidiã.
6 Inuentarium factũ ab inſtituto,qui poſtea per reſtitutionẽ in integrũ abſtinuit,vel repudiauit,an pꝛoficiat ſubſtituto vulgariter.
7 Inuentarium factum ab inſtituto ſub conditione, qui pendente conditione petijt bonoꝛum poſſ.ſecundum tabulas,extante conditione tibi pꝛodeſt.
8 Inuentarium factum a tutoꝛe pꝛo pupillo, pupillo non pꝛodeſt.
9 Inuentarium heredis an pꝛoſit fideicommiſſario vniuerſali.
10 Fideicommiſſarius vniuerſalis poteſt facere inuentarium ex perſona ſua,ſi heres non fecit.
Pupillus poteſt eſſe miles.

§. Quod vulgo dicitur.

Iſte §. eſt difficilis, ꝛ iuuenibus hoꝛribilis,ꝛ ſequẽs videt hoꝛribilioꝛ,ꝛ bꝛeuiter h.d. In teſtamento patris ꝛ filij,vna Falcidia locũ habet,ꝛ legatoꝛũ, ꝛ bonoꝛũ fit contributio:ꝛ in detrahenda Falcidia tẽpus moꝛtis patris inſpicit,ꝛ bonoꝛũ augmentũ,vel diminutio poſt contingens,non pꝛodeſt,nec nocet legatarijs. ¶ Diuiditur in quatuoꝛ partes, ſcdm Dy. Pꝛimo ponitur vulgaris regula, Ibi,quãuis ponit pꝛimus effectus regule. Ibi,ſcdm quod ponitur ſecundus effectus regule ꝛ eius exemplũ. Ibi,nec ad rem.reſpõdetur tacite obiectioni vſqꝫ ad §.ſi filio. Ibi in tex,pꝛeſtatur,noĩe legati. Ibi,patrimonij qꝛ illud hꝫ locũ inſpecto tẽpoꝛe pꝛeſenti,nõ augmento.vel diminutione poſt cõtingente, Itẽ ibi,ſub cõditiõe,ſi caſus pupillaris ſubſtitionis euenerit. Itẽ ibi,intelligantur, ꝛ ideo cum videantur vno teſtamento relicta.tẽpoꝛe moꝛtis patris inſpicitur,non augmẽtũ
1 vel diminutio poſtea contingens. ¶ Not.ꝙ iſte ſubſtitutus debet legata que a pupillo ceperũt deberi,vt es alienuꝫ. Itẽ no.ꝙ inſpicitur tẽpus moꝛtis patris,nõ augmentuꝫ contingẽs.vel diminutio. ¶ Op.ad pꝛimã partẽ,qꝛ patris ꝛ filij diuerſe ſunt hereditates,vt Inſt.de pup.ſubſti.§.igit.ꝛ ſ.de vul.ꝛ pup.l.ij.§. pꝛius. Sꝫ ſi plures ſunt hereditates,ergo plures Falcidie,l.in ſingulis. ʃ.e.Gl.rñdet in poſitiõe caſus,qꝛ lꝫ plures ſint hereditates,vnũ tñ eſt teſtamentũ.l.patris ꝛ filij.ſ.de vul.ꝛ pup.Sed inſtatur, qꝛ iſtud non videtur bene dictũ,cum debeamus inſpicere magis veritatẽ hereditatis,ꝙ vnũ teſtm̃.d.l.in ſingulis. Rñ.ideo hec ratio pluralitatis hereditatũ non inſpicit,qꝛ teſtatoꝛ oẽs iſtos miſtim in vno teſtamẽto cõſiderauit,ꝛ cũ miſtio ſit ſecuta,hꝫ locũ ꝯtributio. Sed ſi ꝙ iſtoꝛũ deficeret,qꝛ miſtim nõ ꝯſiderauit,vel qꝛ nõ ſit facta miſtio,tũc inſpiciũtur plures hereditates,vt in ſequenti cõtrario videbitis. ¶ Op.ſ.l.pꝛox.vbi nõ fit cõtributio bonoꝝ patris ꝛ filij. Rñ.ibi teſtatoꝛ ſubſtituit exheredato:hic filio inſtituto. Uide rõnem,qꝛ qñ filio exheredato ſubſtituit,nõ vult ꝯmiſceãtur bona filij cũ bonis patris: ideo ſunt ſunt due hereditates, cũ ibi pater non conſiderauit,ꝙ miſtio fieret. Sed contra iſtud videbit.ʃ.ea.l.in fi. Reſp.ꝛ dico,ꝙ hac l.§.fi.teſtatoꝛ voluit relinquere legata ab inſtituto,ꝛ ideo apparet ꝙ conſiderauit de contributione,ꝛ reſpexit illud tempus quo erit heres filij ſui:ſed ſ.l.pꝛox. non reliquit legata in ſecũdis tabulis,ꝛ ideo teſtatoꝛ non habuit reſpectũ ad tempus,quo bona commiſcent. In duobus ergo caſib.teſtatoꝛ conſiderauit:pꝛimus caſus eſt,quando inſtituit: ſecũdus eſt quando nõ inſtituit,ſed in ſubſtitutione reliquit legata
a ta.vt hac l.in fi. ¶ Op.de l.ſi filius[a] qui patri.ſ.de vul.ꝛ pu. Ibi non adiuit filius patris hereditatem. Ratio,qꝛ non eſt contributio,qꝛ bona nõ ſunt miſta.ſeu vnita:ideo ibi ſunt due hereditates.hic vero fili⁹ extitit heres patris , ꝛ adiuit ꝛ bona ſunt cõmiſta. ¶ Uenio ad ſecundã partem,ꝛ opp.gl.ꝙ tex.ſibi contradicat:dicit lex,ꝙ eſt vt es alienũ,ꝛ poſtea fit contributio contra,qꝛ es alienũ ante omnia deducitur,l.irritũ,ꝛ l.in imponenda C.eo.ti.ꝛ ſ.eo.l.j.in fi.ſoluit gl.dupliciter,ꝛ vide iſtam gl.in ver. debeat.que incipit,ſed;videt hec litera ꝛ pꝛima ſol.gl.eſt, ꝙ tũc habet loco eris alieni,qñ legata omnia poſſunt,poſita te apud heredẽ quarta. Bona ſol.eſt,ſed videt modice ... ſcdm hoc eſt idẽ qd omnibus alijs legatis: qꝛ legata ... ſius heredis debent vt es alienũ,l.j.C.de bo.aut.iud.poſ. ... detur aliter ſoluere,ꝛ fatetur qd ab ipſo ſubſtituto ... alienũ,ſed a filio debetur vt legatũ.ſed qꝛ ex perſona filij ... Falcidia,ideo fit cõtributio,ꝛ ex eo detrahitur falcidia ... non eſt verũ,qꝛ ſi ex perſona filij detraheret falcidiam ... vt ipſe filius,quod non eſt verum,vt hic. Item filius ... bueret cũ legatis ſubſtituti,ꝛ ſic nec ſubſtitutus,quod ... vt hic dicitur. ¶ Opp.ʃ.pꝛoxi.§.videbitis.in ver.itaque ... exiſtet ꝙ ſubſtitutus ex perſona ſua detrahit. Aduerte ... Dy.bene dicit ꝙ ex perſona pupilli dicitur heres detrahere Falcidiam:qꝛ a pupillo erant cõditionaliter relicta ꝙ ſi veniret conditio pupillaris ſubſtitutiõis debere poſſe diminui.l.ij.§. ... ſ.eo.tit.Et iſta licet cõditio non poſſet viuo pupillo exiſtere ... ex perſona pupilli ſicut dicimus in l.hereditarium.ʃ.de bo.aut. iud.ꝛ l.j.C.vt lac.ab her. Non ob.tex.qui eſt ʃ.§.pꝛoxi.qui dicit ex perſona ſua detrahit,eſt verũ,niſi in legatis relictis a pupillo qꝛ tũc ex perſona pupilli,ꝛ ſic miſtim,vt ibi dicã ſtatim. Op. ... licet Imperatoꝛ.ſ.de leg.j.vbi dicit, ꝙ qñ ſunt relicta alia legata a ſubſtituto,ea que ſunt relicta ab inſtituto,nõ videntur deberi a ſubſtituto:hic autem dicitur contrariũ. Solut Dy.duobus modis,ꝛ quelibet ſolutio eſt vera:ibi loquitur quando relinquuntur eidẽ,hic quãdo diuerſis perſonis. Uel aliter,ibi in vulgari ſubſtitutione loquitur.quo caſu non ceperũt deberi ab inſtituto:hic vero loquit in pupillari ſubſtitutione,quo caſu ceperunt deberi ab inſtituto,ideo ſubſtitutus dꝫ. Op.de l.ſi fundum ſub cõditione §. ſi pater.ſ.de leg.j.vbi nõ incipiat deberi a ſubſtituto ... ꝙ nõ inceperũt deberi a ſubſtituto pupillariter ... ab inſtituto.Sol.Dy.intelligitur qd non ceperũt deberi a ſubſtituto tanquã a ſe ſed tanquã a perſona inſtituti ... §.vbi non fit contributio.Sol.ibi erãt plures ... ꝛ ibi videtis.opp.ʃ.ea.§.l.queſitum.Sol.Hic loquitur de contributione fienda de relictis ab inſtituto in pꝛimis tabulis,ꝛ de relictis a ſubſtituto in ſecundis:ſed §.queſitũ loquit de contributione nõ fiẽda de relictis a ſubſtituto in pꝛimis tabulis,ꝛ de relictis eodẽ in ſecũdis tabulis, ꝛ ibi videbitis rationẽ. ¶ Uenio ad tertiã partẽ in ꝟ.ſꝫ que poterit. Op.ꝛ vr̃,ꝙ noceat diminutio poſt contingens,l.in ratione.§. diligenter.ʃ.eo. Bꝛeuiter,ibi contingit diminutio circa rem legatã:hic circa alias res hereditarias. ... ſi velis dicere ꝙ hic nõ fit diminutio reſpectu quote:ſed reſpectu quantitatis,vt iſte fundus eſt mihi legatus , tres partes ſunt diminute,tũc,de alia,que remãſit,tm̃ habebunt legatarij modo quantum pꝛimo habuiſſent. Alterius op.ſ.ea. l.§. Imperatoꝛ ... quidã.Sol.Hic loquitur de diminutione que contingit poſt moꝛtem defuncti,nec habuit oꝛiginẽ in vita defuncti,vt in contrario fuit.Contra hoc op.de l.ꝛ ſi contra.ſ.de vul.ꝛ pup.ꝛ l.heredi ... ti ſubſtituto.ſ.de le.j.ꝛ l.Plauti⁹,ſ.ti.j.Sol.ibi diminutio ... legis diſpoſitionẽ,que diſpoſitio legis emanauit propter factum defuncti qui exheredauit quẽ nõ debuit,vel pꝛeterijt:hic poſt moꝛtem cõtingit diminutio. ¶ Alterius opp.ꝛ vr̃,ꝙ augmentum ... contingẽs pꝛoſit legatarijs,vt in lege Falcidia placuit. ſ.eo. ... ibi habuit oꝛiginem in vita defuncti, hic non.ſed cõtra hoc ... de l.ſerui qui apud hoſtes.ʃ.e. So.Licet non habuerit ibi oꝛiginem in vita defuncti,tamen fingitur habere per fictionem poſtliminij:ideo pꝛodeſt legatarijs ¶ Opp.ſ.ea.l.in pꝛin.ꝛ ʃ.eo.l. ... eſt dubium.ꝛ l.ex aſſe.vbi ſi legatarius repudiat,pꝛodeſt aliis ... tarijs. Reſp.pꝛimo,quod legatario repudiante nihil accreſcit ... reditati,ſed declaratur nihil diminutum eſſe , vel aliter legatario repudiante fingitur retro.l.ſeruum filij.§.j.ſ.de leg.j.ꝛ l.qui ... ſ.de reb.dub.merito tñ fingitur retro ꝛc.vt dixi ſ.in pꝛo... rio. Cõtra iſtud opp.de l.quod de bonis.§.fructus.ʃ.eo.ꝛ ... Falcidia non habetur.ꝛ l. Paulus.ij.reſpõſo.vbi fructus poſt moꝛtem percepti pꝛoſunt legatarijs. Sol.ibi loquitur de augmẽto ...

obuenit ex ipſa re legata: hic loquitur de augmēto extrinſec⁹ ob
ueniente. Ultimo op. de l. cū quo. in prin. ī. eo. Breuiter rñdeo, ibi
nō cōtingit augmētū circa res hereditarias, ſ; circa bona debito
rū hereditariorū. Rationē ibi videbitis. ¶ Uenio ad vltimā par-
tē, que eſt ſubtilis, ⁊ vtilis, dicit̄ hic quod preſtatur vltra quadrā
tem, ⁊ vltra patrimonij vires. Contra ī. ad Treb. l. j. §. ſi is qui. vbi
etiā in teſtamēto militis nō debēt vltra vires patrimonij. Rñ. gl.
ꝙ debentur vltra vires patrimonij ⁊ vltra dodratē, ⁊ vide gl. ſup
ver. nimirū que incipit. bene dixi ⁊c. Ego intelligo iſtam glo. ſic, ꝙ
nō debetur vltra patrimoniū, quod teſtator relinquit tēpore mor
tis ſue: nam l; ſit vltra patrimoniū, quod relinquit pupillus, non
curo, q̄ tanꝙ̄ es alienū ſoluit. ⁊ ſic pupillus tenebatur ad ſolida
legata, ⁊ iſte ſubſtitutus tenetur excepta Falcidia ad tēpus mor
tis relata. Opp. de l. q̄ dotis. ſ. ſol. mat. ⁊ l. ſi te. C. de iure delib. ſol.
Aliud eſt in creditoribus quibus quis tenet̄ inſolidū: ſed legata-
rijs vltra vires patrimonij nō. Sed cōtra hoc op. in auth. de her.
2 ⁊ falci. §. ſi vero non fecerit. ⁊ C. eo. auth. ſed cū teſtator. Sol. † Il-
lud eſt verū hodie qn̄ heres nō fecit inuētariū, q̄ tūc ad ſolida le
gata tenet̄. h. d. gl. ⁊ bene. Sed Ray. ſcribit hic vnā mirabilē opi.
Gul. de Cu. ⁊ dicit ꝙ heres per nō cōfectionē inuentarij perdit
Falcidiā, nō ꝙ vltra vires patrimonij teneatur, vt ꝑbat tex. Na;
fuit inductum inuentarium vt heres poſſet Falcidiam detrahe-
re vt in corpore de her. ⁊ Fal. ſuper rub. Si igitur nō facit, priuat̄
falcidia. Preterea, qui nō implet volūtatē defuncti, nō priuatur
bonis ſuis, licet hereditate ſic, vt in corpo. de her. ⁊ falc. §. ſi qs au
tem implens, multo magis iſte, qui nō facit inuentariū, nō priuat̄
ſuis bonis, ſ; falcidia. Iſtud dictū Ray. legendo Piſis tenebat.
Ego dico cōtrariū, q̄ §. ſi vero nō fecerit. dicit, cōplebit legata, ⁊
fideicōmiſſa. ⁊ tex. in auth. ſed cū teſtator. dicit, ꝙ ſolida legata pre
ſtabit, ipſe rñdet vſq; ad vires patrimonij. Sed probo ꝑ rationem
vrgentē. Tex. in auth. de her. ⁊ falc. §. ſancimus. igitur p̄ſumit he
redē ſubtrahere bona, ⁊ ideo non h; falcidiā, q̄ bona ſunt ſufficē
tia legatis: ergo ex delicto ſuo heres ex preſumptione iuris tenet̄
b ad ſolida[b] legata ad primā rationē reſpondeo, verū eſt ꝙ inuēta-
riū eſt inductū, vt habeat falcidiā: tñ̄ ſi nō fecit inuentarium, pro-
pter hoc nō tenetur ad ſolida legata: imo hoc eſt propter id, q̄ p̄-
ſumitur ꝙ ſubtraxit. ad auth. hoc amplius. ⁊ §. ſi quis aūt nō im-
plens, rñdeo, ꝙ nō eſt illa preſumptio ꝙ ſubtraxerit, ⁊ ideo ſolum
falcidia priuatur. Ulterius op. C. de iure deli. l. fi. §. in cōputatiōe.
⁊ §. ſ; ⁊ ſi legatarij. vbi de bonis hereditarijs, non de bonis ſuis.
Sol. Ibi heres fecit inuētariū: hic loquit̄ de eo, qui inuētariū nō
3 fecit: ⁊ iō ibi ad ſolida legata nō tenet̄. ¶ Uenio ad q. ⁊ primo † q̄-
ro circa iſtū §. quid ſi pupillus fecit inuentariū, an ſubſtituto hoc
ſufficiat ſi ipſe inuentarium nō fecit? Breuiter non inſiſto. Credo
ꝙ debeat aliud inuentariū ſubſtitutus facere, alias teneretur ad
ſolida legata. ⁊ ratio quare ſit inuētarium eſt ne heres ſubtrahat
bona, de quibus d; ſolui legatarijs, vt in d. §. ſancim⁹. igit̄ eo mo-
do pupillus poſuit bona patris, ⁊ teſtatoris, nō bona ſua: ſed q̄
ſubſtitutus tenet̄ ſoluere de bonis ipſius pupilli, ſi bona teſtato-
ris nō ſufficiūt: ideo q̄ poſſet ſubtrahere heres de bonis pupilli,
4 eget nouo inuētario. ¶ Quero, † qd ſi pupill⁹ nō fecit inuētariū,
inſtitut⁹ fecit, an detrahat integrā falcidiā? Et breuiter rñdeo, ſi
pupillus nō fecit inuētariū poterit petere reſtitutionē, vt i auth.
de her. ⁊ fal. §. pupillis aūt ⁊ minoribus. eodē modo ſubſtitutus
ex perſona pupilli pōt petere reſtitutionē, vt inuentarium faciat,
l. nō ſolū. ſ. de in integ. reſti. Sed ſi omitteret ex perſona pupilli, ⁊
faceret ex perſona ſua, tunc legata relicta a pupillo integra debē
tur, q̄ non eſt factū inuentariū: tñ̄ ex perſona ſua, q̄ fecit inuenta
rium, detrahet falcidiā, ⁊ iſtud quod ſoluit primo legatarijs pupil
li, non nocet legatarijs, quibus d; ex ſubſtitutione: q̄ propter de
lictum ſuum contingit, ⁊ poſt mortē teſtatoris, vt in §. ⁊ hoc dici-
mus, in corpore. ⁊ ī. eo. l. in rōne. in prin. ⁊ ſ. l. j. §. interdū. ¶ Que-
5 ro, † quando ſubſtitutus facit inuentariū: que bona ponet, vel q̄
erant tempore mortis teſtatoris, vel pupilli? Et videtur ꝙ temp⁹
mortis teſtatoris inſpicitur per hunc §. ſed credo quod quantū
ad legatarios pupilli ſufficeret, ſed non quantum ad creditores
pupilli. Et ideo dico, ꝙ omnia bona debet ponere, q̄ ſi vnum re-
linqueret quod non poneret, tota Falcidia priuaretur ſecundum
quoſdā, vt in auth. eo. §. ſancimus. ergo, ⁊c. licet de iure Codicis
aliud eſſet, l. fi. §. illo C. de iure delib. quod qualiter ſit, dicem⁹ ī. eo.
6 l. Paulus. in prin. ¶ Ulterius † quero, inſtitutus in primo gradu
fecit inuentariū, poſtea per reſtitutionē abſtinuit, vel repudiauit:
an illud inuentarium proficiat ſubſtituto vulgariter? Et videt̄ ꝙ
ſic, q̄ quicquid interim fecit, habet̄ ratum, l. integrum. ſ. de mino
rib. ⁊ l. quoties. ſ. de acq. her. Breuiter dubito in iſto paſſu, quia
omnia que ſunt facta ab inſtituto, ſunt rata: verum eſt facta circa
hereditatem, non circa ſe ſcilicet perſona; ſuam, quia iſtud per be
neficium reſcinditur: ſed ille leges loquuntur, quando ſunt valida
ea, que fecit circa alios, non circa ſe: ⁊ ideo quia non ſum bene cla
7 rus, ſub dubio relinquo. ¶ Quero † aliquis inſtitutus ſub condi
tione pendēte conditione petit bonorum poſ. ſecundum tab. ⁊ fa
cit inuentarium, an ſibi ſufficiat, ſi poſtea extet conditio. Et dico
ꝙ ſic q̄ illa bonorum poſſeſſio, quam petit ſecundum tab. conuer
titur in legitimā aditionem, exiſtente conditione, l. ij. §. ſi ſub con-
8 ditione. ī. de bo. poſſ. ſecundum tabu. ¶ † Quero, † tutor fecit in-
uentarium pro pupillo, vel curator datus bonis, ſecundu; quod
tenetur ex forma l. ij. de cura. bo. dan. vtrum proſit pupillo, vt vi-
deatur heres cū beneficio inuentarij. Credo ꝙ nō. Et ratio eſt ꝑ
pter ſolennitatem, q̄ alia ſolennitas requireretur in confectione
inuentarij ab herede, quam illa, que requiritur in cōfectione inuē
tarij a tutore. Solēnitas inuentarij ab herede ponitur in l. ſcim⁹.
C. de iure delibe. coniuncta auth. ſed cū teſtator. C. eod. merito ſibi
non prodeſt inuentariū tutoris, cū non habeat illas ſolēnitates.
9 ¶ Quero. † heres[c] facit inuētarū, ⁊ poſtea reſtituit vniuerſali fidei
c cōmiſſario hereditatē: an proſit fideicōmiſſario. Et iſta qō fuit fa
cta per do. Lamber. de Ramponib. Iac. de Bel. ponit iſtā qō. in
auth. eo. §. ſi vero non fecerit. Ray. ponit iſtā hic, licet non faciat
mentionē de illis. Breuiter, beneficium inuentarij habet heres
vt heres, ⁊ habet illud beneficium ex ſua prouiſione, ⁊ non inue-
nit illud in hereditate: ſed illa q̄ heres h; ex ſua prouiſione, nō trā
ſeunt in fideicommiſſarium facta reſtitutione, per Treb. ſed eſt o
pus noua ceſſione, l. ſi heres pecuniam. ī. ad Trebel. ⁊ l. heres a
debitore. in princ. ī. de fideiuſſo. ⁊ ſic beneficiū inuentarij nō tran
ſit in fideicōmiſſarium, niſi cedat ab herede fideicōmiſſario. Hoc
etiā ponitur in Spe. de inſtru. edi. §. dicto. ver. quid ſi heres. Sed
dices tu, ad quid prodeſt illud ſi cedat. Dico, ꝙ ſi cedatur iſtud
ius prodeſt ſibi propter creditores, ne inſolidum creditoribus te
neat̄ ⁊ etia; propter falcidiam in caſibus, in qbus pōt detrahi. l.
10 lex falcidia. §. nunꝙ̄. ī. eo. ti. ¶ Quero, † ſi heres non fecit inuenta
riū, an vniuerſalis fideicōmmiſſarius poſſit ex ſua perſona face-
re. doc. dicunt ꝙ ſic ex equitate, q̄ habetur loco heredis. l. ſi fili⁹.
§. j. ſ. quod cum eo. ⁊ ī. ti. ij. l. ſi poſtulante. h. d. Iac. de Bel. in cor-
pore eo. §. ſancimus. ⁊ tangit Spe. in d. ti. de inſt. edi. §. dicto. ver.
quid ſi heres nō facit. Sed ego dico ſic, ꝙ hereditatis reſtitutio
pōt fieri incōtinenti: ⁊ tunc fateor ꝙ fideicōmiſſarius poteſt face-
re inuentariū. q̄ heres poterat iure hereditario facere: ergo in fi
deicommiſſariū per Treb. tranſibit, l. j. poſt prin. ad Treb. Si ve
ro hereditas nō eſt reſtituta incontinenti. ſed tēpus faciendi in-
uentariū trāſierat, tunc ex perſona heredis non pōt. Sed puto, ꝙ
ex perſona ſua poſſit facere fideicommiſſarius per rationem datā
per alios doc. ⁊ per aliam rationē, q̄ inuentarium eſt inductum
vt fiat, ne heres habeat neceſſe petere tēpus deliberādi. l. ſcim⁹.
§. ſin autem dubius. C. de iure deliber. Sed iſta deliberatio ita ca
dit in fideicommiſſarium prout in heredes, q̄ pōt pati damnum
l. j. §. j. ſ. de iur. delib. cum ſua gl. ergo apparet, ꝙ iſtud beneficium
conſulit fideicōmiſſario vt hered: ⁊ eſt expreſſu;, Inſtit. de fideic.
her. §. ſi quis vna. ⁊ no. ī. ad Treb. l. j. §. ſi is. in gl. in verbo, ex he-
reditate peruenit: ſecus in herede legatarius autem non h; neceſ
ſe facere, q̄ ſentit commodum. Sed vnum fateor ꝙ licet fideicom
miſſarius nō teneat̄ inſolidū q̄ inuentarium fecit: heres qui non
fecit, inſolidū tenet̄ propter delictum ſuū, hic: ⁊ diximus in corpo.
11 de her. ⁊ fal. ¶ Ultimo, moueo † vnum dubium, dicitur in iſto §.
ꝙ bona patris ⁊ filij, que erant tēpore mortis, contribuuntur: ſed
quomodo eſt poſſibile, ꝙ iſte filius haberet aliqua bona, cū quic
quid habet, patri queratur? Breuiter, potes intelligere, quod iſte
tex. poteſt intelligi quod hic filius erat miles ⁊ pupillus, quod eſ
ſe poteſt, l. vlt. C. de teſt. mili. ⁊ l. ſed ⁊ milites. §. iam autem. ſ. de ex-
cu. tut. ⁊ ideo poteſt habere peculia caſtrenſia: hodie conſtat, qd
poteſt habere aduentitia.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Opp. de l. ſi filius. Et vide Pet. in c. Raynal
dus. de teſta. Bal. in l. filium quem. C. fam. erciſcū. Et in l. fi. §. ſin
autem dubius. C. de iure delib.

b ¶ Legata ſolida. Adde ſecundum Bal. in l. filium quem haben-
tem, quem refert hic Alex. hoc eſſe verum, niſi legatarij confitean-
tur quod heres non occultauit bona ſecundu; quod habetur in
§. ſancimus. in auth. de here. ⁊ falcid. ⁊ vide quod conſuluit idem
Bal. cōſilio ccxliij. lib. iij. ⁊ quod contra preſumptionem iuris, ⁊
de iure, admittātur preſumptio in contrarium, voluit idem Bal.
conſi. iiij. lib. j.

c ¶ Quero heres. Adde vltra Alex. in hac queſtione. Ang. conſi.
xxxj. ⁊ inquantum Alex. ponit quinque opiniones an filius de re
ſtituendo grauatus detrahat duas quartas, adde videndum Ol
dra. conſilio cxxxj. Pet. de Anch. conſilio xxvj. Pau. de Caſt. con
ſilio xcij. ⁊ ccl. Ang. conſilio cl. ⁊ ſequenti. ⁊ conſilio cxxv. Bal. con
ſi. cxj. ⁊ conſi. clxxxviij. lib. j. inquantum etiam Alex. videtur tran
ſire cum opi. quod aſcendentes detrahāt duas quartas, cum ſint
rogati reſtituere, dic quod Ro. conſi. clxxxv. tenet contrarium in
prin. ⁊ conſ. ccxxxix. ⁊ ibi ſequitur opi. Canoniſtarum, quam etiā
ſequitur Pau. de Caſt. conſi. ccliij. in fi.

§. **Si filio ſuo.** Ad euidentiam, ſcias quod non eſt in toto iſto libro, nec forte in toto corpore iuris difficilior tex. ⁊ ideo legam tex. huius. §. per particulas apoſtillando, ⁊ breuiter h. d. Pro parte inſtitutus in ſecundis tabulis ſolus grauatur ex ſua perſona duntaxat: coheres vero, qui contributione facta reperitur eſſe grauatus ex ſua ac pupilli perſona, Falcidiam conſequitur. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes. Primo loquitur de eo, qui eſt grauatus ex ſua perſona tantum. Scdo loquitur de eo, qui eſt grauatus miſtim ex perſona ſua ⁊ perſona pupilli. Secunda ibi, quid tamen dicemus. ¶ Itē ſubdiuiditur prima in quatuor, quia primo ponitur queſtio. Secundo allegatio pro vna parte. Tertio ſol. queſtio. Quarto ratio ſolutionis. Secunda ibi ⁊ facile. Tertia ibi, ſed verior. Quarta ibi, vt enim. ¶ Item ſecunda pars ſubdiuiditur in quinque particulas. Primo ponitur queſtio. Scdo allegatio contra ſubſtitutū. Tertio allegatio pro ſubſtituto. Quarto ſolutio queſtionis. Quinto determinat vnam queſtionem circa predicta. Scda ibi, atqn. Tertia ibi rurſus. Quarta ibi, itaqꝫ Quinta ibi huic ꝯſequēs. Et cōtinuatur iſte §. ad ſuperiorem: quia ſupra loquitur, quando vnus eſt inſtitutus, ⁊ vnus ſubſtitutus: hic quando pupillus eſt inſtitutus, ⁊ plures ſunt ſubſtituti. In tex. ibi, onerauerit vltra dodrantem portionis ſibi contingentis. Dy. ⁊ ibi eſt facilis allegatio pro vna parte. In tex. ibi, Falcidie locum, qꝛ contributione facta legata non excedunt quadrantem totius aſſis. Item ibi alterum ſubſtitutū, ſcilicet grauatum. Ibi, ſed verior ſolutio queſtionis. Itē ibi, patri heres extitiſſet ab initio, ⁊ iure directo, Ibi, vt em̄. Ratio ſol. Item ibi vim capiūt, dic quo ad ſolēnitatē. Itē ibi, ⁊ formā quo ad ordinē. Item ibi, ⁊ originē, quo ad verba, vel quo ad ſubſtitutū. Itē ibi oneratus cōſideratis relictis legatis a ſe in tabulis pupillaribus. Itē ibi oibus ſcꝫ, legatis relictis a pupillo, ⁊ ſubſtituto, ⁊ miſtis. Item ibi, atquin allegatio cōtra ſubſtitutū. Ibi, rurſus, allegatio pro ſubſtituto. Itē ibi, itaque ſolutio queſtiōis. Item ibi, oneratus, vt in primo caſu. Item ibi quartam, ex ſua perſona. Itē ibi non eſt oneratus, vt in ſecundo caſu. Item ibi, ſubſtitutus, vt deſideret quartam. Itē ibi, cōfuſionem, id eſt propter contributionem legatorū relictorum a pupillo, ⁊ a ſe: ⁊ ſic ex vtraque perſona ſimul iuncta Falcidiā retinebit. ¶ Dicitur hic, ꝙ lꝫ in perſona inſtituti non habeat locū falcidia, tn̄ habet locū in perſona ſubſtituti. contra ſ. ea. l. §. quod vulgo. Solu. ibi fuit vnus ſubſtitutus, hic duo. Sed contra hoc facit ī. eo. l. pater filiā. §. fi. ſol. hic quando plures ſubſtituuntur: iura contraria loquuntur quando vnus pluribus ſubſtituitur. ¶ Dicitur hic, vt enim opes, ⁊c. Opp. ⁊ videtur quod pupillaris ſubſtitutio poſſit habere effectuꝫ ſine paterno, l. ⁊ ſi contra. ſupra de vulg. ⁊ pup. Sol. ibi non tollitur paternum de iure ciuili. ſed de iure pretorio: ideo poteſt tantuꝫ pupillaris remanere. Opp. quod varietas euitetur l. Titie ſi non nupſerit, ſ. tit. j. Sol. Ibi ex varietate reſultat contrarietas ſe impediens, hic non ſe impedit. quia circa diuerſas perſonas. Pro hoc l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ſupra de inofficio. teſt. De hac materia per Dy. in cap. mutare. extra de regulis iuris, lib. vj. ¶ Opp. ad finem, de leg. ſtipulatio iſta. §. alteri. ī. de ver. obli. Sol. Hic non eſt extraneus, ſed heres eius. ¶ Ultimo opp. quia non vt heres pupilli, ſed vt inſtitutus, vt in primo caſu ⁊ ſic videtur quod iſta ſtipulatio proſit tam alteri quam heredi. Sol. tam in primo quā in ſcdo caſu huius §. iſte vt heres pupilli detrahit Falcidiam, alias ad eum non tranſiret iſta ſtipulatio. Sed quid eſt, in primo caſu, dicitur detrahere ex ſua perſona: hoc eſt, quod conditio, ſeu grauamen eſt iniunctum ex perſona, quia quod in perſona pupilli non fuit, nec potuit committi: tamen ſpe reſpiciebat pupillum prout ſubſtitutum. vt dicimus in ſtipulatione, que incipit ab herede, l. hereditarium. ī. de bo. auth. iud. poſſid. ⁊ l. j. C. vt act. ab hered. ⁊ l. reperitur. ī. eo.

§. **Queſitum eſt, ſi quis.** Legata relicta a pupillo in primis tabulis, ⁊ a coherede ſibi ſubſtituto in ſecundis, debēt cōtribui ſecus ſi ab vtroqꝫ in primis tabulis ſint relicta, ⁊ eodē in diuerſis partibus inſtituta contributio ſemper fiet. h. d. Diuiditur in quatuor. Primo ponitur queſtio. Secūdo, vna determinatio, in qua debet fieri cōtributio. Tertio, alia in qua ceſſat contributio. Quarto, ponit vnum caſum, qui predictis videbat ſimilis nō tn̄ eſt. Secuda ibi, dixi. Tertia ibi, ſed legata. Quarta ibi, ⁊ aliam Ad euidentiam tu habes duas regulas vulgares. Una eſt, ꝙ in tabulis patris ⁊ filij vna falcidia habet locum, l. in ſingulis. ī. eod. ¶ Hoc premiſſo venias ad text. ibi, vulgo. ī. eo. ⁊ l. in ſingulis. ⁊ ſ. §. proxi. Item ibi, a ſubſtituto, in ſecundis tabulis. Item ibi, contributionem, ⁊ hoc per regulam poſitam in §. quod vulgo. ſ. ea. l. Item ibi, extero in primis tabulis, Ibi ceteris a pupillo relictis, ſꝫ in primis tabulis. Itē ibi habeat, ſubaudi integrā. Item ibi legatorū, ab eodem relictorum, ⁊ ſic ceſſat contrarium. ¶ Opp. hic dicitur, ꝙ vulgaris regula dicit, legatorum rationem ſeparandā,

cōtra ſ. ea. l. §. quod vulgo. Sol. hic loquit̃ de vulgari regula [...] ponitur in l. in ſingulis. ī. eo. Oppo. de l. qui fundum. §. qui [...] eo. Sol. Ibi legata in ſecundis tabulis non fuerunt relicta [...] tributione, merito non tractatur. ¶ Ulterius dicitur hic [...] tia parte, ꝙ non dꝫ fieri contributio. contra, ſ. ea. l. §. quod [...] Soluit gl. duobus modis. Uno modo ſecundum Hugo. ⁊ [...] vera: alio modo ſecundū Io. ꝙ relicta ab inſtituto in primis [...] eodē in ſecundis non cōtribuunt̃, vt hic, ſed ſol. Io. tollitur [...] coheredi. §. coheres. ſ. de vulg. ⁊ pup. Op. de d. l. qui fundū. § [...] filium. ī. eo. vbi dicitur, ꝙ fiat contributio etiam in caſu iſtius [...] tie particule. Breuiter iſte §. debet intelligi ſecundum diſtin[...] nē illius §. Aut portio grauata accedit non grauate, ⁊ ita [...] hic: aut econuerſo, nō grauata grauate, ⁊ fit contributio [...] trario. Opp. de l. coheredi. §. coheres. ſupra de vulgari ⁊ pu[...] ri. Gl. ſoluit, ⁊ bene dico quod ibi fit cōtributio bonorum [...] legata in ſecūdis tabulis poſſint augeri propter bona que [...] tutus habuit ex prima inſtitutione, ſeu ex perſona inſtitut[...] gata data in primis tabulis, propter bona aduēta ex ſubſt[...] ne ſimilter poſſunt augeri, non minui: ⁊ ideo dicit gloſ. [...] caſus. Primus eſt legata relicta a pupillo, ⁊c. vt in gl. [...] Dy. omnis ſubſtitutus eſt conditionaliter inſtitutus [...] ꝙ vulgo. ⁊ clarius in §. ſi filio. ⁊ l. coheredi. §. coher[...] pup. Sed qn̄ idem eſt inſtitutus pure, ⁊ pro parte [...] ne, indiſtincte fit cōtributio, vt hic: ergo. ⁊c. Reſpon[...] ꝙ hoc eſt verum ꝙ fit contributio legatorū relictorū [...] torum relictorum ab alio non fit contributio, ⁊ mater[...] butionis dabo plene, in l. qui fundum. §. qui filium. ī. eo.

§. **Si quis exheredato.** Relicta ab [...] tuto ex primis [...] bulis, ⁊ ab eodem in ſecundis factis filio exheredato deben[...] tribui. h. d. Opp. ſ. §. proxi. Breuiter reſp. ego dixi in §. quod [vul]go. ſ. ea. l. ibi loquitur quando in ſecundis tabulis legata non [fue]runt relicta. hic ſic.

LEX XII.

Si debitor. Poteſt heres grauari vt Fal[ci]diam ſibi cōpenſet in debito. h. [...] Op. ī. eo. l. quod de bonis. §. j. ⁊ §. fi. Sol. dico, ꝙ fallit [...] caſu huius legis quādo debitor grauat creditore[m] [...] legis ratio pōt eſſe, ꝙ hic fallit qꝛ per aditionem debitū eſt extin[...] ctū. ideo de facili pōt prohiberi, ne hec deductio fiat. ſed contra hoc opp. de l. cū pater. §. Titio. ſ. de leg. ij. vbi dicit, ꝙ [...] quitas. ſed veritas eſt iſta, ꝙ ibi reſultat iniquitas [...] communi, non inſpecta voluntate defuncti, que [...] batur in l. Lucius. §. maritus. ī. eo. tit. ij. Alter[ius opp.] ī. eo. l. pater filiam. in prin. Breuiter ibi gl. tangit, ⁊ ſol[...] Opp. de l. quod de bonis. §. cum fideicommiſſum [...] lec. ī. eo. ſol. Ibi loquitur in filijs hic in extraneis. [...] ī. eo. l. quod de bonis. §. quod auus. ſol. Quod dixi loquitur [...] lijs primi gradus: ſed §. quod auus loquitur in filijs ſecundi gradus, vt eſt in nepotibus.

LEX XIII.

Si tacitum. Qui eſt in poteſtate alterius, ex[...] tur ſi ab eo tacitum fideicommi[ſſum] ſuſcepit. hoc dicit.

LEX XIIII.

1 ☞ Falcidie nec Trebellianice, que extra teſtamēti cauſam ca[piun]tur, non imputantur.
2 Actio de dote intentata per patrē, an fiat tranſitoria ad here[des] per ſolam litis conteſtationem, ⁊ qn̄ faciat actionem propri[am].
3 Mulier an ſit domina rei dotalis.
4 Mulier an poſſit in dotem inſtitui.

1 **Pater filiam.** Iſta eſt pulcherrima lex, [...] ſubtilis. Que extra, [...] teſtamēti capiunt̃, in Trebellianicā, vel Falcidiam non imputātur. h. d. In text. ibi, in Falcidie, id eſt, in Treb. Itē ibi, nō petijſſet, qꝛ in nullo repetit quando dos non eſt in bo[nis] patris. No. quod dixi in ſummario. Antequam veniam ad cō[n]traria, iſtud principiū legitur duobus modis. Uno modo, ꝙ pa[...] ter non petijt, nec exegit dotem conſentiente filia, ſed exegit ea nō conſentiente. ⁊ iſta ponitur in prin. gl. ⁊ iſtā approbat gl. in l. ſi [...] dotem. §. ſi pater. ſ. ſol. mat. ſed iſtā reprehendit gl. hic. ⁊ bene [...] ſi pater exegit, tenetur condi. inde. ⁊ per conſequens filia tenet [...] eſt heres patri: ergo vt es alienū eſſet deducendum. l. irritum [...] in imponenda. C. eodē. Ponitur ſecundo modo caſus, ⁊ illam po[...] ſitionem tene. Opp. de l. quoniam nouella. C. de inofficio. teſtam[...] Sol.

Sol.ibi computatur in debito iure nature, hic non cōputatur in
Falcidiā, ⁊ vide gl.in verbo proprio, que incipit, proprie loquiť
hic de quarta, ⁊ Dy. dicit gl.in ſe eſſe veram: ſed non quantum ad
iſtam legem, q2 hic nō loquiť de Falcidia iure Inſti. ſed de Tre-
bellianica: q2 rogata fuit de reſtitutione vniuerſitatis, ⁊ in Tre-
bellianicā venit quod capitur ex teſtamēto, vel iure hereditario,
vel alio titulo, l.a filia.i prin.j.ad Treb. ⁊ quid veniat in Trebel-
lianicam, ⁊ quid in falcidiā dicam in l.in quartam.j.eo. Oppo.de
l.ſi debitor.ſ.eo.Sol.gl.dupliciter. Uno modo ꝙ ſpeciale eſt in fi
lia ne oneretur in falcidia, vt j.l.proxi.§.cū fideicōmiſſ. ⁊ ibi exami
nabo. Sed quantum eſt in propoſito gl.dat aliā ſol. quā tene pro
vera quoad contrariū: q2 ibi loquitur in debito heredi a defun-
cto. Et ratio, eſt quā dixi vobis in l.ſi debitor. q2 ibi per confuſio
nem extinguitur, ideo de facili permittitur: ſed hic nō cōfundiť,
cum ab alio debeatur. ¶ Querit gl. pone ꝙ pater petijt dotem,
2 quid iuris. Gl.que eſt hic, † diſtinguit, aut petijt litem conteſtan
do, ⁊ tunc ſecūdum iura antiqua eſt effecta actio propria patris
⁊ tunc in bonis patris reperitur, ⁊c. vt in gl. quā vide ibi: quid er-
go ſi petijt, ſed nō exegit, ⁊c. ⁊ ſic tenet gl. ꝙ per ſolam conteſtatio
nem fit actio tranſitoria ad heredes, ⁊ iſtud debet intelligi de a-
ctione, que erat ſecundum antiquiſſima tempora, non ſecundum
tempora Digeſtorum, quia ſecundum iſta tempora actio ex ſti-
pulatu per litis conteſtationem non fiebat tranſitoria, l.ſi mari-
to.§.ſi voluntate.ſ.ſolu.matri. ¶ Querit glo. quid ſi filia conſen-
tiente? Et dic vt in gl. ⁊ adde ibi, petijt, ſcꝫ, ⁊ exegit: ſecus ſi non
exegit, q2 non facit actionem ſuam propriam, d.l.ſi marito. §.ſi
voluntate.ſ.ſolu.matr. Sed quando exegit, ſecus, l.ſi.C. commu-
nia vtriuſqꝫ iud. Et intellige vt ibi, ⁊ de ea feci magnum feſtū in
3 l.poſt dotem.ſol.mat. ¶ Quero, † an mulier ſit domina[a] rei dota-
a lis? Dic vt in l.in reb.C.de iure dotiū. Quero, † an mulier poſſit
4 inſtitui in dotem? Dic vt in l.deniqꝫ.§.ſed vtrū.in fi.ſ.de mino.

ADDITIO.

a ¶ Domina. Quando maritus, vel vxor ſit dominus, vel domina
rei dotalis. vide Pau.de Caſt.conſi.cccxlij.

§. Auia nepotibus.

Onus nō deducende falcidie ex alio teſtamento
debite, cum alijs legatis, ⁊ alijs oneribus cōmiſcetur. h.d. Not. ꝙ
ex teſtamento ſuo teſtator detrahit falcidiam non poteſt prohi-
bere, no.j.l.proxi.§.j.in teſtamento alterius ſic, vt hic.
1 ☞ Pater ſi ſubſtituit duobus impuberibus, intelligitur quod
debent ambo impuberes decedere.
2 Teſtator ſi dixerit, ⁊ ſi deceſſerint filij mei, ſubſtituo talem, an v-
no defuncto ſubſtitutus admittitur prius quam alius.

§. Duobus.

Iſte §. eſt difficilis iuuenibus. ⁊ h.d. Si
vnus pluribus ſubſtitutus vtrinqꝫ dire-
cto ſuccedit, contributio habet locum: ſecus ſi vni directo alteri
per conſequentiam. h.d. ¶ Diuiditur in duas partes. Primo,
quando vtriqꝫ directo ſuccedit. Secundo, quando vni directo, a-
1 lij per conſequentiam. Secunda ibi, quod ſi. ¶ No. † quod quan
do pater ſubſtituit duobus impuberibus, intelligitur ꝙ debent
ambo impuberes decedere, vt hic in fi. Opp.ſ.eo.l.in ratione.§.
ſi filio. Solu. Ibi fuerūt ſuſtituti plures vni: hic vnus pluribus.
Opp.de l.in ratione.§.queſitum.ſ.eo. Rñ. hic fuit cōmiſtio om-
nium bono.in perſonam vnius, ⁊ eodem iure, ⁊ ideo fit contribu-
tio: ibi vero ſecus. Dicitur hic ꝙ vtriqꝫ heres extitit. Contra, q2
vltimo decedenti eſt heres, vt hoc §.in fi. Rñ. principiū iſtud po-
teſt intelligi duobus modis. Uno modo, ꝙ in prin. facta fuit ſub-
ſtitutio ſeparatim, l.pen.ſ.de iniuſt.teſta. Alio modo poteſt intel
ligi, ꝙ coniunctim fuit facta ſubſtitutio, ⁊ tunc oportet te pone-
re, ꝙ ambo ſimul decederent. Procedo ⁊ opp. ad fi. dicitur hic, ꝙ
vltimo tantum ſucceſſerit. Contra l.pe.ſ.de iniuſt. teſta. Sol. ibi
ſunt ſeparatim ſubſtituti, hic coniunctim. Oppo.de l.heredes.§.
cum ita.j.ad Treb. Sol.gl.in verbo ſubſtitutum, quod ibi in ſti
pulatione fideicommiſſaria: hic in directa, ⁊ ſigna bene iſtam gl.
2 maxime in fin. Et quid dicit iſta glo.in fin. nonne tota die † fit te-
ſtamentum, ſi deceſſerint filij mei, ſubſtituo talem: quia tunc ſi v-
nus de filijs decedit, prius fideicommiſſarius admittitur quam
alius coheres? Dixi plene in l.pe.C.de impub. ⁊ alijs ſubſt. Dicā
plene in d.l.heredes.§.cum ita.ad Trebel. ⁊ iſtā gl. tenent, Dyn.
⁊ Cyn.C.de impu. ⁊ alijs ſubſti.l.pen.ul.

LEX XV.

Quod de bonis.

Contra debitorem cau-
ſa mortis liberatum, op
poſita replica, quis Falcidiam conſequitur. hoc dicit.
Quero, quid ſi per acceptilationem fuerit liberatus? Dic vt in
gloſſ. ⁊ bene.
1 ☞ Laudo parere promittentes, ⁊ quod actio ex eo naſcatur, ⁊
quod ex tunc ſit homologatum, an poſſit fieri vt non reducatur
ad arbitrium boni viri.

§. Frater cum heredem.

Pactum factū
in vita defuncti
a de Falcidia non petenda, non valet[a]. h.d. Op.de l.ſtipulatio iſta.
§.alteri.de verbo.obliga. Sol.glo.diſtinguit vt hic dicitur in ea.
Op.de auth.ſed cū teſtator.C.eo. Sol. Iſta lex eſt hodie correcta.
b Op.j.e.l.ſi in teſtamēto. Sol. vt ibi. ¶ Induco[b] ad queſtio. Uos
1 † ſcitis, ꝙ ex compromiſſo homologato oritur actio. quero, quid ſi
partes promittunt parere, ⁊ ꝙ actio ex eo naſcatur, ⁊ non ſit ho-
mologatum: an poſſit fieri vt non reducatur ad arbitrium boni
viri, hoc modo? Dy. conſuluit ꝙ non, per rationes quas ponit in
c.ſcienti.extra de reg.iur.lib.vj. ⁊ eſt alia gl. que dicit in l.cum an-
tea.circa prin.C.de arbi. ⁊ illam allegat Dy. Caſus eſt hic, quod
in vita non valet pactum, poſt, ſic: ⁊ ſic in queſtione noſtra.

ADDITIONES.

a ¶ Non valet. Adde inquantum Alex. tangit an valeat pactum
de non probando ſolutionem, niſi per inſtrumentum, quid ſi ſit
ſtatutum, ⁊ creditor velit probare debitum per confeſſionem de-
bitoris per teſtes an poſſit? vide Pet.de anch.cōſi. ccclj. ⁊ inquā
tum etiam refert q. Ray.n.de herede iuſſo non moleſtare vxorem,
vide Pau.de Caſt.conſi.cxcj.
b ¶ Induco. Adde inquantum Alexan. tangit an procurator da
tus ad homologandum laudum, poſſit homologare iniquum,
Bal.conſi.vj.lib.iiij.

§. Non idcirco.

Licet vnum legatum quis ſolue-
rit integrum, non prohibetur de
alijs legatis Falcidiam detrahere. h.d. Op.de l.vltima.C.eo. Re
ſpondeo, hic intellige, ꝙ per errorem ſoluit. ⁊ hoc eſt verum, ꝙ de
his que ſcienter ſoluit, non poteſt detrahere: ſed de alijs ſoluen-
dis poteſt, vt hic, ⁊ l.irritum.C.eo. Sed contra hoc opp.de auth.
ſed cum teſtator.C.eo. Reſpon. per illum tex. iſta corrigitur. h.d.
iſta gl.ordi. De iſta correctione dicas vt in l.ſi ex pluribus.j.eo.
Alterius opp.C.de fideicommiſ.l.j. Sol. Illa eſt vera, quia ibi eſt
fauor alimentorum, ⁊ curſus temporis.
1 ☞ Filij primi gradus non computant fructus in Trebelliani-
cam, ceteri ſic.

§. Quod auus.

Quod defunctus debet heredi, vt
es alienum deducitur, niſi teſtator
prohibuerit: nec videtur prohibere, ſi eum grauat vt propria bo-
na ſua reſtituat: ⁊ fructus percepti iudicio teſtatoris in debitū
imputanť. h.d. In tex. ibi, pari pecunia. id eſt, vſqꝫ ad cōcurrentē
quātitatem. Op. hic innuit Iuriſconſultus, ꝙ ſi teſtator expreſ-
ſe prohiberet Falcidiam, poſſet. Contra j.proxi.§. Sol. Ibi in li-
beris primi gradus, hic in liberis ſecundi gradus. Oppo. C.ad
1 Treb.l.iubemus.in prin. Gl. † rñdet ſolenniter, illa lex habet lo-
cum in filijs primi grad⁹, qui lucrātur fructus interim: hic in ne
potibus. Et hoc tenet in l.in fideicōmiſſariā.j.ad Trebel. ⁊ hoc
eſt commune dictum. tene menti, qñ fiunt reſtitutiones fideicom
miſſi, ⁊ dicunt aduocati ꝙ medietas retinetur. Aduerte an ſint li
a beri primi gradus, quibus fit ſubſtitutio, quia ſi eſt filius,[a] fru-
ctus lucratur: ſi eſt nepos, tunc fructus interim percepti compu
tanť in Treb. ⁊ ideo ſemper ſis caut⁹, vt aduertas qs ſit ille cui
facta eſt ſubſtitutio, quia vnum magnū aduocatum vidi errare.

ADDITIO.

a ¶ Si eſt filius. Adde vltra Alex. qui allegat Ang.conſi.ccxxiiij.
tenere opi. Bar. ꝙ eandem opi. tenet Ro.conſ.ccvj. etiā ſi teſtator
prohibuiſſet alienationem fiendam, licet Pau.de Caſt.conſ.xcij.
dicat, quod non vidit legem dicentem ꝙ cū filius detrabit duas
quartas, quin debeat fructus in Trebellianicam imputare.
1 ☞ Teſtator ſi mandat debitum cum hereditate compenſari, in
telligitur de debito iure nature.

§. Cum fideicommiſſum.

Legitur tri
pliciter i gl.
ſed j. ⁊ ij.lec. ſunt idē. Hoc intendit. In filijs primi grad⁹ debitū
cū Falcidia nō cōpenſať, etiā ſi hoc teſtator expreſſit. h.d. In tex.
ibi, quod filio deberetť, id eſt, dodrās hereditatis matris. Itē ibi,
poni ceperit, inter heredes ⁊ legatarios, quibus legata pater re
liquit. Itē ibi, dodrāti, hereditatis materne debite, patri p Treb.
ſm.j.caſum: vel dic paterne debite filio per Falcidiam ſecundū ij.
caſum. Op.de l.ſi debitor ſ.eo. Sol. ſpeciale in filijs primi grad⁹,
vt hic. Facit l.pater filiā.in prin.ſ.eo. Opp.ſ.proxi.§. Sol. ibi in
filijs vlterioris gradus, hic in filijs primi gradus. Sed hoc non
videtur verum, q2 quadrantem de bonis maternis non recipit
ſeparatim a bonis patris: q2 cū pater adiuit hereditatē, cepit he
reditas eſſe vnita, l.ſed ſi plures.§.filio.ſ.de vulg. ⁊ pup. Quare
gl. legit aliter, ⁊ ſm iſtā lec. dicit i ſumma, etiā i filijs primi grad⁹,
Falcidia cū debito cōpenſať teſtatore iubēte. h.d. Cōtra iſtā le-
ctu. op.de l.pater.in prin.ſ.eo. Sol. Ibi volebat ꝙ cōpenſaretur
debitū ab alio: hic a ſeipſo, ſecundū iſtā lect. ibi poſſe. nō ſecun-
dum iſtam lectu. quam tenet Dy. hic, ⁊ hanc tenebat Ray. Et ex
1 ea nota, quod ſi teſtator † iubet debitum cū hereditate cōpenſari,

a intelligitur etiã quo ad ea que debent heredi iure nature [a]: ꝛ hoc eſt not. Item ſecundũ hanc lect. no. ꝙ lex iſta non contradicit l. ſi cõpenſandi. C. de here. inſti. cum cõcoꝛ. licet gl. ibi iſtã fignet pro contraria. Eſt hic etiam tertia lect. quam repꝛobo, vt pꝛimam.

ADDITIO.

a ¶ Iure nature. Adde vltra Alex. an filia acceptans legatũ cum hoc ꝙ amplius petere nõ poſſit, ſibi pꝛeiudicet in legitima. Pau. de Caſt. cõſi. ccxxxij. Bal. conſi. cccccv. lib. ij. Ang. conſ. xiiij.

§. Ex donationibus.

Quod ab herede vxoris ex donationibus viro debet reddi, vt es alienũ detrahit. h. d. In text. ibi, nõ erit. ideo detrahitur vt es alienum. Op. ꝛ videtur ſibimet contradicere qꝛ dicit ꝙ intãtũ eſt pauperioꝛ, ĩquãtũ locupletioꝛ, ꝛ ſic obſtat. ſ. tit. j. l. Titie ſi nõ nupſerit. ꝛ l. vbi repugnantia. ĩ. de regu. iur. Solu. diuerſis reſpectibus eſt iſta contrarietas, ꝛ ideo admittit.

§. Fructus pꝛediorum.

Quod ex re legata percipit, in falcidiam cõputatur, ꝛ heres debet habere quartã, ꝛ fructus quarte tẽpoꝛe moꝛtis. h. d. Op. ĩ. eo. l. in ratione. in pꝛin. Reſpõ. hic loquitur in fructib[9], qui erãt in terra, vt ſ. e. l. in lege Falcidia placuit, ꝛc. vt in gl. ſꝫ iſta gl. dicit verũ in ſe, nõ in caſu huius legis: qꝛ hic loquit in fructibus perceptis ex ipſa re legata, qui falcidiã minuunt etiã poſt percepti, l. Paul[9]. ij. rñſo: ĩ. eo. ꝛ hoc no. in l. in fideicõmiſſariã. ĩ. tit. ij. Op. ꝛ videt, ꝙ fruct[9] integros debeat reſtituere, d. l. in fideicõmiſſariã. Sol. pꝛout habetis, relictoꝛũ ꝯriũ nõ obſt. qꝛ hic nõ fuerũt relicti fruct[9], ſed fund[9]: pꝛout habetis ĩ litera, relictos, expone vt gl. dicit, ꝙ p[er] conſequentiã fuerũt relicti, nõ pꝛincipaliter, quia legãdo fundũ videoꝛ fruct[9] legare tẽpoꝛe quo cedit dies legati. Op. de l. ſcimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. teſta. Solu. Ibi in debito iure nature. Qui fructus cõputentur in iſtam Falcidiam dicam in d. l. in fideicommiſſariam. ĩ. ad Treb.

1 ☞ Eſtimatio defuncti non inſpicitur in deductione Falcidie.

§. Quarta, que per leg. Falcidiã.

In tex. ibi minui, ſcꝫ. in parte. Itẽ ibi, auferri, ſcꝫ. in totũ. ¶ Nota, † ꝙ eſtimatio defuncti [a] nõ inſpicitur, l. ſi fundũ ſub cõditione.
a §. ſi libertus. de leg. j. Itẽ videtur, qꝺ falcidia non poteſt minui. Contra, in coꝛpoꝛe eo. §. ſi vero expꝛeſſim. Gl. dicit, fateoꝛ ꝙ hodie bene poterit pꝛohiberi. Sed iſta gl. dicit verũ: ſed non ꝙ iſte §. ſit coꝛrectus, nam in §. ſi vero expꝛeſſim, ꝛ in §. pꝛecedenti dicit, ꝙ teſtatoꝛ pꝛohibendo Falcidiam poteſt eſſe non ignarus viriũ ſui patrimonij, ſed quando erat exiſtimans plus eſſe in patrimonio, remanerent iura antiqua incoꝛrecta: ꝛ iſto caſu loquitur hic, quando errauit: ergo non eſt coꝛrectus iſte §.

ADDITIO.

a ¶ Defuncti. Adde Pau. de Caſt. conſi. ccxxxviij.

LEX XVI.

Si ex pluribus.

Falcidia non deducta ex vna re, vel parte ſoluta, poteſt deduci ex alia re, vel parte eidem ſoluenda. h. d. Opp. C. eo. auth. ſed cum teſtatoꝛ, ꝛ in coꝛpoꝛe vnde ſumitur. Gloſ. ſol. que eſt hic, ꝛ dicit quod iſta per illam coꝛrigitur. Alij dicunt, ꝙ ibi ſoluit integre, ꝛ vide iſtam glo. que incipit, ſcꝫ, vni perſone ꝛc. Videte, iſta ſol. in ſe eſt vera. Sed videamus an ſit vera quantum ad l. iſtam quia nos poſſumus intelligere pꝛimum caſum l. in pluribus rebus legatis per nomen collectiuum, ꝛ tunc eſt vnum legatum, l. ſi ex toto. §. ũ. ſ. de leg. j. ꝛ tunc pꝛocedit iſta gloſ. quo ad omnes partes legis. Item poteſt intelligi quod res plures legate ſunt ſeparatim, ꝛtũc plura ſunt legata. ꝛ in hoc gl. non bene dicit. Sed dic, quod pꝛincipium ſecundum hoc coꝛrigitur, ꝛ finis huius l. remanet incoꝛrectus.

LEX XVII.

a

Si poſt miſſionem.

[a] Legata relicta in militia, cum legatis relictis poſtea, contribuuntur quantum ad diminutionem pꝛopter defectum patrimonij faciendum: non autem quo ad diminutionem per Falcidiam introductam. h. d. Alios caſus, in quibus non detrahitur Falcidia [b], videbitis ĩ. eod. l. Neſennius. §. j.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si poſt miſſionem. Vide quid dicat Imo. conſi. xcv. ꝛ conſi. lxxiiij. ꝛ conſi. ccxij. alias. cxij. col. vlti.
b ¶ Falcidia. Adde inquantum Alexan. ponit, quando de legatis ad pias cauſas falcidia detrahatur, allegando Ioan. and. quod illud Io. and. fuit oꝛiginaliter. Old. conſi. cxj.

LEX XVIII.

1 ☞ Filiuſfamilias poteſt in codicillis grauare patrem.
2 Falcidia habet locum ab inteſtato.
3 Parentes pꝛimi gradus computant ſibi fructus in Falcidiam: ſecus in filijs.

Filiuſfamilias qui.

Iſta eſt nota[...] lex, ꝛ hoc [...]
Filiuſfamilias miles poteſt grauare patrem ab inte[...] vt peculium reſtituat, ꝛ per reſtitutionem peculium efficitur [...] reditarium, ꝛ fructus medio tempoꝛe percepti patri in [...]
1 diam computantur. hoc dicit. ¶ Nota, † quod filiuſfamilias [...] teſt in codicillis grauare patrem. ¶ Nota ꝙ illa que non [...] reditas, per Trebellianum reſtituta, fit hereditas. ¶ Item
2 † ꝙ Falcidia habet locum ab inteſtato. ¶ Op. in coꝛpoꝛe [...] ab inteſtato. §. j. Sol. Iſta coꝛrigitur per illam, quia filius [...] hodie hereditatem vt l. quod ſcitis. C. de bo. que libe. ¶ Op.
a iubemus. [a] C. ad Trebel. Solu. ibi † in liberis pꝛimi gradus
3 non computant fructus in Falcidiam, eſt verum, ſed ſecus in
b rentibus pꝛimi gradus, vt hic, qui computant [b] fructus.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Opp. de l. iubemus. Et nota quod iſta l. iube[...] non habet locum in parentibus pꝛimi gradus, vt non com[...] tent ſibi fructus perceptos in Falcidiam. ꝛ ſequitur hic [...] ꝛ Ioan. de Imo. ꝛ pondera ſi eſt verum.
b ¶ Computant fructus. Adde Cal. conſi. xij. ſub rub. [...]

LEX XIX.

a

Si dignum.

[a] Pꝛetium rei dicitur [...] reditario, ꝛ ideo co[...] quartam. h. d. Et de hoc videbitis in l. ad ve[...] ꝛ dicam plene in l. in quartam. ĩ. eod.

ADDITIO.

a ¶ Si dignum. Adde inquantum. Alex. tangit, quod [...] alienatio rei minoꝛis non valeat ſine decreto, tamen ſi [...] ita mandat, valet alienatio, ꝙ hoc idem vult Angel. conſ[...]

LEX XX.

Si a ſeruo meo.

Legatum inutile Falcidiam non inducit. hoc dicit.

LEX XXI.

1 ☞ Concurrentibus duabus cauſis, inſpicitur fauoꝛabilioꝛ.
2 Heres id quod capit cauſa conditionis implende, non computat in Falcidiam.
3 Statuto ſi cauet quod de quolibet contractu, ex quo alicui [...] queritur ſoluatur gabella, pꝛeterquã de inſtrumẽto ſolutionis [...] eram obligatus ad vẽdendũ, ꝛ poſtea vẽdo, nõ teneoꝛ ad gabell[...]

1

Si pupillus.

In † concurſu duarum cauſarum inſpicitur illa que Falcidiam minuit ꝛ illa, que repetitionẽ impedit. h. d. Debes [...]
2 euidẽtiam, † ꝙ illud, qꝺ heres hꝫ cauſa cõditionis implẽde non cõputatur in Falcidiã, niſi ꝙ iure hereditario [...] noꝛ naturaliter debitũ poſſit repetere. l. interd[...] Solut. de iure communi non põt, vt hic: de i[...]
a ¶ Op. qꝺ vna [a] ſolutio nõ parit obligationẽ, ꝛ [...] minem. §. ſi. ĩ. de ſol. ꝛ l. cũ is. §. j. ſ. de cond. ind. [...] etibus põt: ꝛ facit l. tribus. ſ. de vſufr. ea. re. que [...]
3 rationibus. ĩ. de ſol. ¶ Induco ad q. † dicit in ſtatuto ꝙ [...] bet cõtractu ex quo alicui acquiritur ius, dꝫ ſolui gabella, pꝛeter quã de inſtrumẽto ſolutionis: modo erã tibi obligatus ad vẽdendũ pꝛimo tibi fundũ, nũc vendo querit, an ex inſtrumẽto vẽditionis debeat gabella ſolui, vel detrahi. Hic videtur caſus ꝙ non [...] hic cõcurrunt due cauſe, ſcꝫ ſolutio antique obligationis, ꝛ [...] contractus, ꝛ in concurſu iſtarũ duarũ cauſarũ inſpicimus q[...] nuit Falcidiam, vt hic: ꝛ ſic minuit gabellam, vt in caſu noſtro.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Op. ꝙ vna. Et vide Bar. in l. ſancimus. [...] conſul. lib. xij. ꝛ ibi remiſi.

§. Si ego.

Si iure poteſtatis vel dñij, portio nõ grauata accreſcit portioni grauate, fit cõtributio [...] ſecus ſi ecõuerſo. h. d. ¶ Op. ĩ. e. l. cũ quo. §. pe. Sol. ibi ſpãle [...] re libertatis. ꝛ dꝫ poni caſus, qñ ſeruo meo legatur ſeruus, ꝛ [...] hi decẽ, ꝙ ſic eſt locus detractioni Falcidie de vtroqꝫ, lꝫ de ſeruo Falcidia nõ poſſet detrahi, ꝛ ſic de ſeruo ſibi legato, nõ ppter [...] detrahet de meis decẽ. Sed mihi ſoli eſſent legata ſimul de decem [...] detraheret Falcidia pꝛo ſeruo, ꝛ p decẽ, dicit Dy. ꝛ lec. Dy. p[...] ſupponit vnum, ſcꝫ ꝙ de pluribus rebus legatis, vni poſſet [...] trahi de vna re Falcidia ex volũtate heredis, dicã ĩ. eo. l. ſi fund[...]

LEX XXII.

1 ☞ Statutũ ſi ſit, ꝙ quicunqꝫ dat mille Communi hinc ad tres annos, habeat viginti pꝛo centenario, ꝛ ſit aliud ſtatutum, qꝺ de quacũqꝫ pecunia que ſoluit in camera Cõmunis detrahet gabella duodeciꝫ denarioꝛũ p libra, an hoc caſu debeat minui gabella [...]

Neſennius Appollinaris.

[...] finiri poſſit, id eſt, vtrum totius ꝙ a coheredibus pꝛeſtitum eſt detractione facta, non habita ratione eius quod a coherede percipitur, an habita ratione vt legatarijs pꝛoficiat. [...]

cobus de Aretio. Item ibi, id quidem, ⁊c. ⁊ gloſſ. dicit, quod hic ponitur ſolu. ſecūde qō. nō dico, ſed dico ꝙ hic. ponitur quod cōferat ad ſol. q. Ibi. ſed cum is. hic dico ꝙ reſpōdet prime queſtioni. Itē ibi, plane. ſo. ſecunde q. ¶ Habes ex iſta lege, quod iure legati percipitur, in quartā nō cōputatur, niſi reſpectu eius a quo accipitur: ⁊ quod ex hac cauſa non detrahitur, quo ad alios pro detracto habetur. h. d. ¶ Opp. ⁊ videtur, ꝙ prelegata cōputentur in Falcidiā, l. deducta. §. numis. j. tit. ij. ⁊ l. cū pater. in prin. ſ. de leg. ij. Solu. illud eſt verū, qñ pecunia capitur, ſecus in alia re. Iſtā ſol. nō teneo, ſed dico aliter quā gl. dicat, vt dicā in l. in quartā. j. eo. ¶ Itē opp. j. eo. l. Titia. ⁊ d. l. deducta. §. numis. Sol. Ibi qñ corpus hereditariū prelegat: hoc dicā plene in d. l. in quartā. j.
1 eo. ¶ Facit ad q. de gabella. Cōmune † huius ciuitatis ſtatuit, ꝙ quicunqꝫ daret mille Cōmuni hinc ad tres annos, debet habere quindecim pro centenario: antiquum ſtatutū erat quod pro qualibet pecunia que ſoluitur de camera Cōmunis detrahit gabella duodecim denariorū pro libra: modo in iſto caſu, quando ex proviſione illius ſtatuti facio, videt ꝙ gabella debeat minui vt falcidia. Hoc nō dico pro cōſtanti, ſed pro hoc facit iſta l. Neſennius.

§. Seruo. Si a ſeruo herede inſolidū inſtituto, ⁊ a domino fuit legatum. prius ſoluūtur legata relicta a ſeruo quā a domino. Itē ſi dominus inſtitut⁹ repudiat, ⁊ per ſeruū ſubſtitutū acquirat, prius legatū in inſtitutione relictū ſoluitur. h. d. ¶ Opp. de l. Julianus. ij. reſponſo. ſi quis omiſ. cauſa teſta. Dicunt quidā ꝙ ibi recitat Juliani opinionē. q̄ non eſt vera. iſta eſt truffa. Alij dicunt, ꝙ relicta in inſtitutione repudiata. prius ſoluūtur quā in ſubſtitutione relicta vt hic, in j. reſponſo: ſed relicta in ſubſtitutiōe ab vtroqꝫ, prius ſoluunt relicta a ſeruo, vt hic in primo rūſo. ⁊ vide gl. que incipit, imo prius, ⁊c. Et aliud vult dicere in relictis in ſubſtitutione, hoc eſt, q2 in ſubſtitutiōe grauauit ſeruū ⁊ dominū: ideo prius a ſeruo relicta ſoluuntur. Et hec ſol. eſt vera in ſe: eſt tamen cōtra mentē illius legis: ⁊ illa eſt vera, que ibi ponitur, ꝙ prius ſoluuntur relicta a domino vt hic. ibi quo ad Falcidiam detrahendā prius de legatis a ſeruis. ¶ Opp. de l. in ratione. §. qd vulgo. ⁊ l. j. §. id quod ex ſubſtitutione. ſ. eo. So. fallit hic, ⁊ l. ſi poſt miſſionē. ſ. eo. ⁊ l. quia autem. in prin. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſta. ⁊ d. l. Julianus.

a **§. Si debitori liberatio.** [a] Si liberatio relinquit debitori, in ratione legis Falcidie pro locupletiore habetur, alias an ſit ſoluendo inſpicitur. h. d. De materia huius §. videbitis in l. querebatur. in tex. ⁊ gl. j. eod.

ADDITIO.

a ¶ Liberatio. Adde in quantum Alex. tangit, an pactum de non petendo, egeat inſinuatione, Ang. conſi. lxxviij. lib. iij.

LEX XXIII.

SI fundus mihi. Ne legatum pereat, vna res pro alia defalcatur. h. d. ſecundū Dyn. Iſta eſt pulchra lex ⁊ ſubtilis. In tex. ibi, deſiderat. vel tantundē, vt in prin. legis. Oppo. ⁊ videtur ꝙ debeat detrahi Falcidia de ipſo corpore, non de eſtimatione, l. j. §. ſi vſuſfructus. ſ. eo. Sol. hic eſt legatū corpus indiuiduū, ⁊ res indiuidua, vti via, ⁊ ideo lex detrahit de eſtimatione, alias perit via. Et ratio eſt vrgens, q2 ſcitis, quod ſeruitus non poteſt deberi fūdo pro diuiſo, l. pro parte. ſ. de ſeru. Sed ſi tu diceres, minuatur fundus vel fundi legatum, tunc pro parte debetur ſeruitus. dic quod eſſe non poteſt, vt hic, ⁊ d. l. pro parte.

LEX XXIIII.

1 Heres an ſi omittat ponere vnam rem in inuentario, priuetur beneficio totius.

a **PAulus reſpondi.** [a] Qui rem ſubtrahit, in ea falcidie ratio
b non habetur: ⁊ quod [b] ex re legata percipitur, in quartā imputatur, ſi res erat teſtatoris, alias ſec⁹. h. d. Dicitur hic, ꝙ falcidia, ⁊c. Contra, imo videtur quod nō perdat falcidiam de omnibus rebus, vt in authen. eo. §. ſancimus. ⁊ glo. ibi valde no. dicit, quod iſta lex. ⁊ C. de iur. delib. l. fi. §. illo. corrigunt in hoc, quia hic priuatur falcidia in illa re tantū: hodie priuatur
c in omnibus [c] rebus. ⁊ gl. ibi dicit, ⁊ Jac. de Bel. ibi hoc tꝫ. Sed Cyn. C. eo. in authē. ſed cū teſtator. in ix. q. tenet ꝯriū. Ex quo nota, ꝙ queſtio erat quedā Tuderti, quod quidā fecerat inuētariū ⁊ dicebat ſe heredem cū beneficio inuentarij. Quidā dixit quod ipſe non poſuit quaſdam res in inuentario, ⁊ ipſe reſpondit, ⁊ dixit quod non erant tempore mortis: fuit probatum quod tēpore mortis erant. Ego dixi per iſtam legem, ꝙ poſtquam ipſe celauit, videtur ꝙ ſubtraheret, ⁊ ſic perdit beneficium inuentarij in omnibus, lꝫ Cy. teneat quod perdat in vna re tantum.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Paulus reſpōdi. Et vide Bal. j c. ij. de feud. in vj. legis commiſ. da. Bart. in l. reſcriptū. ff. de his quib. vt indign. Bal. in l. fi. §. ſin autem dubis. C. de iure de lib.

b AND. BAR. ¶ Et quod. Et vide Bartol. in l. fi. ſ. de his que pro non ſcrip. haben.

c ¶ In omnibus. Adde an celans vnam rem, priuetur beneficio totius inuentarij, Bald. conſi. clxxxix. libr. iij. ⁊ vide que poſui in dicta l. finali.

LEX XXV.

MAritum ſuum. Si patrio non grauata accedit grauate, iure patrie poteſtatis fit contributio, alias ſecus. h. d.

§. A liberto, cui fundum. Diminuto legato nō diminuitur fideicommiſſum a legatario relictum, ſi legatum remanſit ad onus ſufficiens. h. d.

LEX XXVI.

LIneam margaritarū. Nota, quod ipſo iure legata per Falcidiam reſecantur. Idem habetis in l. j. §. ſi quis ex mortis. j. quorum leg. Iſte text. innuit, quod habet duo remedia. Sed quero. in j. caſu legis quod remedium habet? Et dicit glo. parua, quod habet interdictum quorum legatorum. Sed interdictum quorum legatorum habet locum, quando legatarius occupauit poſt mortem, ſua authoritate: hic vero non occupauit poſt mortem, ſed penes eum erant. Sol. dic, quod non habet locum directū ſed vtile interdictū quorum legatorum. l. j. §. ſi quis ex mortis. j. quorum legatorum.

§. Queſitum eſt. Quero qd ſi aliquis reliquit vt fiant picture ſanctorum, an dicatur ad pias cauſas legatum? Credo quod ſic, l. Titia. in fi. ſ. de aur. ⁊ argen. leg. ⁊ ſic non detraheretur Falcidia.

LEX XXVII.

1 Diſpoſitionis modo quod non valet, reijcitur.
Conditio in fraudem adiecta pro non adiecta habetur.
2 Statutum, quod opponens talem eſſe ſpurium condemnetur, non valet.
3 Pactum inter litigantes, quod non poſſit opponi de peremptione inſtantie, non valet.
4 Pacta que firmentur iuramento.
5 Contractus ſimulatus non firmatur iuramento.
6 Pactum quod inſtantia poſſit prorogari, an firmetur iuramēto. Iudex quando videt inſtātiam perire poteſt ex ſuo officio ad ſententiam peruenire.
7 Donatio inter virum ⁊ vxorem firmatur iuramento.

1 **SEius ⁊ Augerius.** Quod † non valet per modū diſpoſitionis reijcitur. Uel aliter. Conditio in fraudē adiecta pro non adiecta habetur. h. d. ¶ Op. j. de verb. obl. l. quidam cum filiū. Solu. hic erant filij Seius ⁊ Augerius, ⁊ ideo poſſunt exheredari. Iſta gl. dicit verum. Sed quantum ad legem iſtā non eſt neceſſe: q2 in extraneo eſt licita exheredatio. ſi de eo fiat inſtitutio. l. ſi certarum. §. ſi eodem. ſ. de teſta. mili. ¶ Ulterius no. iſtam legem per quam determinaui vobis ꝙ ſtatutū non pōt diſpone-
a re vt ſpurius ſuccedat [a], dixi in l. iij. de teſta. Modo, † ſi ſtatutū di-
2 ceret hoc modo, ꝙ quicunqꝫ opponeret ꝙ talis eſt ſpurius, puniatur in tantum, an valet ſtatutum. Certe non, ⁊ pōt opponi nō obſtante ſtatuto per iſtam legem. Item pone exemplum in alio. Sci-
3 tis, † ꝙ per pactum non pōt prorogari inſtantia. l. properādum. §. ⁊ ſi quidem. C. de iudi. Modo quid faciunt litigantes? promittunt vnus alteri ꝙ ſi opponeret de inſtantia perempta. ꝙ ſoluat tātum. Certe non valet, per iſtam legē. Sed quare facis tu mihi iſtud notare, q2 quando precedit turpis diſpoſitio, ⁊ ſequit pena, nō valet, vt j. l. j. C. de his que pe. nomi. Certe ideo facio te notare iſtā legē, q2 lꝫ non precedat turpis diſpoſitio, ⁊ ſequat pena, non
4 valet, vt hic. ¶ † Quero, an iſta talia pacta firmentur iuramento. Aduerte bene. Quedā ſunt conuētiones improbate rōne turpitudinis, ⁊ iſte iuramento non confirmant. c. non eſt obligatorium. extra de re. iur. li. vj. ⁊ dixi plene in l. ſtipulatio hoc modo. j. de ver. obl. Quedā ſunt cōuentiones q̄ ſunt improbate rōne publice vtilitatis principaliter: ⁊ iſte iuramēto non firmant, vt ſ. de pac. l. iuriſgētium. §. ſi paciſcar. ⁊ §. ⁊ generaliter. ⁊ extra de fo. cōp. c. ſi diligenti, vbi eſt caſus. Quedam ſunt pacta que reprobantur rōne publice vtilitatis ſecūdario, vt alienatio fundi totalis. ⁊ iſta confirmant iuramēto. c. cū cōtingat. extra de iureiu. Quedā ſunt pacta, que improbant in odiū creditoris. vt pactū legis cōmiſſorie in pignoribus. Itē in mutuo in filiofamilias. l. j. ad Maced. ⁊ iſta iuramēto poſſunt cōfirmari, c. ſignificante. extra de pig. vbi gl. tāgit. ⁊ Inn. no. ibidē. Quedā ſunt pacta, que improbantur ratione modicitatis, vel imbecillitatis perſone, vt in minore xxv. an. ⁊ ita iuramento firmantur. vt in authen. ſacramenta. C. ſi aduer. vend.

Unũ nolo omittere. ꝙ q̃ñ improbatur in odiũ creditoris tñ validatur iuramento, ꝛ hoc eſt verũ: ſed poſtꝙ eſt ſeruatũ iuramentũ, pôt repeti in quantũ locupletatur creditor cũ aliena iactura, c.j. ꝛ
5 c. debitores. extra de iureiur. ¶ Sed quero, an côtractus, † qui ꝓbatur ſimulatus, vel a iure preſumitur, firmetur iuramento. Gl.
6 ꝙ nõ, in l.iij. C. plus valere ꝙ agi. ¶ Quero, † an iſtud pactum ꝙ poſſit prorogari inſtantia, poſſit firmari iuramento. Et hic cogitabis, an ſit principaliter in publicam vtilitatẽ inductũ: tamẽ vnũ
b volo[b] ꝙ ſcias. ꝙ iudex ex officio ſuo pôt peruenire ad ſententiam, ſi videt inſtantiã perire, l. ibi pactũ, ſm vnã lec. C. de tranſac. ꝛ facit l. filiuſfa. §. veterani. ſ. de proc. ꝛ tunc pars ſit cauta qđ iudici
7 proteſtetur ꝙ inſtantia periit. ¶ Quero, † quid in donatione in-
c ter virum ꝛ vxorẽ[c]. an iuramẽto firmetur. Et Gul. de Cug. tangit in l. ſed ꝛ ſi poſſeſſori. §. itẽ ſi iurauero. ſ. de iureiur. ꝛ videtur dicere, ꝙ valeat: ſicut quando donauerat in fauorẽ religionis. l. ſi ſponſus. §. côceſſa. ſ. de do. inter vir. ꝛ vxo. ſed iuramentũ eſt magna religio, l.j. ſ. de iureiur. Itẽ hoc apparet ex his que dixi qꝛ nõ eſt improbata donatio ratione publice vtilitatis principaliter, nec alio modo de dictis, ſupra, ꝛ ideo donatio poteſt iuramẽto cõfirmari.

ADDITIONES.

a ¶ Spurius ſuccedat. Adde an tale ſtatutũ valeat. Bal. cõſ. ccxxxvij. li. iij. ꝛ Fed. in cõſi. cclxxv. ꝛ in quãtũ Alex. trãſit cũ op. ꝙ nõ valeat ſtatutũ, ꝙ matrimoniũ nõ poſſit cõtrahi ſub pena, ſine cõſenſu patris vel fratris, allegãs Pet. de anc. cõſi. xx. dic ꝙ Bal. cõſil. cccxxix. inci. ſtatuto terre Nurſie, cõſuluit ꝙ ſtãte ſtatuto ꝙ mulier nõ habẽs patrẽ, vel matrẽ, nõ poſſit nubere ſine ꝯſenſu fratris ſub pena, ꝛ cõtingat ꝙ frater ſit exbãnitus, ꝙ tñ illius cõſenſus ꝑ nũciũ eſt requirẽdus ad euitãdã penã. latius ibi vide, ꝙ cõſuluit. Old. cõſi. xvj. ꝛ in quãtũ Alex. tãgit an valeat ſñia lata per empta inſtantia, vide Abb. conſi. xvj. li. ij. ꝛ ibi quid ſi iudex pronunciauit de conſenſu partium inſtantiam ſupereſſe.

b IO. THO. ¶ Tamẽ vnũ nolo. Adde ꝙ hoc dictũ vt ſingulare allegat Aret. in c.j. de iud. ꝛ ſequitur etiam Pet. de Anch. in cle. quandiu. de app. ꝛ de veritate vide per eundem Are. in c. venerabilis. eo. arti. ꝛ aliquid per Fel. in c. cõſultatiõibus. circa fi. de offi. dele. Adde tu quod opinio Bart. hic dicit communem Alex. in conſ. viij. col. j. ver. comprobatur. in ij. vol. ꝛ ibi concor. qui idem dicit de donatione facta per patrẽ filio in poteſtate, de quo per Caccialupum in repe. l. frater a fratre. q. xv. ſ. de condi. indebi.

c ¶ Inter virum ꝛ vxorem. Adde Bal. conſ. xxx. lib. iij. Abb. conſ. xlviij. ꝛ xcv. lib. ij. Pau. de Ca. conſi. xcviij.

LEX XXIX.

1 ☞ Emphyteuta qui emphyteuſiz vẽdidit, ꝛ reemit, an poſſideat ſicut primitus.

SI iam tibi. Quod heres habiturus eſt, non iure hereditatis, non imputatur in falcidiam. h.d. Opp. ꝛ videtur ꝙ teſtator non poſſit legare heredi, l. plane. §. ſi duobus. ſ. de leg. j. Sol. Verum eſt heredi a ſeipſo non poteſt, ſed heredi a legatario poteſt. Alterius op. ꝙ ſi do tibi, vt des mihi, non valet, l. qui ſic. j. de ſol. Reſp. ſi do tibi vt des mihi, ſi nullũ eſt cõmmodũ, non valet, vt ibi: ſed ſi aliquod commodum eſt, valet vt hic. Facit ad hoc l. ſeruus dotalis. ſ. ſolu.
1 mat. ¶ Quid † ſi emphyteuta fundum vẽdidit, ꝛ poſtea reemit[a]
a an ipſe poſſideat eo iure, quo antiquitus habebat. Hic text. facit quod non, ibi, quia incipio poſtea, ꝛc. De hoc habes caſuz no. in vſib. feu. quid iur. ſi poſt alie. feu. vaſal. c.j. facit ſ. depo. l.j. §. ſi rem. no. per Dy. in l. ſequitur. §. j. ſ. de vſucap.

ADDITIO.

a ¶ Reemit. Adde an vaſallus vendens fundum, ꝛ non tradens, cadat a feudo. Bal. conſi. ccccx. lib. iiij.

LEX XXX.

a **IN ratione legis.** Damna [a] poſt mortẽ teſtatoris cõtingẽtia ſine culpa legatarij imputãtur heredi, ꝛ cõmodũ ſeu lucrũ legatarijs nõ prodeſt. h.d. Op. de l. Paulus. §. ii. ſ. eo. Sol. Ibi de fructibꝰ obueniẽtibus ex ipſa re legata: hic ex alia. Opp. j. ea. l. §. diligenter. Sed iſtud principiuz intelligitur ſecundum illum §. diligenter. Ultimo credo, ꝙ iſtud principium ſit hodie correctum, inuentario facto. Dicam in §. diligenter.

a ADDITIO.

¶ Damna. Adde in quantum Alex. tangit an ſi filius in ramento legitimaz acceptauit a patre, an aucto patrimonio poſſet vltra petere. quod conſuluit Ab. conſi. cxvj. lib. ij.

§. Vendere. Qui iuſſit vendere, vel emere, catenus computat in legato, quatenus eſt exceſſus in, re vel in pretio, h.d.

§. Diligenter. Caſus nõ liberat debitorẽ generaliſſimi, ſz debitorẽ ſpeciei. Item liberat debitorẽ generis ſubalterni, illo genere perempto. h.d. vſqz ad §. tametſi. Op. ſ. ea. l. in prin. ꝛ ſ. eo. l. in rõne. §. quod vulgo. Sol. intellige illas ſecũdum diſtinctionẽ huius §. Ego do, prout tetigi in d. §. qđ vulgo. quod iſta lex, ꝛ iſte §. diligenter hodie ſit correctus, facto inuentario: ꝛ ad hoc me mouet ratio l. ſcimus. §. ꝛ ſi prefatam. ꝛ §. ſeq. ꝛ ſeq. C. de iur. deli. vbi dicitur creditoribus ꝛ legatarijs de ipſis rebus ſoluere poſſit heres, nõ reperiret pecunia in hereditate: de ipſis ergo rebus facere hodie, ita ꝙ nullũ damnum patiatur. Sed ſi iſta lex hodie, ꝙ rebus perẽptis teneret, pateretur dãnũ, ꝙ eſt contra illum. Preterea, q̃ñ quis eſt debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, illa ſpecie perempta, liberatur. l. quidaz. §. ſi tibi. textores. §. fin. ſ. de leg. j. ꝛ l. is qui. ſ. de noxali. ꝛ l. in nanc. ti. ꝛ C. de iure emph. l.j. Modo heres hodie tenetur ad quartem reſpectu illarum rerũ, de quibus pôt ſolui, facto inuentario ſi res pereat, ergo liberatur, ꝛ pro certo iſtud habeo pro vero, non habeo doct. nec gl. que dicat rationem quam dixi.

§. Tametſi. Licet datum cauſa conditionis implende nõ imputet in Falcidiã tñ datum tium in Falcidiam imputatur. h.d. ꝛ eſt no. §. in ver. modum. lege tex. ſm Dy. loquitur exemplificatiue, non narie. ¶ Opp. ꝙ hic de neceſſitate loquitur de Trebellianica de Falcidia, cum iuſſus eſt reſtituere hereditatẽ: ſed nica imputatur quod cauſa conſtitutionis implende quartam. j. eo. ergo. ꝛc. Gl. volens ſoluere contrarium bet reſtituere per venditionẽ, non per Treb. ꝛ vide gl. que per venditionẽ, ꝛc. ꝛ iſta gl. optime dicit, per rationẽ quã ſi eſt iuſſus reſtituere hereditatem per venditionẽ, non actio per Trebellianũ, ſed habet locũ titulus, de here. vend. Sed contra hoc opp. iſta videtur mala expoſitio, ꝙ hic per modũ venditionis ſit rogatus reſtituere, qꝛ ſm hoc ver. quemadmodũ ſuperflueret, ꝛ nihil adderet ad precedentia. Solu. Iſtud, quemadmodum, ponitur exemplificatiue, ꝛ non ſimilitudinarie, ſcdm Dy. in apoſtilla. Sed opponitur, ꝙ in prin. nõ fuit iuſſus fideicõmiſſario dare pretium, ſed in vim modi, vt gl. intelligit. Breuiter tu poſſis ſuſtinere iſtã gl. duobus modis. Uno modo, vt illud quod dicit in vim modi, accipiatur large, ꝙ venditio ſit quidã modus accipiendi: non ſtricte pro modo, qui aſſumitur in materia de condi. ꝛ demon. Uel aliter dico, ꝙ quandoqz quis rogatur pretium dare in vim modi, ꝙ iſta ſunt paria, des pro centum vel vẽdas pro centum qꝛ modus, eſt quedam remuneratio, vt in gl. in rub. ſ. ... quedam venditio, qꝛ datur onus pro re, que accipitur ... ¶ Procedo vlterius ꝛ opp. de l. fideicommiſſa. §. ... ſ. de l. iij. Gl. que eſt hic, dat duas ſol. tene ſecundam ... qua feci mentionem in l. a teſtatore. ſ. tit. j.

§. Cum lex Falcidia. Legata que non valent, nõ veniunt in computationem legis Falcidie.

LEX XXXII.

POEnales actiones. Actiones in heredem tranſitorie, ... penales, vel non etiam ſi a perſona heredis incipiunt, ... parte actoris augmentũ, ex parte rei diminutionez patrimonij inducunt: ſecus ſi ad heredem, vel contra heredem non tranſeunt. h.d. Diuiditur in tres Partes. Primo loquitur de actionibus penalibus, non competentibus ad vindictam. Secundo de his que competunt ad vindictam, ꝛ cauſa ſimilitudinis ... dit de actionibus ex contractu, que non tranſeunt ad heredes, ... incipiunt ab heredibus. Tertio de actionibus pretorijs. Secunda ibi, ſed nec in actoris. Tertia ibi, honorarie quoqz.
1 ☞ Diſtinguere diuiduuz ab indiuiduo pertinet ad factum ... ad actionem.
Stipulatio quando habet originem ex facto heredis, quilibet heredum ex facto proprio tenetur: ſecus in obligatione que incipit a defuncto.
2 Stipulatio iudicatũ ſolui, preſtita per vnum ex pluribus heredibus, committitur tantum ei qui vicit, ꝛ contra eum qui perdidit.
4 Stipulatio duple non eſt pretoria,

§. Julianus ſcribit. Stipulatio interpoſita ab vno ex heredibꝰ, ad alios nõ porrigit. Item ſi pena committitur ex ſtipulatione pretoria, facto vnius heredis, ipſe ſolus, nõ alij tenebũt. h.d. ¶ Op. ꝛ videt, ꝙ iſta ſtipulatio interpoſita ab vno ad omnes porrigat. l. ij. §. fi. ꝛ l. eadem. §. Cato. j. de ver. obli. ſol. gl. hic loquitur in ſtipu-
1 lationibus diuiduis, ibi in indiuiduis. ¶ † Opp. de l. v. §. fi. eo. ti. Solu. diſtinctio diuidui ꝛ indiuidui non pertinet ad actionem, ſed ad factum, d. l. v. in fin. ꝛ l. in executione. §. pen. eo. tit. ꝛ glo. verum dicit in ſe, ſed non oportet hoc dicere quo ad legem iſtam ...

leges contrarie loquuntur in obligationibus que incipiũt a defuncto, ⁊ ad plures heredes extenduntur: ſed §. noſter loquitur, quando ſtipulatio habuit originem ex facto heredis, ⁊ ideo quilibet ex facto proprio habet, arg. l. fi. §. ad Sylla. Sed opp. de l. ſtipulatio. in fi. de no. ope. nun. Breuiter gl. intelligit, ꝙ ibi fuit ſtipulatus noĩe ſuo, ⁊ aliorũ: hic tm̃ ſuo. ¶ Uenio ad ſecundã partem, ⁊ oppo. q2 iſte §. videtur contra §. Cato. ⁊ cõtra l. v. §. fi. de verb. obl. ⁊ inducas primo, in eo ꝙ dicit, ex clauſula iudicatum ſolui: pone, ꝙ in iudicato venit dari, fuit condẽnatus ad aliquam quantitatem, quando quantitas eſt in obligatione, vel dari, ⁊ obligatio cepit a defuncto, vno non ſoluente, oẽs tenentur. d. l. v. in fi. ⁊ l. in executione. §. j. eo. ti. Hic autem dicitur contrariũ, ꝙ ex clauſula iudicatũ
2 ſolui, ille qui fuit victus tenetur, ⁊c. Sed † ego dico, ꝙ ſtipulatio iudicatum ſolui, cõmittitur ei qui vicit, ⁊ contra eum tantũ qui perdidit, vt hic, ⁊ facit l. ij. in fi. j. de preto. ſtip. Sed ſi illi ſtipulationi adiecta ſit pena ſi non ſolueret, omnes tenentur, vt in cõtrarijs. Sed adhuc inſtamus contra. Nam ſtipulatio rem defendi, vel ob rẽ non defenſam, continet indiuiduum, q2 nõ põt pro parte defendi, vt l. ex clauſula. j. iu. ſolui. ⁊ l. antepe. §. ſi ex noxa. cau. aga. Sed in ſtipulatione concepta in indiuiduis vno ex heredibꝰ contrafaciente, inſolidum contra oẽs cõmittitur. l. eadẽ. §. Cato.
3 j. de ver. obl. ergo iſte §. male dicit. Quid dicemus? † Uidete, poſt multa dico in d. §. Cato. in ñ. q. ꝙ ille §. Cato. habet locum tantũ in ſtipulationibus, ⁊ conuentionibus ſtricti iuris: non in pretorijs ⁊ in his que ſunt bone fidei, ⁊ in bone fidei, ⁊ pretorijs, vno cõtrafaciente cõtra illum ſolũ committitur, vt hic, ⁊ l. in depoſiti. §. depo. ⁊ l. iij. §. heres. §. cõmo. ⁊ ſic eſt ſpeciale in pretorijs hic. Sed dices tu, iſtud eſt contra caſum l. cum ex cã. j. de ver. ob. vbi ſtipulatio duple que eſt pretoria, vno nõ defendẽte, committitur contra
4 omnes. Breuiter † reſpondeo, ꝙ ibi ſtipulatio duple nõ eſt pretoria, q2 poteſt eſſe pretoria, ⁊ ciuilis, vt dixi in l. iiij. §. fi. j. de verb. obl. ⁊ d. l. cum ex cauſa. ⁊ plene in §. Cato. ⁊ vide quod circa aliud gl. nihil dicit, ſed hic in prima parte. §. vbi nõ erat neceſſe gl. fecit mentionem de §. Cato. ſed ad fin. §. illa glo. non põt adaptari, ⁊ ideo gl. nihil dicit hic: nec poteſt dici ꝙ per errorem gl. fuerit poſita, cum adaptari non poſſet.

1 ☞ Falcidia non detrahitur de legatis anime.

§. Sititio.

Pars legata a legatario eatenus minuitur, quatenus ſibi minutũ eſt legatum: ſecus ſi in totum rogatus ſit reſtituere, vel ſeruum manumittere. h. d. §. noſter legitur multis modis ſecundũ diuerſitatem literarũ: tamẽ in effectu parum differt vna ab alia. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ diminuto legato, non diminuatur onus. l. maritum. §. j. §. eod. ⁊ l. liberto. §. j. §. de annu. leg. Soluit gl. ⁊ bene, qđ hic de parte legati fuit rogatus, ideo quatenus ſibi minuitur, eatenus minuit legatario ſuo: ibi non ex ipſa re legata, ſed aliunde. De hoc vidiſtis in l. Plautius. §. tit. j. ⁊ videbitis in l. facta. §. ſi Titius. j. ad Treb. ¶ Que-
1 rit gl. † an legatarius poſſit detrahere Falcidiã de legatis anime. Et videtur qđ ſic, per legem iſtam ⁊ per l. j. C. cõmunia de leg. dicit gl. contra per l. lex Falcidia. §. nunquam. j. eo. ⁊ ibi videbitis. Non obſtat iſta lex, q2 detrahit ex preſumpta voluntate defuncti, non ex vigore legis Falcidie.

LEX XXXIII.

Si ſeruus.

Legatum libertatis vel ſerui vt manumittatur, non defalcatur, niſi cũ hoc alia res defalcabilis ſit legata: legatum vero pecunie, vt ſeruus manumittatur non defalcatur, ſi p hoc manumiſſio impeditur: alias ſecus. hoc dicit, cum tribus ſeq. vſq3 ad §. ſi incertum. Primo ponit legem Caij. Secundo legem Iuliani. Tertio legem Ulpiani. Quarto ponitur determinatio Iuliani. in princ. l. ſed ſi non ſeruus. Quinto ponitur determinatio ad legẽ Iul. ibi, ſi ſolus. Opp. de l. decem. j. de fideic. li. Sol. Intellige hanc ſm illam, ⁊ ibi eſt clarior tex. ¶ Opp. de l. generaliter. §. ſi quis alienũ. j. de fide. lib. Sol. iſta intelligitur ſm illam. ¶ Item no. quando vni legantur due res, q2 ſi vna eſt defalcabilis alia non, tũc de ea que eſt defalcabilis detrahitur Falcidia pro vtraque. Dicemus j. eod. l. in quartam.

LEX XXXVI.

Sed ſi non ſeruus.

§. Si incertum ſit.

Iſte eſt difficilis §. ⁊ hoc dicit. Si ſeruus legatur pure, vt manumittatur in diem, vel ſub conditione, hoc legatũ interim defalcatur: ſed quo ad alios legatarios talis ſeruus exẽplo ſtatuliberi eſtimatur. hoc dicit cũ l. ſequen. In tex. ibi, preſtari debeat ſeruo legato pure. Ibi, detraxerit, interrogatiue lege. ¶ Op. dicitur hic, qđ interim legatum ſerui per legem Falcidiã minuatur. Contra, ⁊ videtur qđ interim nõ minuatur, ſed debet eſtimari vt ſtatuliber. vt j. eo. l. eius ſerui. ⁊ l. in ratione. la j. §. j. §. eod. Gl. fatetur, ꝙ Celſus corrigitur, ⁊ vide gl. que incipit ſm legato, ⁊c. ⁊ ſic iſta gl. videtur velle ꝙ hic Iuriſconſultus male dixerit. Sed neſcio quare gl. hoc dixit, imo bñ dixit Celſus. ⁊ lex ſequẽs nõ corrigit: q2 lex eius loquitur qñ eſtimatio fit, vt ſciamus an Falcidia locum habeat: vel ne: ⁊ tunc detrahetur ſm legem iſtam in fi. ⁊ ſimile in l. j. §. ſi vſuſfructus. §. eo. Opp. j. eo. l. in quãtitate. §. j. verſ. cuius. l. j. §. hec verba. j. ti. j. vbi dicitur, ꝙ non defalcatur ſeruꝰ. ſed alia legata preſtantur recepta cautione. Sol. ibi loquitur quãdo ipſi ſeruo eſt relicta libertas in diem vel ſub conditione: hic loquitur quãdo ipſe ſeruus alteri eſt legatus pure, cui relicta eſt libertas in diem, nam interim defalcatur. Sed opp. de l. in ratione. §. j. §. eo. Sol. ibi nemini erat ſeruus legatus: hic ſic.

LEX XXXVIII.

Statuliber heredis.

Opp. dicitur hic, ꝙ ſtatuliber nõ auget familiam heredis. contra de l. ſtatuliberi a ceteris. in prin. j. de ſtatuli. Solu. Quantũ ad Falcidiam non imputatur, vt hic: quantũ ad alia ſic, vt ibi. ¶ Op. §. eo. l. ſed ſi nõ ſeruus. in fin. Sol. ibi computatur commodũ medij temporis, non ipſe ſeruus, ⁊ iſtud ibi non dixi: qđ tenet gl. hic: ideo adde ibi. Intellige ergo, ꝙ non auget familiam, non preciſe, ſed in defectũ conditionis remanet in familia, ⁊ in euentũ detrahitur eſtimatio de legatis: ⁊ ideo interim preſtantur legata exacta cautione, vt j. eo. l. in quãtitate. §. j. ver. cuius. ⁊ l. j. §. hec verba. j. ti. j. Hoc mõ intelligit Iac. de Are. iſtud princi. q2 hic non fuit legatus ſeruus alteri, ſed ipſi fuit legata libertas: ſed in d. l. ſed ſi non ſeruus. in fi. alteri fuit legatus. Dicitur in ver. cuius vſuſfructus. ꝙ connumeratur in patrimonio proprietas, ſi ponis defunctum fuiſſe proprietariũ, non recipit dubitationem. Sed ſi poneres defunctum fructuariũ fuiſſe, ⁊ tunc non intelligeretur vſuſfructus in patrimonio eius, eo defuncto. l. penales. in prin. §. eo. Sed ſi tu poneres ꝙ fuit ſtipulatus ſibi, ⁊ in perſonam heredis, tunc in perſona heredis incipit nouus vſuſfructus eſſe. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. j. de ver. obl. tamen defalcabitur, q2 cepit a defuncto. Dicitur hic, ꝙ pignꝰ eſt in bonis debitoris: ⁊ iſtud eſt verũ, niſi ſeruus ſit pigneratus pro tanta pecunia, vel ſit tanta vſura ꝙ dominus habeat eũ pro perdito, ſeu pro derelicto: q2 veriſimiliter non creditur eum debere recuperare, tunc in patrimonio debitoris non cõputabitur. l. qui habebat. §. de leg. iij. Dicitur hic de lege commiſſoria, ⁊ pacto addictionis in diem, ⁊c. intellige quando venditio fuit conditionalis, non pura, reſoluenda ſub conditione, vt gl. dicit.

LEX XXXIX.

Eris alieni.

Opp. C. in qui. cau. ſer. pro pre. li. l. ij. vbi a fiſco accipit pretium. Dicunt quidam, ſpeciale eſt ibi. Alij dicũt, ꝙ fiſcus ſoluit, tamen de hereditate repetit. Hoc tenẽt doc. ⁊ Dy. ⁊ dõ. Ray. Ultimo gl. que eſt in l. in ratione. §. ſi ſeruus. damnaui vobis per iſtum tex. ⁊ ibi damnat Dy. ⁊ Ia. de Are.

LEX XL.

Ad veterani teſtamentum.

§. Si cui.

Opp. de l. nõ amplius. in prin. §. de leg. j. Sol. non eſt legatarius vt poſſit grauari onere fideicõmiſſi, niſi in eo ꝙ eſt vltra: ſed quantũ ad Falcidiam eſt in totum legatarius. Op. de l. ſi dignum. §. eo. Sol. ibi vt pretium, hic vt cauſa conditionis implende, ⁊ vide gl. que incipit contra. §. de l. j. ⁊c. Contra hoc videtur l. Neſennius. vbi qđ datur, cauſa conditionis implende imputatur in Falcidiam. Sol. verũ eſt quoad ipſum qui dat, quoad alios non, d. l. Neſennius. Quero qđ ſi fuit rogatus dare ſub modo vt des, ⁊ tunc vt pretium videtur datũ, in ratione. §. tametſi. §. eo. ⁊ ibi dixi.

LEX XLIII.

Falcidia interuenire.

Iſta lex alias eſt verſi. ⁊ legitur dupliciter in gl. Ad ſecundam lect. opp. de l. ꝙ ſtatuliber. de do. cau. mor. So. Ibi dedit eo abſente, hic eo preſente: vel ibi de Trebellianica, hic de Falcidia. ⁊ concludo vt ibi notatur.

LEX XLV.

1 ☞ Gabella ſi ex forma ſtatuti debet ſolui ad rationem ſex pro libra de omni contractu, pro debito in diem fiet minor eſtimatio ⁊ ita minor gabella ſoluetur.

In lege falci. non habetur.

1 Opp. j. eo. l. cum Titio. Solue vt ibi dicã. no. iſtam † legem pro facto gabelle, quando dicit ſtatutũ, pro qualibet libra ſoluatur tantum pro gabella: modo promitto tibi decem ſoluere omni anno tantum, ⁊ tũc non debet ſolui gabella pro

tota quantitate, ſed deducitur interuſurium medij temporis: qꝛ minoꝛ eſt illa quantitas pro omni anno decem pro centenario: ⁊ ideo iſtud minus, eſtimat̄ quoad gabellā ſoluendā, prout hic quo ad Falcidiā. Facit l. cū qui. §. melioꝛ. ſ. de in diem addice. vbi non tantū eſtimatur ꝙ debet ſolui ad terminū, prout ſi incontinenti.

LEX XLVI.

Ui quod per legē Falcidiā.

Opp. de l. quod de bonis. §. j. ſ. eo. Sol. Ibi eo viuo, hic poſt moꝛtem. Facit ad q. de arbitro, de qua ibi dixi.

LEX XLVII.

Ex Falcidia ſi interueniat.

Opp. de l. cum Titio. j. eo. Sed glo. ſoluit hic: ego ſoluaꝫ ibi, ⁊ ibi videbitis.

§. Nunquam legatarius.

Totus mundus ſciti iſtū §. Opp. de l. penales. §. ſi Titio. ſ. eo. Sol. dicebat quidā, legatari⁹ non detrahit ex ſua perſona, niſi ſit ſibi detractū: ſed verius eſt qꝺ nunquam detrahit ex perſona ſua, ſed ex preſumpta voluntate defuncti ſic, vt in contrario. Opp. de l. j. §. inde Neratius. ad Treb. Sol. Fideicōmiſſarius nunquam detrabit ex perſona ſua, ⁊ nunquaꝫ de legatis a ſe. De legatis ab heredibus relictis non detrahit, niſi in duobus caſibus, quando heres non detraxit ſibi, qꝛ fecit ſibi gratiam: vel qꝛ adijt coactus: Gl. eſt ibi melioꝛ quā hic, ⁊ Cy. ponit in l. j. C. cōmunia de leg. ⁊ ibi gl. ⁊ nihil plus dicit in effectu Cy. ibi, cū gl. in l. j. §. inde Nerati⁹. Signa gl. hic, q̄ eſt optima.

LEX XLVIII.

1 ☞ Heres ſi facit inuentarium, an ſit habenda ratio dupli commiſſi, re euicta, ſiue fuerit emptoꝛ, ſiue venditoꝛ.

Um emptoꝛ.

Obligatio dupli inter heredem ⁊ teſtatoꝛem conſiſtens heredi, ⁊ cōtra heredem conſeruatur in ſimplum ad inducendam, ⁊ excludēdam Falcidiam. h. d. ⁊ eſt ſingularis lex. ¶ Op. de l. ij. §. ſi Titius. ſ. de her. vel act. ven. Gl. dicit, ſolue vt ibi. Breuiter, qꝛ ibi vendit heres hereditatem: vnde quantum ad emptorem habetur perinde ac ſi non eſſet heres. Op. ſ. eo. l. ſi a me. Gl. nec ibi, nec hic ſoluit: ſed illa non cōtradicit, ſi bene inſpicias. Uel
1 potes dicere, quod hic iſtud in odium pene. ¶ Quero † pro declaratione legis, quid ſi heres facit inuentarium: an tunc totum duplū detrahit. Et gl. eſt oꝛdinaria que ſub dubio foꝛte, dicit ꝙ ſic, in l. ſcimus. §. in computatione. C. de iur. deli. in prin. gl. magne. ⁊ ibi Cy. dicit ſine foꝛte, ⁊ ſic iſta lex non habet locum hodie facto inuentario. Non recoꝛdoꝛ quid ibi dixerim, ⁊ quantum eſt pro modo, dico, ꝙ ſiue fecerit inuentariū vel non, nō pōt detrahi niſi ſimplum: quia ſiue fuit emptoꝛ, ſiue venditoꝛ heres, non committitur ſtipulatio ad duplum re euic. l. ſi ei. in prin. ⁊ §. j. ſ. de euic. ⁊ ſecundum diſtinctionem illius legis iſta lex debet intelligi. Cum ergo non committatur ſtipulatio ad duplum, non poteſt ad dupluꝫ deducere. Preterea l. ſcimus. §. ⁊ ſi prefatam. ⁊ §. ſeq. non prouidit de hoc, vt heres per beneficium inuentarij lucretur, ſed ſolum ne damnum patiatur: non ergo deducit niſi ſimplum.

LEX XLIX.

a ☞ Ius accreſcendi an habeat locum in contractibus.

Lautius ſeruo.

Spes defalcādi communis eſt hered. ⁊ legatario: ⁊ quod legatur ſeruo cōmuni, eis acquiritur quibus poteſt. h. d. ¶ Op. de l. per ſeruū. §. j. j. de acq. re. do. Soluit gl. intelligo illam ſecundum iſtam. ¶ Opp. de l. proinde. §. ſi ſeruus communis. j. de ſtip. ſer. Sol. ibi in ſtipulatione q̄ ſimpliciter fuit facta ex cauſa lucratiua: ⁊ vide gl. fi. que incipit, nō
1 ſolum ⁊c. circa finem. Uides † quod gl. diſtinguit, an fiat ex cauſa lucratiua, vel non. Dixi vobis alias in l. proinde. §. j. j. de ſtip. ſeruo. expreſſius in repetitione. l. re coniuncti. ſ. de le. iij. circa fi. vbi q̄ro, an in contractibus inter viuos habeat locum ius accreſcendi. Et dic, quod etiaꝫ in contractibus diſtinguitur, aut qui donabat peruenit ad traditionem, ⁊ tunc alijs acquiritur, non ſibi, l. proinde §. j. Sed quando promiſit tantum, tunc quia in retentione poteſt ſibi prouidere, ideo pro parte ſua alijs non queritur d. l. proinde. §. j. j. de ſtipula. ſeruo.

§. Interdum.

In fi. § Dic, ideo ne legatum pereat recurſum eſt ad remedium poſitum ſupꝛa eodem l. ſi fundus mihi.

LEX LII.

1 ☞ Falcidia non detrahitur de legatis ad pias cauſas, ⁊ ideo pro ea parte detrahitur ad incommodum heredis ⁊ legatarioꝛū.

Ex aſſe.

Legatum inutile propter incapacitateꝫ legatarij prodeſt ceteris legatarijs. h. d. ſecundum gl. Pro declaratione quero, in quo prodeſt filio ſi eſt inutile legatum alij? Gl. dicunt, ꝙ ſi legatum illius non defalcatur, ꝙ illi extraneo inſolidum preſtaret̄, tunc [illegible] legato filij ſolida Falcidia detrahet̄ ⁊ vide gl. j. que incipit, ſi te[illegible] ſtatoꝛis. ⁊c. Sic vides gl. ꝙ vbi legatum nō poteſt defalcari, c[illegible] ad commodum alioꝛū, idem tenet. j. e. l. ſi in teſta. ⁊ hoc eſt bo[illegible]
a ſcire: † qꝛ ſcitis, ꝙ vbi legatum non poteſt defalcari, cedit ad co[illegible] modum alioꝛū: quia ſcitis ꝙ de relictis ad pias cauſas nō detr[illegible] tur Falcidia, tamen de alijs legatis heres detraheret, ⁊ ſic a[illegible] moduꝫ alioꝛum non heredis. Sed contraria gl. eſt auth. ſimil[illegible] C. eo. ⁊ illa eſt vera. ⁊ probo per l. ſi poſt miſſionem. ſ. eo. Hoc [illegible] ſtis ſ. in l. ſed ſi nō ſeruus. circa fi. ⁊ in l. eius ſerui, ſecundo reſp[illegible] ſo. ⁊ l. eris alieni. ſ. eo. vbi vt es alienum detrahitur legatum [illegible] non defalcatur, ⁊ ſic heredi ⁊ legatario nocet. Non ob. l. plane [illegible] qꝛ ibi eidem fuit legatum: hic diuerſis. Et predicta vera, quan[illegible] Falcidia ceſſat ex diſpoſitione legis: ſed ſi ceſſaret ex diſpoſi[illegible] teſtatoꝛis, tunc fieret computatio eo modo, qui no. in l. ſi in te[illegible] mento. j. eo. Lego ergo gl. ſcd̄o modo, in filio naturali. Et [illegible] vera, quod non poterat relinqui, qꝛ erat ſpurius. Alij [illegible] Iac. de Are. ⁊ intelligunt literam prout iacet, quod reliqua [illegible] filio, ⁊ reliqua extraneo, ita ꝙ patrono non remanet debita [illegible] tio, que erat dimidia ſecundum iſta tempoꝛa: ⁊ propter [illegible] tionē debitam patrono, minuitur poꝛtio extranei, tam[illegible] ſtatur integra, cuꝫ patronus cōiunctis perſonis pre[illegible] tegra, l. iiij. ſ. tit. j. ⁊ ſecundum hoc ver. quacunq̄ ex [illegible]

LEX LIIII.

a

Ater filium.

[a] Fideicommiſ[illegible] cto heredibus [illegible] es alienum detrahitur. h. d. Oppo. In ſimili de l. [illegible] dum per fideicommiſſum. §. fi. cum. gl. ſ. de le. j. [illegible] potui relinquere, vel ibi ex voluntate, hic ex neceſſitate. [illegible] opp. quod ſaltem reſpectu vnius non erat coactio. Sol. ex perſona debitoꝛis ſufficit quod debeatur licet non reſpectu [illegible] in fi. vel aliter, quilibet ex filijs dicitur creditoꝛ vt nulla facta [illegible] ctione l. vnum ex familia. §. j. ſ. de leg. ij.

ADDITIO.

a ¶ Pater filium. Adde inquantum Alex. tangit an emphyteu[illegible] computetur in legitimam filio. Bal. conſi. cccciiij. ij. lib.

LEX LV.

1 ☞ Legatū annuū pendente dubio eſtimat̄ inquantuꝫ debetur.
2 Ius alimentoꝛum, vel vſuſfructus non poteſt in alium venditione transferri.
3 Legati conditionalis, vel annui, qualiter fiet eſtimatio in deductione Falcidie.
4 Statuto ſtante ꝙ de qualibet re alteri legata ſoluat̄ gabella, nō ſoluit̄ de legato annuo, niſi pro primo anno, ⁊ ſucceſſiue futurū.
1

Um Titio.

Legatum † annuum pēdente dubio eſtimat̄ inquantū vendi poteſt: ſed eo finito, inquantum [illegible] eo. l. in lege Falcidia non habetur. Sol. [illegible] ꝙ debet eſſe electio legatarij, an interim habeat [illegible] tione. Sed iſta nō eſt bona, contra tex. legis cōtrarie. [illegible] nuit ꝙ cautio fauoꝛe legatarij interponatur, qꝺ eſt falſum [illegible] j. Uel aliter, ⁊ eſt diuinare. Alij, ꝙ ibi de legato conditionali [illegible] de annuo: ⁊ iſta eſt vera quantum ad illam legem. Ueruntamen [illegible] hoc legato conditionali fuerūt opi. inter gl. antiquos, l. ſi prop[illegible] rea. ſ. eo. ſed ille opi. ſunt truffe, quia in conditionali loquitur [illegible] Que ſit ratio inter cōditionale, ⁊ annuū, cogitabitis. Alij ſo[illegible] ꝙ ibi quando cum eo cui relictum eſt: hic quando cuꝫ ceteris [illegible] tarijs ſit cōputatio. ſed iſta non eſt vera, per l. ſi propterea. [illegible] l. j. §. interdū. ſ. eo. ¶ Oppo. de l. lex Falcidia ſi interueniat. [illegible] Reſp. ꝙ ibi loquitur quando fit computatio rationis inter [illegible] dem ⁊ ipſum legatarium, cui eſt annuum relictum: hic quādo [illegible] ceteris. ⁊ iſta eſt vera, ⁊ ibi gl. tenet ⁊ Dy. ⁊ Oldr. ⁊ Ray. Op[illegible] l. iij. in fi. ſ. eo. vbi ſit cōputatio alio modo. So. Ibi qū relinqu[illegible] ciuitati aliquod annuum, quod eſtimatur perpetuum, ac ſi re[illegible] queretur eccleſie, vel monaſterio, hic loquitur quando priuat[illegible] linquit̄: qꝛ eſt incertū quāto tempoꝛe viuat. Opp. de l. penales [illegible] annua. ſ. eo. Gl. hic non ſoluit, ſed in l. lex Falcidia ſi interueni[illegible] videtur ſoluere in gl. ꝙ loquit̄ hic qū propter ceteros fit cōpu[illegible] tio, vel quando cum eo, cui eſt relictū. ſed quantum ad illuꝫ §. an[illegible] nua. iſta ſol. non eſt bona. ⁊ vide §. annua. Nā hic loquitur qu[illegible] do legatum eſt incertū, qꝛ pro primo anno purū, pro ſequenti co[illegible] dionale: in §. annua. eſt certū quantum duret, ⁊ tranſit ad here[illegible] l. ſi cuꝫ preſtitutione. j. qū di. le. ce. ⁊ ideo debet fieri eſtimatio, vt de [illegible] legato in diem, ſecundum l. in lege Falcidia non habet̄. ſ. e. Opp[illegible] de l. hereditatū. j. eo. Gl. ſoluit in l. lex Falcidia ſi interueniat. dic[illegible] ibi quo ad ipſum legatariū, hic quo ad ceteros. Iſta ſo. nō eſt v[illegible] ra, ⁊ cōtra illā gl. in l. hereditatū. Sol. gl. aliter hic, ꝙ ibi vt ſciatur [illegible] per quot annos fiat eſtimatio: hic vt ſciatur quātū valeat. Et i[illegible] ſol. ſequebatur dominus Ray. ⁊ do. Old. Iſta ſol. nō placet mihi [illegible] ſol. ſed qꝛ tex. dicit hic, incerto poſito quamdiu victurus ſit, ⁊c. ſed [illegible]

iſtam ſo. poneremus pro certo, ꝙ eſſet contra tex. Dat glo. aliam ſo. ꝙ ibi in legato vſuſfructus vel alimētorum: hic in alio annuo.
2 Iſtā ſo. teneo, †probo per rationē. Lex noſtra dicit, ꝙ debet eſtimari quantū venire ad legatum pōt. Iſte modus non cadit in legato alimentorum, nec in legato vſuſfructus: qꝛ non poteſt in aliū vendendo transferri, l. ſi vſufructus. de iur. do. Nec ius alimentorum poteſt vendi, cum cohereat perſone, ꝛ alia ſunt alimenta in pſona vnius, ꝛ alia in perſona alterius, ꝛ ſic intelligo iſtā ſol. ¶ Ex
3 his ergo quid colligis? Dic, quandoqꝫ †loquimur de legato ſub conditione, ꝛ dic vt s. eo. l. in lege Falcidia non habetur. ꝛ l. j. §. interdum. ꝛ j. eo. l. in quātitate. §. ſed ꝛ ſi legata. Et reprobata diſtinctiōe Hug. que fit s. e. l. ſi propterea. Si vero loquimur de legatis annuis, ꝛ tunc aut relinquit̃ ciuitati, vel alteri publico loco: ꝛ dic vt in l. iij. in fi. s. e. Aut relinquit̃ ſingulari perſone, ꝛ tūc aut legatum annuum limitatum eſt certo tempore, ꝛ fit eſtimatio ſicut de alio legato in diē, vt s. e. l. penales. §. annua. ꝛ d. l. in lege Falcidia non habetur. cōiuncta l. ſi cum prefinitione. j. quando di. leg. ced. Si vero annuū legatum eſt ſimpliciter, ꝛ tunc aut fit computatio quo ad alios legatarios, ꝛ ſtamus huic legi: aut quo ad ipſum legatariū, ꝛ recurrimus ad l. lex Falcidia ſi interueniat. s. eo. ꝛ l. j. §.
4 ſi in annos. s. eo. cum ſi. ¶ Et hec †faciūt ad queſtio. Factū eſt ſta
5 tutū, ꝙ de qualibet re, que fuerit alicui relicta, ſoluat̃ gabella: contigit, ꝙ alicui fuit relictū aliquod annuū. Dic, ꝙ primo anno tm̄ debet ſolui gabella, nō pro aliis annis, ſed pro eis ſoluetur in futurum prout dies ceſſerit, d. l. lex Falcidia ſi interueniat. qꝛ hic nō fit cōputatio reſpectu aliorum, ſed tātum reſpectu ipſius legatarii: ſed ſi eſſet relictum in diem, tunc dic vt dixi in l. in lege Falcidia non habetur. s. e. ¶ Quero, que eſt ratio quādo fit computatio ipſius reſpectu, vel reſpectu aliorum. Et ratio eſt, qꝛ quando fit cōputatio reſpectu ipſius circa totū, debet preſtari cautio in ſolidum: qꝛ de aliis preſtationibus poterit falcidia retineri: ſi ab aliis legatariis, quibus nihil vltra debetur, tūc fit eſtimatio. Si vero loquimur de legato vſuſfructus, dic vt j. eo. l. hereditatum.

ADDITIO.

a ¶ Statutum. Adde ad Bar. hic quod hoc idem conſuluit Alex. in conſi. xxxv. in iiij. vol. ꝛ vide in tractatu de gabel. quinta parte, octaue partis principalis, queſtio. iiij.

LEX LVI.

1 ☞ Falcidia in detrahenda, in eſtimando nomine debitoris hereditarii voluntas inſpicitur.

CUm quo. Augmentum facultatum hereditarii debitoris, quandocunqꝫ contingens prodeſt legatariis in Falcidia detrahenda. h. d. Vides quod augmentum quandocunqꝫ contingens prodeſt legatariis. ¶ Opp. s. eo. l. in ratione legis Falcidie mortes ſeruorum. in prin. Breuiter, debet inſpici tempus mortis circa augmentum, ꝛ diminutionem rei hereditarie: hic circa bona debitoris hereditarii. contra in d. l. in ratione. in prin. loquitur in debitoribus hereditariis, vbi dicitur, debitorum facta peiora nomina. Reſpon. in augmento inſpicimus augmentum quandocunqꝫ contingēs vt hic: ſed in diminutione inſpicitur tēpus mortis. vt ibi. Sed vide
1 hoc ꝙ glo. dicit. Et aduerte, quandoqꝫ eſtimat̃ res, ꝛ tunc ſemper inſpicitur tēpus mortis, d. l. in ratione. in prin. aliquando res nō eſtimatur, ſed eſt dubius euentus, ꝛ tunc iſto caſu pendente dubio eſtimatur quantū valet dubiū: dubio finito eſtimatur quantum in veritate eſt, vt s. l. proxi. Et ſic qñ debitor eſt ſoluendo, eſtimatur ipſa res res, ꝛ ideo quicquid poſtea contingit, non curat̃, vt d. l. in in rōne. in prin. Sed qñ debitor nō eſt ſoluēdo, quid eſtimatur. Certe dubius euentus, l. Neſennius. §. fi. s. eo. ꝛ videbitis in l. querebat̃. j. eod. modo cum eſtimatur dubius euentus, ſi iſte euentus contingat antequam ponatur ratio legis Falcidie, tunc eſtimatur quantum eſt. Sed opp. j. eo. l. querebatur. ꝛ s. eo. l. j. §. ſi debitor. vbi non debet curari an ſit ſoluendo. Solu. ibi loquitur quando heres eſt debitor: vel ille, cui eſt liberatio legata: qꝛ quo ad ſe ſemper eſt diues ꝛ ſoluendo. Opp. de l. eo tempore. §. j. s. de pec. Sol. Intelligo illam ſecundum iſtam.

§. Is qui in bonis. Ibi reliquiſſet. naꝫ in quolibet iſtorum caſuum decō modo medii temporis detrahitur Falcidia. Dy. ꝛ de hoc dixi in l. ſed ſi non ſeruus. §. fi. ꝛ l. ſeq. s. eo.

§. Stichum. Iſte eſt bonus §. ꝛ h. d. Si legatum domini non ſit defalcabile, ex legato ſerui detrahitur Falcidia pro vtroqꝫ, ꝛ idē eſt contra, h. d. Pro hac lege facit l. plane. ꝛ l. ſed ſi non ſeruus. s. eo. Opp. s. eo. l. ſi pupill⁹. §. fi. ſecūdum vnam lec. Dy. ſoluit ibi, ꝛ ibi ego dixi.

§. Sepius. Iſte eſt bonus caſus, ꝛ h. d. Quarta in heredem teſtatore viuo collata, facit ceſſare Falcidiam. h. d. Opp. de l. ſi quando §. j. C. de inoff. teſt. Sol. vt ibi Secundo opp. de l. id autem. ꝛ l. quod autem. j. eo. ꝛ s. eo. l. pater filiam. in prin. Sol. hic loquitur, quando teſtator hac mēte dedit vt in Falcidiam imputaretur, alias ſecus. ¶ Quero quid in dubio. Credo quod videtur dediſſe vt in Falcidiam imputetur. Caſus eſt hic, ibi quia viuus videtur, ꝛc. Langā de hoc in l. in quartam. j. eo. ꝛ nota que dixi.

LEX LVII.

CUm dotem. Non debet inſpici perſona primi legatarii, ſed perſona fideicōmiſſarii, in quem legatum debet vltimo reſidere. h. d. In tex. ibi interpoſiti, ſcilicet, legatarii primi de reſtituendo grauati. Ibi, capientis, ſcilicet fideicommiſſarii.

LEX LVIII.

LEgis Falcidie. Opp. ꝛ videtur quod omne ius tollatur ſpatio xl. annorum, l. cum notiſſimi. ꝛ l. omnes. de preſc. xxx. an. Sol. beneficium legis Falcidie quandoque poteſt intentari excipiendo, ꝛ tunc perpetuo poteſt, vt hic, ꝛ arg. l. pure. in fi. j. de doli exce. Quandoque poteſt intentari Falcid. per actionem, vel per interdictum, l. lineam margaritarum. s. eod. ꝛ tunc finitur tempore in contrario comprehenſo.

LEX LIX.

BEneficio. Qui agit vt legatum intercidat priuat̃ Falcidia. Idē in eo qui tacitam in ſe fidem aſſumpſit de preſtando non capaci. h. d. ¶ Quero circa legem noſtrā, quomodo hoc egit? Et gl. ponit delendo vel cācellando teſtamentum, vel aliter, ſcilicet ſubtrahendo rē hereditariā, vt s. e. l. hereditatū. §. fi. ¶ Que
1 ro, †an priuetur Falcidia in illa re tantū, ꝛ gloſ. in §. ſancimus. in corpore eo. videtur dicere, ꝙ non tota Falcidia priuatur, ſecundum iſta tēpora, l. Paulus. s. eo. ꝛ l. fi. §. illo. C. de iur. deli. ꝛ l. reſcriptū. s. de his quibus vt indig. ꝛ j. eo. l. hereditatum. hodie tota priuabitur, d. §. ſancimus. in corpore auth. eo. ti. licet quidā dicāt
2 contra, vt dixi in l. Paulus. s. eo. Allegabā iſtam l. ad †queſt. Piſis dum legebā, qꝛ ibi erant quidam nobiles immunes a collectis ꝛ quod non debent habere aliquod beneficium in ciuitate, ꝛ ſi acceptarent, tunc priuentur immunitate: erat aliud ſtatutum, quod aduocatus, qui ad condemnationem erat poſitus, debet habere xij. denarios pro libra. modo quidam aduocatus de illis nobilibus acceptauit illud officium, an priuetur illa immunitate. Et dicebam quod ſic, qꝛ iſtud quod detrahit. ſcilicet. xij. denarios pro lib. eſt beneficium, vt hic, dum dicit, beneficio, ꝛ hoc per iſtam legem facit c. j. in vſib. feud. que fuit. j. cauſa amit. beneficij. ꝛ l. beneficium. s. de conſti. prin.

LEX LX.

CUm pater. Prelegata relicta impuberi, non imputantur in Falcidiam pupillariter ſubſtituto. h. d.

§. Legato petito. Quod heres plus ſoluit legatariis in penam contumacie, non nocet aliis legatariis. h. d. Oppo. ꝛ videtur quod in actione ex teſtamento non iuretur in litem, l. alias. s. de in li. iu. Soluit gl. quod hic fuit iuratum ſuper actione in rem, que eſt arbitraria, ꝛ iſta eſt vera. Vel ſolue vt in gl. ꝛ non eſt vera, quia ver. plane. non loquitur de iuramento in litem: ſed de iuramento veritatis, quod non eſt affectionis. ¶ Opp. s. eo. l. j. §. item ſi ita. Sol. Ibi nōn eſt ratio vera, quia illud fit propter moram heredis non eſt verum, quia eſt contra iſtam legem dic vt ibi dixi.

LEX LXI.

ALienus fundus. Si heres propter ſuā ſtultitiaꝫ plus ſoluit, legatariis non nocet. h. d. ꝛ eſt notabilis.

LEX LXII.

1 ☞ Creditor an teneatur cedere contra alium reum, quando vnus ſoluit.

IN lege Falcidia hoc eſſe. Iſta eſt bona lex, de qua feci magnum feſtum in materia de duobus reis: ꝛ h. d. In duob⁹ reis ſociis, debituꝫ vtriqꝫ pro parte videtur, actiue ꝛ paſſiue: ꝛ in nō ſociis eius videt̃ debitum qui debitum occupauerit. h. d. Per iſtā legem tollūtur cōtrarietates l. ſi vn⁹. in prin. de pac. ꝛ l. ſi rem. §. ſi duo. j. de noua. quia ſi ſunt duo rei ſocij. factum vnius non nocet alteri: qꝛ perinde eſt. ac ſi ſinguli ſtipulati eſſent, ꝛ ideo factum vnius non nocet alij. Sed ſi non ſunt ſocij, tunc vnius factum pōt alijs nocere, qꝛ vnus poteſt totum occupare, vt hic. Item in l. j. C. de duo. re. dicitur aliud, ꝙ ſi vnus ex duobus reis exigit ſolidū debet alteri cedere. alias poteſt alter partē ſuam a correo petere: eſt ne iſtud verum. Certe per iſtam legem debet diſtingui, ꝙ ſi ſunt ſocij, vel ex cauſa oneroſa ſunt duo rei: ſed ſi ſunt nō ſocij ex cauſa lucratiua,

1 †tunc totum eſt eius qui occupat,vt hic.Et per iſtã legem deter-
minabitur illud ꝙ dixi de ceſſione:an ſi vnus ſoluit,inſolidũ tenea
tur,ſcilicet,creditoꝛ cedere actionem cõtra alium:eſt veruꝫ,quod
debet cedere quando ſunt ſocij, vel duo rei ex cauſa oneroſa. Se-
cus ſi ex cauſa lucratiua promiſerunt:quia tunc pro ſe ſolum ſol-
uit,ꝛ quia ſi inſolidum ſoluit,ei cedi non debet actio,vt hic.

LEX LXIII.

* **PRetia rerum.** *Iſta eſt clara lex,ꝛ debe
ret tota ſcribi aureis li-
teris.ꝛ h.d.Res debet eſtimari communi eſtimatione,
non ex affectione.Item qui habet ius adeundi heredi
tatem non dicitur locupletioꝛ.h.d.ꝛ iſta eſt bona lex.

ADDITIO.

* CLAVD.DE SEISS. ¶Pꝛetia rerum.No.hic tex.in verſ.
eſt enim abſurdum.quod ius adeundi non eſt in bonis. quem ad
hoc alle,ſingulariter Bal.in l.j.circa fi.C.de iur.ꝛ fac.ignoꝛ.

1 ☞Pꝛetia rerum variantur ex loco ꝛ tempoꝛe:ꝛ cariſtia, que mo
dico tempoꝛe fuit non inſpicitur.
2 Valoꝛ rei qualiter pꝛobabitur.
3 Aeſtimatio frumenti pꝛeteriti qualiter pꝛobetur.

1 **§. Nonnullam.** Iſte eſt nota.§.h.d.† Ex loco ꝛ tẽ
poꝛe rerum pꝛetia variãtur ꝛ cari
ſtia,que modico tempoꝛe fuerit[a] nõ inſpicit.h.d.Tu vis †pꝛoba-
a re[a] valoꝛem rei qualiter pꝛobabis.Vide gl.ꝛ gl.melioꝛ eſt in l.ij.C.
de reſcin.ven.Iſta gl.non bene tex.declarat,tamen ex illa gl. ſum
pta occaſiõe,debet is ſcire, ꝙ quandoqꝫ tractatur de eſtimatione
vnius fundi ꝛ rei im nobilis,ꝛ tunc debet fieri poſitio,ex tali fun-
do communiter tot fructus recolliguntur.Item ꝙ in dicta cõtra
ta fundus tãti redditus,tanti valoꝛis eſt,iſtud pꝛobatur in l.ſi fun
dum per fideicommiſſum.in pꝛin.ff.de le.j.ꝛ l.pe.ff.de reb.eo. Põt
etiam facere articulum magis generaleꝫ,ꝙ talis fundus commu
ni eſtimatione tantum valet,ꝛ tantum communiter venderetur.
Quandoqꝫ tractatur de eſtimãda re,ex qua fructus non perci-
piuntur,vt de aliqua ſpecie,vt de libꝛo,vel ſcypho,ꝛ de iſtis non
eſt dubiũ,ꝙ debet fieri poſitio,ꝛ eſtimatio hoc modo, ꝙ tantum
valeat quantum vendi põt,ꝛ tantum vendi,quantuꝫ potuiſſet in
tali loco dicto tempoꝛe.Et hoc dicto per iſtum tex.quia ex tempo
re,ꝛ loco pꝛetia rerum variantur Debes ergo limitare,dictũ tuũ
in tali loco,ꝛ tali tẽpoꝛe,per iſtam legem.ꝛ per l.ſi ſeruus.ff.de cõ
di.fur.Hoc eſt verũ,ꝙ res tantum valet quantum vẽdi poteſt ho
mini ſcienti qualitatem rei,l.moꝛtis cauſa capimus.in fin.ff.de do.
* cau.moꝛ.*Facit l.ſi quos.C.de reſcin.ven.Et ideo tu aduocate al
terius partis,quando fiunt poſitiões,ꝙ talis res valet tantũ fa-
cias poſitiones de qualitatibus latentibus in ipſa re,vt qꝛ eſt ſte
rilis,vel emphyteutica,qꝛ ſi ſciretur minus emeretur. Vel debes
te referre ad tempus,ꝛ ſic dices, tali die valuit tm̃,ꝛ ante ꝛ poſt p
multos annos,qꝛ ſi tantum poneres,tali die, tunc eſſet paruum
3 tempus,cuius eſtimatio non attenditur.¶Quero, †qualiter pꝛo-
babitur eſtimatio frumẽti pꝛeteriti. Et gl.in l.ij.C.de reſcin.vẽ.di
cit,ꝙ eſt clarum quantum poterat vendi illo tẽpoꝛe,ꝛ ante ꝛ poſt
non reſtringas te ad modicũ tempus,ſcilicet , ad vnum diem, ſed
dic,ante ꝛ poſt.¶Pꝛocedo,ꝛ quero de loco in foꝛo publico non
poteſt vendi coꝛbis niſi duabus libꝛis:in domibus pꝛopꝛijs qui
libet poteſt vendere quantum vult tu facias poſitionem,quod in
ciuitate Peruſij poterat tantum vendi, ꝛ conſtat tantum domi,
quantuꝫ in foꝛo publico.C.de ero.mil.an.l.ſeptem diebus.ꝛ l.ſpe
ciebus,de cohoꝛ.lib.xij.ꝛ ideo do tibi conſiliũ,quod in ſpeciebus
* facias mentionem quod tantum vendi poterat in foꝛo publico. *

ADDITIONES.

a POMA. ¶Tu vis pꝛobare.Vide Feli. in c.cum cauſa. de teſti.
per Bar.ꝛ Alex.in l.j.§.ſi heres percepto fundo.ff.ad Treb.vi-
de Pa.cõſi.lxxvj.in j.vol.Fel.in c.cũ cã.in j.col.in gl.ij.in fi.de teſt.
* CLAVD. DE SEISS. ¶De dona.cauſ.moꝛt. Et ibi gl.quã
dicit ſingularem ꝛ notabilem Bal.in l.illud. C.de collat.Et circa
hoc vide Imo.notabiliter diſtinguentem in l.qui Rome.§.cohe-
des.ff.de ver.obli.ꝛ ibi vide Alex.col.penult.
* CLAVD.DE SEISS.¶Foꝛo publico.Iſtud limita per illud
quod ſingulariter no.Bar.per illum tex.in l.ſi pater.ff.de pact.do
talib.Et adde concoꝛ.hic datas per Alex.ꝛ per Ang.Are.in §.ſi
quis agens. Inſtit.de actio.

LEX LXIIII.

SI in teſtamento. Quodꝗ Falcidiaꝫ
diminuitur , debet
legatario pꝛeſtari,ſi teſtatoꝛ hoc voluit.h.d.ꝛ ſic l. Se
ius ꝛ Augerius. ff.eo.que dicit,quod non põt pꝛohi-
beri Falcidia,eſt vera,ſi expꝛeſſe pꝛohibetur:ſecus ſi permittitur
ꝛ illud quod detrahitur,non remanet penes heredem ex volunta-
te teſtatoꝛis.Opp.ff.eo.l.quod de bonis in pꝛin.ꝛ §.j.Gl.ſoluit.j.
ꝛ non bene.Simile no.in l.ex aſſe.ff.eo.ꝛ ibi repꝛobaui vobis ſolu.
gl.Secundo ſoluit gl.ꝛ bene,ꝛ illam tene:ꝛ illud quod gl.dicit
intellige quod onerarret alios pꝛo contributione facta non in ſo
lidum,l.in ſingulis.ff.eo.

LEX LXV.

SI fundus. Poteſt eſſe ratio, quia in fundo ca
dit affectio.l.ꝛ ſi equo.ff.de le.j.
in numis non cadit affectio,l.numis.ff.de in lit.iur.[illegible]
tur hic,quod iſte patitur Falcidiam. contra de l. Heſennius.[illegible]
pꝛinc.ff.eo.Reſp.quod hic dicit,ſi quinquaginta heredi,[illegible]
poteſt intelligi aliter.ſcilicet,heredi,non ei a quo legatus eſt fun
dus.Vel aliter dico quod patitur Falcidiam ipſo iure,ſed tuetur
ſe exceptione doli,d.l.Heſennius.ff.eo.

LEX LXVII.

1 ☞Donatio vltra quingentos aureos ſine inſinuatione valet
detracta gabella remanent tantum quingenti.

1 **QVoties.** Iſte eſt no.caſus.Induco ad q.[illegible]
ſcitis,quod†de iure communi dona
tio.que aſcendit vltra quingentos aureos nihil valet ſi
ne inſinuatione , ſed vſque ad quingẽtos aureos valet
l.ſancimus.C.de dona.modo tu donas mihi vltra quingentos au
reos,ſed detracta gabella non reſtant quingenti aurei:[illegible]
valeat donatio ſine inſinuatione.Hic eſt arg.quod [illegible]
detrahi,ꝛ videri illud quod remanet.

LEX LXVIII.

1 ☞Legatum vſuſfructus factum alicui quantum [illegible]
ret,vt poſſit fieri eſtimatio,idem in alimentis.
2 Etates quot ſint.
3 Legatis alimentis pꝛo quanto tempoꝛe pꝛeſtantur.

HEreditatum. Iſta eſt ſingularis le.[illegible]
nõ hꝫ ſibi parem.Opp.
de ſeipſa ad ſeipſaꝫ,de pꝛin,ad §.eoꝗ.Sol.aliud in ali
mẽtis,ꝛ aliud in vſufructu,ꝛ ratione diuerſitatis po
nit gl.¶Opp.vlterius de eo quod habuiſtis in l.cũ Titio.ff.eo.
Sol.dicunt quidã,ibi loquitur in computatiõe fienda quo ad ce
teros legatarios,hic quo ad ipſum legatariũ,cui ſunt alimẽta re
licta,vel vſuſfructus.Et hanc tenet gl.in l.lex. Falcidia ſi interue
niat.ff.eo.Gl.j.hic tenet contrariũ,que incipit,ſi queratur quan
tum.ꝛc.ꝛ idẽ tenet hic alia gl. ſuper.ver.Vlpianus ait.ꝛ incipit.
ꝛ male ibi.ꝛ ſcd̃m hoc ſibi ꝛ alijs,ꝛc.ꝛ iſtam puto verã. Ad l.cum
Titio reſpondeo ꝙ hic in legato alimẽtoꝛũ,ibi in vſufructu, qui
coheret perſone,ꝛ ideo nõ põt fieri illa eſtimatio,q̃ ibi requiritur
licet commoditas poſſit vendi recurratur ergo ad diſtinctionem
huius legis. Opp.de l.in lege Falcidia nõ habetur.ff.eo.Sol.gl.
ibi in legato ſimplici,ꝛ bene.¶Opp.ff.l.iij.in fi.Sol.gl.ibi in le
gato annuo facto Reipublice:hic in legato vſuſfructus.Et quia
do relinquitur vſuſfructus certe rei, non põt deueniri ad rem,de
qua ibi loquitur,ideo deuenitur ad eſtimationem.¶Opp.de l.ad
ꝛ ſi parentibus.ff.de inof.teſt.Sol. Ibi plus viuit ſoꝛs,quã vna
nis:ꝛ euenit pꝛopter oꝛdinẽ nature turbatũ.¶Opp.de l.an vſu
1 fructus.ff.de vſufr.vbi cẽtum annis durat.Reſp.fateoꝛ centum
annis durat,niſi patiatur aratrũ:ſed intra xxx.poteſt pati capi
tis diminutionẽ,vt fuit tẽpoꝛe Hẽrici Imperatoꝛis qui dãnauit
omnes ciuitates Tuſcie, ita ꝙ vſumfructum amiſerunt:licet
cutio nõ poſſit fieri,qꝛ ſunt capite minute. Itẽ videmus in te
eccleſie,qꝛ ſepe ꝛ ſepius pꝛiuantur a marchione ꝛ duce.Op.
do.l.ſi quis argentũ.Sol.gl.tu dic aliter,aliud in donatiõe,ꝛ
aliud in legato,vt hic.Et ratio non põt reddi,niſi qꝛ ſic placuit
l.nõ omniũ.ff.de leg.¶Dicitur hic a pꝛima etate vſqꝫ ad an
2 xx.quero,†quot ſunt etates.ꝛ gl.ij.huius.legis vr̃ ponere pl
per Cy.in l.ſi infanti.C.de iu.delib.¶Quero,quid ſi plus,vel mi
nus vixerit, quã dicat hec lex:ꝛ ſic ſi vixerit plus dabit ei plus
ſi minus,tunc reddet.Vide gl.que inc.pꝛeſumitur ꝙ tantum
quid ſi minus.gl.optime dicit.Ex hac lege apparet,ꝙ ſi fiat com
putatio ſcd̃m hanc legẽ nihilominus vterqꝫ debet cautiones pꝛe
ſtare:ꝙ ſi legatarij habent plus,heredibus reddent,ſi minus,he
3 redes ſupplebunt.arg.l.in in quantitate.§.magna.ff.eo. ¶Que
ro,an interim ſoluẽtur iſta alimẽta pꝛo toto tẽpoꝛe.Et gl.dicit
nõ ꝛ vide gl.que incipit.ꝛ male ibi,ſed an pꝛo omnibus.ꝛ iſtud
eſt no.ꝛ alibi gl.vr̃ dicere contrarium deducto,interuſurio me
tempoꝛis.l.ſi quis argentũ.C.de do.Sed fateoꝛ,ꝙ ſi vterqꝫ vult
poteſt: ſed ſi nõ ſunt concoꝛdes, cuius erit electio. Dic vt [illegible]
ſimili in l.ſi conſtante.§.quoties.ff.ſol.mat. Innuit aliud iſta gl.
gl.j.in caſus poſitione,ꝙ alimẽta debent pꝛeſtari ſingulis annis
Videte,iſtud ꝙ dicit,per ſingulos annos,nõ intelligas vna pꝛe
ſtatione,ſed debes intelligere ſecunduꝫ diſtinctionem quam dedi
in l.fi.ff.de lib.agn.ꝛ no.iſtam legem.qualiter fit eſtimatio vſuſfru
ctus:vel ſi venditur,qualiter debet ſolui gabella.

2 ☞Dominium rei pꝛopꝛie heredis, non tranſit in legatarium

§. Si quis ex heredibus. Iſte eſt no.ca
ſus.Opp.[illegible]

detur, ꝙ legatario nō vindicet.l. cum rem alienā. C.de leg. Solu. hic legatarius agebat rei vendicatione, ideo negauit eam eſſe propriā, vt repelleretur agēs a rei vendicatione.ꝛ vide gl.in verb.
1 q̄ incipit, ſuam heredis, ꝛc. Et no.gl.ꝙ †rei proprie heredis nō trā ſit dominium, ꝛ bene dicit. Potes tu tū circa iſtam legem alium in tellectū magis notabilem dare, ꝛ ideo contendebat heres, vt oſtē deret patrimonium eſſe ſuum: ꝛ ſic vt detraheretur Falcidia, priuatur ergo illa re, vt dixi in l. Paulus, ꝛ l. beneficio. ſ.eo.

LEX LXXII.

1 ☞ Vendita res tanto minus valet quam ſoluitur in proxenetis ſubhaſtationibus vel alijs.

a **QUantitas[a] patrimonij.** Iſta eſt nota.lex.
℄ Semel fui interrogatus de vna queſt. iam ſunt duo
1 anni, † quedam res fuit vendita, ꝛ emptori fuerunt date vices, vt vt ſi quis acceperit pro quinquaginta, habeat decem a communi: an iſtud debeat detrahi, ꝛ tantum minus dicitur pretium, quā tum id, quod habet emptor. Et breuiter quicquid ſoluitur cauſa emptionis vel proxenete, vel alij, tantum minus valet patrimoniū.

ADDITIO.

a ℄ Quantitas. Adde an ſi ſint legata mille pro redimendis captiuis, ꝛ expenſa fuerunt quinquaginta pro mittendo, ad locum, an deducentur, vel erūt oneri heredis. per Io. And. in addi. ad Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nunc vero aliqua circa finem.

LEX LXXIII.

IN quantitate. Opp. j. ti. ij. l. j. §. fi. Breuiter dicit gl. fateor teneri ad ſolida legata, non deducta Falcidia: non tamen vltra vires tenetur. Dy. dicit melius, quod tenetur vltra vires patrimonij, ſi adiuit: quia incepit eſſe debitor generis, ꝛ ideo tenetur, l. in ratione. ꝛ l. ij. ſ. eo. hodie non credo verum. vt ibi dixi in d.l. in ratione. Opp. de l. qui quadringenta. §. fi. j. eo. Solu. Ibi in fructu, qui percipitur ex re, vel quantitate legata: hic vero ex re legata, l. Paulus. ꝛ l. quod de bonis. §. fructus ſ. eodem.

a **§. Magna[a] dubitatio.** Opp. ꝛ videtur, ꝙ p cautionē dz expediri, non per eſtimationem, l. in lege Falcidia nō habetur. ſ. eo. Sol. Ibi in legato cōditionali vbi per cautionem tantum fit explicatio: ſed quando eſt debitū vel creditum cōditionale. tunc pōt vtroque modo fieri: vt j. proxi. §. videbitis. que ſit ratio neſcio, placuit ſic facere. ℄ Venio ad ver. cuiꝰ generis, ꝛc. Op. de l. eiꝰ ſerui. ſ. eo. Reſp. ꝛ dico quod poteſt explicari vtroqꝫ modo vel per eſtimationem, vt ibi: vel per cautionem, vt hic. Et eſt ratio, quia relictum libertatis habetur loco eris alieni, l. ſed ſi non ſeruus. ꝛ l. eris alieni. ſ. eo. ergo vtroque modo poteſt fieri eſtimatio, vt ſ. proxi. §. ſed in legato ſimplici ſemper fit explicatio per cautionē, vt ſ. l. prox. ꝛ l. in lege Falcidia non habetur. ꝛ l. in ſingulis.

ADDITIO.

a ℄ Magna. Adde Bal. conſi. cxx. iij. lib.

LEX LXXV.

ID autem. Vide gloſſ. que eſt ſuper, ver. pro ſua parte. ꝛ iſtam gl. non teneo indiſtincte. Dicam in l. in quartam. j. eo.

LEX LXXVII.

QVod ſi alterutro. De materia iſtarū legum ꝛ gl. que ſunt hic, explicabo j. eo. l. qui fundum. §. fi.

LEX LXXIX.

SI is qui quadringenta. Pupillariter ſubſtitutus grauatus poteſt Falcidiā retinere, licet alius ſubſtitutus grauatus non ſit. h. d.

§. Quedam legata. Legata indiuidua defalcātur preſtita parte eſtimationis. h. d. Opp. dicitur hic, quod propria forma, ex conſummatione cōtingit: contra, j. de oper. no. nun. l. ſtipulatio. §. opus. Sol. Hic debet fieri opus ex diſpoſitione teſtantis: ſecus ſi ex contractu. Breuiter, hic loquitur de opere formi, vt theatrum, ſtudium: ibi loquitur de opere informi. Nam dicit de quolibet opere, ꝛ ideo de imperfecto poteſt intelligi. ℄ Opp. de l. ſi non ſunt. §. quid ergo, ſupra de au. ꝛ argen. leg. Solue vt in gl. l. v. §. opere. j. de verb. ſign. ℄ Quero, an heres debet primo ſoluere, poſtea eſtimationē petere? Gl. dicit quod ſic. Doc. dicunt contra, quia poteſt opponere exceptionem doli. Sed ſi eſſet verum quod dicit gl. conſequitur iure actionis.

LEX LXXX.

SI vſuſfructus legatus.

1 ☞ Heres viri habet veſtes pretioſas, viles ipſa vxor.

§. Dos legata. Tene menti gl. in ver. expreſſū, que incipit hoc ideo ad q. quam feci in l. pe. §. j. ſ. ſol. ma. qs † dz habere veſtes emptas mulieri vel ipſa vel heres? Et certe pretioſas heres, qꝛ non tenuit ab initio donatio:
a ſed viles[a] debet habere mulier, quia tenuit donatio, vt in gl.

ADDITIO.

a ℄ Sed viles. Adde inquantum Alex. allegat Ange. conſi. cclj. ꝛ cxxxiiij. inci. quidam nomine Mattheus. ꝛ Pet. de Anch. conſi. clxxiij. ego habeo clxxxj. ꝛ vide etiam Pau. de Ca. conſi. clxxxiiij. ꝛ Ro. conſi. cxlvj. ꝛ que poſui in d. l. pen.

LEX LXXXI.

1 ☞ Debitor ſibiipſi ſemper eſt diues, ꝛ ſoluendo.
2 Bonis in alicuius tantum eſſe dicitur, quantum ab eo exigi poteſt deductis expenſis.
3 Liberatio ſi eſt relicta duobus reis debendi, quorū vnus eſt ſoluendo, alter non, vterqꝫ capit liberationem

1 **QVerebatur.** † Debitor ſibiipſi in totum debet eſſe ſoluendo: quo ad alios tantum eſtimatur, quantum poteſt exigi, ꝛ quantum reſiduum poteſt vendi. h. d. Diuiditur in quinqꝫ partes. Et aduerte, quia j. ponit thema, ꝛ queſtionē. Secunda ibi dicebam in qua ponit quedam euidentialia ad ſolutionem. Tertia ibi, quare, in qua ponit vnam aliam q. quando nomen tantum fuit legatum. Quarta ibi, ſed cum debitori, in qua ponitur alia queſtio, qn liberatio tantum fuit legata debitori. Quinta ibi, cum igit, in qua redit ad ſolutionem prime q. propoſite vſqꝫ ad fi. tex. ibi, cum nomen quod ſolum alij eſt relictum, non antē liberatio eſt relicta, vt differat a caſu precedenti ꝛ ſequenti. Dyn. Ibi pro rata, vt quar
2 tam habeat heres, reſiduum legatarius. ℄ Nota, † ꝙ debitor ſibiipſi ſemper eſt diues, ꝛ ſoluendo. Secundo no. ꝙ tantum dr eſſe in bonis debitoris, quātum ab eo exigi pōt. Hoc intellige deductis expenſis, que fierēt in exigendo, l. quātitas. ſ. eo. ꝛ h. d. gl. in l. per diuerſas. C. mād. in gl. magna. Op. de l. ſic pro rata. §. fi. ſupra de reli. Sol. Hic agit de aliquo liberando, ibi de aliquo exigendo. Opp. extra gl. dicitur hic, ꝙ acceptilatio eſt in pendenti, cōtra l. vſuſfructus. j. de ſtipu. ſer. ꝛ l. ſi ſeruus communis, eo. ti. Sol. ibi loquitur de acceptilatione, que fit inter viuos: ſed hic de acceptilatione, que fit cauſa mortis: ideo pōt eſſe in pendenti, l. fi. ſ. communia predi. Dicitur hic in ver. ſed cum debitori, ibi, ſi ſoli ei. quero, quare dicat, ſi ſoli ei? Et gl. que eſt hic in ver. ſoli, dicit, ideo dicit ſoli, quia ſecus ſi vtriqꝫ, ꝛc. ꝛ credo ꝙ iſta gl. non habuerit verū intellectū: ſed credo ꝙ dicat ſoli ſibi: qꝛ ſecus ſi ſibi, liberatio, ꝛ alteri quadringenta eſſent legata, vt ſ. in princip. l. ꝛ in fin. huius l.
3 ℄ † Sed pro declaratione gl. quero, quid ſi ſunt duo rei debendi inſolidum, ꝛ vtriqꝫ eſt liberatio relicta, vnus eſt ſoluēdo, alius nō, quatenus quiſqꝫ videtur liberari. Et illa gl. ſentit, ꝙ pro parte vterque videtur capere liberationem, quod puto verum. Vltimo gl. j. huius legis voluit iſtā legē diuidere, ꝛ nō perfecit, ꝛ vide eā, que incipit, duos caſus ibi, ſoli debitori. imo proſequitur tres caſus, vt dixi vobis in diuiſione.

LEX LXXXII.

SI creditor filij. Opp. ſ. eo. l. cum quo. Sol. Iſta ſecundum illam debet intelligi, quod inſpicitur tempus adite hereditatis, ſi plus tunc fuit in peculio. vt ibi no.

LEX LXXXIII.

REperitur. Concordat cum l. ſi per imprudentiam. §. non mirum. ſ. de euic. ꝛ C. ſi vt ſe ab her. l. j. ꝛ ſ. eo. l. penales. in prin. ꝛ l. hereditariū. j. de bo. autho. indi. poſſ.

LEX LXXXIIII.

SI dos ſocero. Si filius eſt heres inſolidum totam dotem vxoris ſue, vt es alienum deducit: ſi pro parte eſt heres, pro parte deducit. h. d. In text. Ibi, coheres eius. pro ſua parte deducit. querit gl. vtrum eo caſu quo filius percepit dotem totam a coherede, an ſit coheres ipſo iure liberatus. Et gloſſ. videtur dicere quod ſic. Dy. dicit, quod videtur liberatus ipſo iure a filio, non ab vxore: ideo eſt locus cautioni, l. ſi filia. §. hoc amplius. ſupra, fami. ercif. ꝛ l. ij. §. j. ſ. de dote prelega.

LEX LXXXV.

TItia teſtamento. Iſta eſt ſingularis lex, ꝛ nō habet parem, nec concordantiam. ꝛ h. d. Prelegata non veniūt in fideicommiſſum quando quis primo rogat, ſecundo prelegat. Item qui quartā detrahit de voluntate defuncti, quartam hereditatis ſibi cōputat in quartam: alias totam hereditariam partem. h. d. Opp. ꝛ videtur ꝙ prelegatū veniat in fideicom

miſſum,l.Marcellus.§.quidam.ĩ.ti.ij.Sol.gl.hic facit mentionē hereditatis,ideo, pꝛelegata nō veniūt in fideicommiſſum.Et iſta ſolutio eſt vera in ſe.ſed ad hanc legem non eſt neceſſaria: qꝛ ibi pꝛimo pꝛelegauit,poſtea rogauit de reſtituendo:hic econtra.Ulterius opp.de l.in fideicommiſſariam.§.fi.ĩ.tit.ij.Sol.Dicit gl.ſatis reſtituit,eo quod ſibi in quartam computat:ſic ſoluit glo.ſed nihil eſt.Dic.ꝙ hicquando pꝛimo rogauit.⁊ poſtea pꝛelegauit: ibi econtra.¶Opp.C.de fideic.l.cum virum.Sol.Ibi per verba generalia,hic ſimpliciter.Et diſtingue plene vt per doc.in d.l.cum virū.Dicā in l.Marcellus §.quidam.vbi gl.diſtinguit. Dicitur hic,ꝙ cōputat in quartā,duodecimam partem.Contra, ĩ.eo.l.in quartam.pꝛimo reſponſo.Soluit gl.Iſtud eſt verum, quando detrahitur Falcidia vel Trebellianica,pꝛeter,vel contra volūtatem defuncti. quod eſt eo ipſo quod non pꝛecepit detrahi,vt hic in fine.ſed hic loquitur quando ſcđm voluntatem detrahit.⁊ ratio eſt,qꝛ debemus ei fauere.l.in teſtamentis.ĩ.de re. iur. Iſta eſt ratio ſignificationis verboꝛum,quando dixit,retenta quarta,ſcilicet hereditatis:ergo quarta hereditarie poꝛtionis debet ſibi cōputari.¶Opp.de l.iij.ſ̃.de leg.j.ſolue vt ibi dixi.

LEX LXXXVI.

Qui fundum Quod pꝛetiū nomine capit non videtur legatū, ſed in re hereditario capitur.h.d. iſtud pꝛin. ¶Opp.de l.in quartam,in fi.ĩ.eo. Sol.gl.que eſt hic,dat duas ſolutiones. Una.aliud eſt quando capitur vt pꝛetium, aliud eſt capi cauſa conditionis implende,l.ſi dignum.ſ̃.eo.⁊ l.ſi fundus.⁊ l.in ratione.§.vendere.⁊ §.tametſi.⁊ iſta eſt vera.Dat gl. aliam ſolutionem quod computatur in Falcidiam ei, a quo capitur,⁊ vide gl.que incipit,imo totus,⁊c.ibi,vel ei,a quo.⁊c.ſed in dato cauſa conditionis implende,licet poſſet pꝛocedere: quod examinabo in l.in quartam.ĩ.eo.tamen id.quod pꝛetiū nomine datur,in quartam computatur quo ad omnes,vt dictis legibus.

☞Libellus incertus admittitur quando incertitudo cauſatur ex facto aduerſarij.
2 Actio ex teſtamento an competat pꝛout vnuſquiſque poſſidet.
3 Quantitas ſi fuit legata,quis pꝛo ea parte, qua eſt heres,conditione exiſtente conuenitur.

§.Si tu ex parte Iſte eſt bonus §.⁊ h.d.Conditio,cuius euentus vel defectꝰ legata ⁊ libertates non vitiat,coꝛum petitionem non differt.Itē omnes partes vnius hereditatis in legis Falcidie ratione contribuuntur.h.d.ſcđm Dy.¶Quero,a quo petentur interim iſta legata:Et gl.reſpondet valde ſingulariter,⁊ dicit, ꝙ ſi fuit ſpecies hereditaria legata,pꝛo illo fundo cōpetit rei vendicatio, ⁊ ſic ipſam inſolidū poſſum intētare nō expꝛeſſa parte.⁊ vide glo.in ver. pꝛeſtabunt,que incipit.de libertatibus planū eſt.⁊c.⁊ ſic duo dicit,ꝙ rei vendicatione agat non expꝛeſſa parte.Et ſic nota, †qñ
1 incertitudo cauſatur ex parte aduerſarij,admittitur libellus incertus,vt no.in l.j.§.qꝛ autem.ĩ.quoꝛum leg.⁊ quod no.in l.quod in herede.§.eligere.ſupꝛa de trib.Sed in pꝛopoſito.qñ agitur rei vendicatione,hoc non eſt neceſſe.qꝛ rei vendicatio datur contra poſſidentem, pꝛo parte quam poſſidet, l.ij.in fin.ĩ.de pꝛeto.ſtipu.ſed in actione ex teſtamento nota.quod dicit glo.¶Ulterius
2 dicitur hic in gl.†ꝙ agitur actione ex teſta.pꝛout quiſque tenet ibi,⁊ idem ſi agatur actione perſonali ex teſtamento.⁊c.Eſt ne verum iſtud?Uidetur ꝙ non,qꝛ actio perſonalis competit contra perſonam heredis pꝛo hereditaria poꝛtione, non pꝛout quiſque poſſidet,l.ſi tibi homo.§.ſi fundus.ſ̃.de le.j.So.Dy.hic loquitur quando fuit legata ſpecies hereditaria,⁊ pꝛo qua pōt competere actio ex teſtamento.⁊ rei vendicatio:⁊ ideo pꝛopter concomitantiam,quā habet cum rei vendicatione.datur cōtra poſſidentem, pꝛout quiſqꝫ poſſidet.⁊ pꝛobat Dy.arg.l.ſi plures.ĩ.de vi ⁊ vi arma.l.iij.§.heres.ſ̃.commo.⁊ l.ſi duo.ſ̃.depoſi.Cy.in l. pꝛo hereditarijs.C.de her.act.aliter dicit,ꝙ plene examinaui in repetitione, quam feci de §.Cato.⁊ ibi plene no.in iij.opp.ĩ.de ver.obl. ⁊ iſtud dictum Dy.hic,habebat locū in pꝛopoſito:quod dicit Dy.teneo, vbi nō eſt neceſſe quod in actione perſonali pꝛoponatꝛ petitio certa,ſed petis eum condemnari pꝛo parte quam poſſidet.¶Que
3 ro,†quid ſi quantitas fuit legata.Gl.dicit,ꝙ conuenitur pꝛo ea parte,pꝛo qua eſt heres.nō in plus exiſtēte conditione,⁊c.vt in gl. ⁊ vide eam,ibi,ſi autem eſt quantitas ⁊c.⁊ gl.dicit, quilibet pꝛo ea parte,qua eſt heres inſtitutus cōditionaliter,pꝛo ea eſt heres. ⁊ habet caſum in l.liber homo.§.ſi ita ſcriptum.ſ̃.de here.inſti.⁊ gl.que aliter dicit quam hic,debet intelligi ſecūdum iſtam gl.⁊ ſecundum iſtam gl.quando quantitas eſt relicta ab vno petam medietatem,ſcilicet,ab eo,qui eſt ſub conditione inſtitutus: ab alio quartā.¶Sed quero,qualiter mihi de reſiduo ſuccurretur. Reſpon.quod ab eo qui erit datus curatoꝛ illi poꝛtioni iacenti: vel ab eo qui eſt ſub cōditione inſtitutus ſi agnouit bonoꝛū poſ. ſin tabul.l.ſi quis inſtituatur.in pꝛin.ſ̃.de her.inſti.

§.Qui filium. Si coheres partem coheredis habeat ex ſubſtitutione vulgari,locus eſt contributioni:ſed ſi ex pupillari,ſi poꝛtio grauata accreſcit grauate,non eſt locus contributioni,alias ſecus.Hoc dicit, ad §.qui filios.Opp.ad ver.ſi vero pꝛius,vbi dicitur quando ſubſtitutus pupillariter,⁊c.contra de l.in ratione.§.queſitum.ſ̃. ... Sol.Dy.ibi quod hic teſtatoꝛ ab iſto coherede ſubſtituto ... legata reliquit,ideo non curatur de contributione.¶Opp. ... detur indiſtincte debere fieri contributionem,vt ĩ.ea.l.§.fi. ... vt ibi videbitis notatum.

§.Qui filios Si exheredatꝰ ſuccedit fratri ex ſubſtitutione, ⁊ ſic ex volūtate ... valent legata ab exheredati ſubſtituto:ſed ſi ſuccedit ex poteſtate legis nō valent.h.d.Diuiditur in tres partes.Pꝛimo ponit ... q.⁊ eius determinationem.Ibi nec huic contrarium reſpondet ... ni obiectioni,que poſſet fieri in contrarium.Ibi,dicet aliquis ... mat vnam aliam q.⁊ eius reſponſionē,⁊ reſponſionis rationem ... que ad fi.¶No.quādo poteſt a ſubſtituto exheredati legari, ... non.Opp.⁊ incipio ab vlti.gl.ab exheredato cui eſt legatum ... ctum,poteſt legari,l.coheredi.§.cum filie.in fi.ſupꝛa de vul. ⁊ pu- pil.ſi poteſt ab ipſo exheredato: ergo eadem ratione ... eius.vt hoc §.in fi.Dicit gl.certe hoc fallit,quia ... ris in ſubſtituto,quam in inſtituto,vt hic,⁊ l.cū qui ... ⁊ vide gl.que inci.imo non tantum. ⁊c. Uide hic ꝙ ... cui legaui,poſſum legare,a ſubſtituto non exheredato ... quidam.dicit,ꝙ ſecundum Pet.Non poteſt reddi certa ... rationem puto iſtam,a legatario poteſt legari,l.j.C.com ... ab eo.C.de fideic.Sed exheredatus eſt legatarius, merito ... ab eo legari:ſed ſubſtitutus exheredati non eſt legatarius ... cti,ſed heres exheredati.Dices,tu,iſta ratio non concludit ... herede heredis.vel ab herede legatarij poſſum legare,l.ſi fuerit ... ſi.ſ̃.de lega.iij.⁊ eſt in pꝛeceden.glo.iſta appoſitio.Sol.iſta regula fallit hic:vel verius, hic legatur ab herede legatarij nominatim
* quod fieri non poteſt,vt hic:ſecus ſi vniuerſaliter* ab herede legatarij legaretur non nominatim:quod nota.

ADDITIO.

* CLAV.DE SEISS. ¶Secus ſi vniuerſaliter.Iſta ratio non videtur bona,vltra ea que hic tangit Alex.quia a ſubſtituto nominatim poteſt fideicommiſſum relinqui:imo intelligitur ab eo repetitum.l.vnic.§.pꝛo ſecundo.iuncto §. quod ſi hoc non fit.C.de caduc.tollen.qui loquuntur in legatis.

1 ☞Statutum quod allibꝛatus a quingentis libꝛis ſupꝛa,teneatur mutuare Communi habens minoꝛem libꝛam, qui ſucceſſit conſanguineo,an teneatur mutuare.⁊ nu.11.
2 Contributio quando hꝫ locū,ſi vnus ſolus heres eſt inſtitutus.
3 Heredibus pluribus in eodem gradu inſtitutis,nulla contributio: ſed quilibet retinet partem.
4 Poꝛtio vnius ex heredibus ſi deueniat ad alium, non ex ſubſtitutione,ſed ex legis diſpoſitione,vel pꝛopꝛia: an, ⁊ quo caſu fiat contributio.
5 Contributio an fiat quando teſtatoꝛ fecit duos gradus inſtitutionis, ⁊ ſubſtitu. vulga.ad quem veniunt bona ex vulgari ſubſtitutione.
6 Subſtitutio ſi eſt facta filio exheredato,an fiet contributio.
7 Contributio an fiat quādo ſubſtituit filio inſtituto pupillariter.
8 Subſtitutione exemplari facta,contributio fiet eodem modo ſicut quando eſt facta ſubſtitutio pupillaris.
9 Contributio qualiter fiat facta ſubſtitutione bꝛeuiloqua,vel compendioſa.
10 Contributio an fiat, quando eſt facta ſubſtitutio fideicommiſſaria.

§.Coheres pupillo. Iſte eſt not.§.⁊ ſecundum vnam opi. Si poꝛtio minus grauata accreſcit poꝛtioni magis grauate ex ſubſtitutione pupil.locus eſt contributioni,ſicut ſi accederet ex vulgari.h.d. ... quando poꝛtio grauata accreſcit alteri poꝛtioni, non eſt locus contributioni,l.quod ſi alterutro.⁊ l.j.§.ſi coheredis.ſ̃.eo. Reſp. Azo,ꝙ illa opi.que ibi ponitur,eſt vera,⁊ eſt veriſſima illa diſtinctio, quod ibi accreſcit per modum iuris accreſcendi, hic ex ... ſubſti.pupil.Sed tunc inſtatur.ſ̃.ea.l.§.qui filium.Reſpō.quod ... eſt verus intellectus,ibi loquitur quando vna poꝛtio erat grauata,⁊ alia non:hic loquitur quando vtraqꝫ erat grauata,vna minus, alia vero plus,tunc fit contributio,ſicut quando poꝛtio non grauata accedit grauate.Et vide glo.in ver.exhauſtus que incipit, non adeo vt ſemis,⁊c.vſqꝫ,ibi,vel ſecundum Hug.⁊c. Hug. ... dit a lec.Azo.⁊ legit iſtā l.notabiliter,ſi vera eſſet lectura: ⁊ ... intelligo quod hic coheres ſuccedit pupillo ex vulgari tacita ...

deceſſit pupillus ante aditam hereditatem. Ad contrariam dicit
quod loquitur quando accreſcit per ius accreſcendi, vel ex pupil
lari, vide gl. ibi, vel ſecundum Hug. ¶ Sed opp. ex ſubſtitutione
vulg. ſucceditur defuncto, non pupillo, vt inſti. de pupil. ſubſti. §.
j. ⁊ C. de inſtit. ⁊ ſubſti. l. fin. ⁊ hic dicit, quod pupillo extitit heres
⁊c. ⁊ ſic non ex ſubſtitutione vulg. Dy. dicit, fateor, q: ex ſubſtitu
tione vulg. expreſſa ſimplici ſucceditur ipſi defuncto: ſed ex ſubſti.
vulgari tacita, que in expreſſa pupillari continetur, trahit̃ ad bo
na impuberis, ⁊ ſic ſucceditur pupillo. Caſus eſt hic. Et an hoc ſit
verum, examinaui in materia vul. ſubſtitutiõis. ſ̃. de vul. ſub. ⁊ q:
iſta lec. fuit viſa cõtra tex. ipſius Hugo. dicit ipſe, dico ꝙ ſuccedit
ex ſubſti. pupil. ⁊ ſit contributio, ⁊c. vt gl. ſuper ver. exhauſtꝰ ibi,
vel dic ꝙ mortuus eſt. Et iſta lec. eſt contra tex. iſtũ, qui tex. loqui
tur de legatis relictis ab ipſo coherede in inſtitutiõe. Tene ergo
primam opi. Azonis tanquam veram: eſſet videre hic materiam
1 contributiõis, dabo eam in ſcriptis. ¶ Induco ad queſtio. † Sta
tutũ eſt in ciuitate Peruſij, quod quicunque eſt allibratus a quin
gentis libris ſupra, teneatur Cõmuni mutuare quinqꝫ florenos.
Inſurgit dubium, quidã habet minorem libram, ſed ſuccedit cui
dam ſuo conſanguineo, nõ eſt facta immiſtio, an teneatur mutua
re. Quia multũ vidimus de cõtributione in hoc titulo, ideo pla-
cuit materiam contributionis ſummare per plures queſtiones, ⁊
2 diſtinctiones. ¶ Et primo quero, † circa primum gradum tantũ.
pone, teſtator vnum fecit heredem ſolum, vtrum hic ſit locus cõ-
tributioni. Reſp. ſiue eum inſtituit ſemel tantum, ſiue ex diuerſis
partibus, ſiue vna parte pure, alia ſub conditione: Item ſiue
dedit legata eodẽ teſtamẽto, ſiue in teſtamẽto, ⁊ codicillis, regula-
riter ſit contributio legatorum, ⁊ bonorũ. l. in ratione. §. queſitũ.
in fi. ſ̃. eo. Fallit in l. ſi poſt miſſionem. ⁊ l. ſi miles. ⁊ l. fi. ĩ. eod. Item
fallit ſ̃. ſi quis omiſ. cauſa teſtam. l. quia autem. in prin. ⁊ tamen in
qualibet apparet ratio. Itẽ fallit ſ̃. eo. l. Neſennius. §. j. ⁊ ibi not.
3 ¶ Scdo quero, † quid ſi in eodem gradu plures ſunt inſtituti, ⁊
quilibet partem ſuam retinet. Reſp. in quolibet herede per ſe ſe-
paratim ponetur ratio legis Falcidie. ſicut ſ̃. dixi in vno. ⁊ ſ̃. eo. l.
4 in ſingulis. ⁊ Inſti. eodem §. j. ¶ Tertio † quero, quid ſi portio v-
nius ex coheredibus deueniat ad alium, non ex ſubſtitutiõe. ſed
alias ex legis diſpoſitiõe, vel ex ſua propria. Reſpõ. Aut deuenit
ad aliuz ex ſua diſpoſitiõe propria, aut ex diſpoſitione coheredis.
aut ex iure accreſcendi, aut ex iure non decreſcendi, aut iure po-
teſtatis, ⁊ dominij. Primo, ⁊ ſcdo caſu non ſit contributio bonoꝝ
nec legatorũ. ſ̃. eo. l. j. §. ſi coheredẽ. Tertio caſu. quando ex iure ac
creſcendi aut accreſcit nõ grauata grauate, ⁊ ſit contributio bo
norum. ⁊ legatorũ: aut econtra, ⁊ non ſit contributio, vt ſ̃. eo. l. j. §.
ſi coheredis. ⁊ l. quod ſi alterutro. Aut accreſcit grauata graua-
te, forte q: vtraqꝫ grauata erat, ⁊ tũc aut accreſcit minus graua-
te ei, q̃ eſt magis grauata, ⁊ ſit cõtributio: alias ſecus arg. huius
§. Aut vtraqꝫ erat equaliter grauata, ⁊ fruſtra queritur de cõtri
butione, q: ſiue fiat, ſiue non, nullus eſt effectus. Ubicunque au-
tem dixi, contributionẽ legatorum fieri, intelligitur quando por-
tio deficiens accreſcit cum onere: alias fieret cõtributio bonorũ.
non legatorũ, ſecundum ea que dixi vobis in l. que conditio. ſ̃. ti.
j. Quarto caſu quando per ius nõ decreſcẽdi ſit contributio bo-
norum, vt ſupra: non legatorum, q: non debentur, cum non tranſ-
eant, vt C. de caducis tollendis. §. ſin autẽ ad deficiẽtis. ſ̃. ti. j. l. ſe-
paratim. Quinto caſu qñ iure poteſtatis, vel dominij, diſtingue
eodem modo quo ſ̃. Aut accreſcit grauata grauate, aut econtra,
5 vt ſ̃. eo. l. ſi pupillus. §. j. ⁊ l. maritum. in princ. ¶ † Quarto quero
quid quando teſtator fecit duos gradus, ſcꝫ, inſtitutum, ⁊ ſubſti
tutum vulgariter, ad quem veniunt bona ex ſubſtitutione vulga
ri. Et dic, ꝙ ſi erat ſubſtitutus in poteſtate inſtituti, tũc ſi inſtitu-
tus omiſit volũtarie, vt deueniret ad ſubſtitutũ, nõ eſt locus con
tributioni: alias ſecus, vt colligit̃. ſ̃. ſi qs omiſ. cau. teſt. l. Julianꝰ.
⁊ ſ̃. eo. l. Neſennius. §. j. Si vero eſſet vnus tm̃ extraneus ſubſtitu
tus, tunc ſine dubio ſit contributio, quia ab vnius perſona inci-
pit. ſ̃. ead. l. §. qui filiũ. Si vero coheres fuit ſubſtitutus coheredi,
tunc dic, vt ſ̃. eo. l. j. §. id qđ ex ſubſtitutione, ⁊ ſ̃. ea. l. §. qui filium.
Predicta vera, ſiue ſit vulgaris expreſſa, ſiue tacita, vt hoc §. ſecũ
dum vnam lec. Si vero vni ſint ſubſtituti plures, tunc in ſingulis
ponetur ratio legis falci. vt ſ̃. l. in ſingulis. ⁊ arg. ſ̃. eo. l. in ratione
6 §. ſi filio. ¶ † Quinto q̃ro, quid ſi aliquis ſubſtituit pupillariter
filio exheredato: Rñ. aut ſubſtituit filio illum, quẽ, ſibi inſtituerat
aut extraneũ. Primo caſu, aut reliquit in inſtitutione, legata ab
inſtituto, ⁊ ſubſtituto, ⁊ ſit cõtributio bonorũ, ⁊ legatorũ, vt ſ̃. eo.
l. in ratione. §. ſi. Aut reliquit ab inſtituto tantum, ⁊ tunc non ſit
contributio bonorum, vt ſ̃. ea. l. §. ꝙ ſi extranei. Aut ſubſtituit ex
traneum, ⁊ eo caſu quo legata valent, ſit contributio, vt ſ̃. prox. §.
7 ¶ Sexto q̃ro. † quid ſi ſubſtituit pupillariter filio inſtituto. Re-
ſpon. aut ſubſtituit coheredẽ, aut extraneum. Primo caſu, aut a
perſona ſubſtituti nulla fuerũt relicta legata. ⁊ tũc non ſit contri
butio bonorum, nec legatorũ, q: teſtator non videtur de contribu

tione cogitaſſe, vt ſ̃. ea. l. §. qui filium. ⁊ no. per. Dy. in l. in ratione.
§. queſitũ. ſ̃. eo. Aut ab illo ſubſtituto reliquit legata, ⁊ tunc aut
hereditatez patris non adiuit, ſed pupillarẽ ⁊ nõ ſit contributio,
l. ſi filius. in fi. ſ̃. de vul. ⁊ pup. Aut hereditatẽ patris adiuit, ⁊ tũc
aut queris de legatis relictis a pupillo in inſtitutione, ⁊ a ſubſti-
tuto in ſubſtitutione, ⁊ ſit contributio, vt in §. queſitũ. Aut que-
ris de relictis ab vtroqꝫ, ⁊ tũc aut accedit portio nõ grauata gra
uate, ⁊ ſit contributio, vt in §. queſitũ, Aut grauate grauate, ⁊ ſit
cõtributio, vt l. coheredi. §. coheres. ſ̃. de vul. ⁊ pupil. ſubſt. Quod
intelligo, quantũ ad hoc onus, vt altera legata per adiectionẽ a-
liorũ bonorũ augeantur, ⁊ nõ minuãtur, vt no. in d. §. queſitũ. Se
cundo caſu qñ ſubſtituit extraneũ, aut ſubſtituit vnũ vni, aut v-
num pluribus, aut plures vni, aut plures pluribus. Primo caſu
locus eſt contributioni bonorum, ⁊ legatorum, vt in §. quod vul-
go, ⁊ l. in duplicibus. ſ̃. eo. Dices tu, certe non videtur quod fiat
contributio bonorũ; ſed inſpiciãtur ſola bona que pater ipſe reli
quit, nõ que habuit pupillus. d. l. in duplicibꝰ, ⁊ ſ̃. in §. qui filium.
in fi. §. Certe imo dico, quod bonorũ filij ſit contributio, d. l. ſi. filiꝰ.
in fi. ſ̃. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ l. in ratione. §. quod vulgo. Et illas leges
que dicunt de bonis, que pater reliquit tẽpore mortis. intelligo
reliquit ſcilicet, de bonis ſuis, vel pupilli. Secundo caſu quando
ſubſtituit vnũ pluribus, ⁊ tunc aut ſeparatim, aut ſimul. Si ſepa
ratim, ⁊ tunc aut ſuccedit vni tantum, ⁊ tũc habet locum §. quod
vulgo. ſicut quãdo ſubſtituit vnũ vni. Aut ſuccedit ambobus, ⁊
ſit contributio, l. pater filiam. §. fi. j. reſp. ſecundum vnum intellec.
Si ſubſtituit ſimul, aut omnes ſimul deceſſerũt, ⁊ ſic ambobꝰ ſuc-
cederet iure directo, ⁊ ſit contributio, d. §. fi. j. reſp. ſecundum aliũ
intellec. aut deceſſerunt ſeparatim, ⁊ ſic vni ſuccedit directo, alteri
per indirectum, ⁊ non ſit contributio, vt d. §. fi. ij. reſp. Tertio ca-
ſu, quando ſubſtituit plures vni, tunc in cuiuſlibet perſona habe
tur per ſe ratio legis falcidie, vel ex perſona ſua, vel facta cõtribu
tione relictorum a ſe. ⁊ relictorum a pupillo, prout tangũt eum, vt
ſ̃. eo. l. in ratione. §. ſi filio. l. ſi is qui quadringenta, in prin. Quar-
to caſu, qñ ſubſtituit plures pluribus, ⁊ tũc in ſingulis habetur
ratio legis Falcidie, vt ſ̃. eo. l. in ſingulis, ⁊ d. l. in ratione. §. ſi filio.
8 ¶ † Septimo quero, quid de ſubſtitutione exemplari. Reſp. idez
quod in pupillari, q: modicum differt ab ea, l. humanitatis. C. de
9 impu. ⁊ al. ſubſti. ¶ † Octauo quero, quid de breuiloqua, ⁊ cõpẽ-
dioſa. Breuiter, ſiue euenit caſus pupillaris, ſiue vulgaris, reſpõ-
ſionẽ habes ex predictis, vt probatur ſ̃. ea. l. §. qui filiũ. circa fi. §.
10 ¶ † Nono quero, quid de ſubſtitutione fideicõmiſſaria, vbi lega-
ta ſunt relicta ab inſtituto, ⁊ a fideicommiſſario, an ſit locus cõtri
butioni. Certe fideicõmiſſarij ex ſua perſona Falcidiã non detra-
hent, vt ſ̃. eo. l. lex. Falcidia. §. nunquã. ⁊ non eſt locus cõtributio
ni. Caſus eſt ĩ. ad Treb. l. facta. §. ſi cũ ſuſpectã. Fiet ergo hoc mo
do, q: prius ſoluent̃ legata relicta ab inſtituto, tunc de reſiduo ꝙ
peruenit ad fideicommiſſarium fiet ſolutio aliorum legatorũ, put
poterit, arg. ſ̃. eo. l. Neſennius. §. j. ¶ Ultimo hec materia potest
induci in arg. ad q. Factum eſt ſtatutum nuper hic, quod quicun
que eſt allibratus in quingentis libris, vel abinde ſupra teneatur
mutuare Communi centum florenos pro emendo frumẽto: ex hoc
inſurgunt duo dubia. Primum eſt, Aliquis ſuccedit cuidã ſuo
conſanguineo, in libro communis, reperiuntur libre diuiſe, nec aſ
cendunt ſeparatim dictam ſummam. ſed ſi ſimul miſceantur, aſcẽ
dunt: quero, an debeat fieri contributio ſine commiſtione: Secũ
cundum dubium eſt, Plures filij ſuccedunt vni patri, cuius libra
aſcendit dictã ſummam, nec eſt facta diuiſio libre, an debeat dicta
libra conſiderari in ſingulis pro rata, an in omnibus ſimul. Ad
primũ vr̃, ꝙ ſeparatim debet conſiderari, vt ſ̃. e. l. j. §. ſi coheredẽ.
Facit ſ̃. de iuriſ. om. iu. l. ſi idem cum eodem. Ad idem ſ̃ quib. mo.
pig. vel hyp. ſol. l. fi. In contrarium facit. ſ̃. de pac. l. ſi plures. ⁊ o-
mnes leges. ſ̃. alle. que dicunt contributionem fiendam. Sol. Di-
co. ꝙ ſi quidẽ ordinamentum fuit factum, antequam ille ſuus con
ſanguineus decederet, ⁊ ſic onus cepit eo viuo, ⁊ ſic cenſebuntur
duo patrimonia, vt d. §. ſi coheredẽ, ⁊ d. l. fi. ſ̃. quib. mo. pig. vel hy.
ſol. Aut fuit factum ordinamentum poſtquã ille ſucceſſerat, ⁊ tũc
totum dicatur vna libra. Jam enim patrimonia ceperãt eſſe iun-
cta. l. ſed ſi plures. §. filios. ſ̃. de vul. ⁊ pup. ⁊ totũ onus ceperat in
perſona heredis ſuccedentis: ergo, ⁊c. vt ſ̃. ea. l. §. qui filiũ. vbi pba
tur hec diſtinctio. Non ob. l. ſi idẽ cum eodẽ: quia ibi quelibet cau
ſa facit ſeparatim iudicium: ſed hic quelibet libra non facit ſepara
tim patrimonium, ſed vnum patrimonium cepit eſſe. Ad ſecundũ
reſpondeo, ⁊ videtur ꝙ omnes dicantur habere vnam libram, vt
ſ̃. de excu. tu. l. tria onera. In contrarium vr̃, quod in ſingulis po-
natur, ratio per ſe, vt ſ̃. eo. l. in ſingulis, ⁊ quia hoc onus, ſicut ce-
tera alia onera, diuiditur per l. xij. tabu. ⁊ iſtud videtur, vt in l. fi. §.
pe. de bo. dam. vbi videtur caſus, ⁊ ibi Dy. tangit. Non ob. l. tria
onera. q: ibi cõſiderat̃ labor ex parte tutoris, q: non multiplica-
tur ex pluralitate perſonarum, patrimonio exiſtente indiuiſo: hic
vero inſpicitur onus reſpectu ipſorũ filiorũ ſuccedentium, ⁊ quili

bet tantum poteſt patrimonio exiſtẽte indiuiſo, ſicut diuiſo, ꝛc.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Ultimo hec. Et vide Pet. in c. Apoſtolice. de do. qui tranſit cum Joan. de Imo.

LEX LXXXVII.

1 ☞ Clauſula, hoc legatum preſtari volo integrum ſine diminutione, appoſita in legato, quid operetur.

2 Falcidia quando ceſſat in vno legato ex diſpoſitione teſtatoris, heres non oneratur, ſed ceteri legatarij.

Cui quadringẽta. Si perplexitas contingat ex accidenti preter teſtatoris propoſitum, ſecundum mentem teſtatoris dirimitur. h. d. Op. primo de princi. ad ver. quid ergo dicemus. Sol. Hoc contingit ex preſumpta voluntate defuncti. Oppo. de l. ſi Titius. ſ. de condi. inſti. Solu. Hec perplexitas contingit preter voluntatem defuncti: in lege contraria teſtator voluit perplexitatem facere, ideo non valet. Oppo. ſ. tit. j. l. pe. Sol. Cõditio regulariter non poteſt diuidi. Fallit quandoqꝫ, vt ibi dixi. ꝛ in
1 l. cui fundus. ꝛ plene in l. pe. de condi. inſer. ¶ † Ultimo ſcias ꝙ per hanc l. dixi ꝙ cũ teſtator in vno legato adieciſſet ſic, videlicet. hoc autem legatũ volo preſtari integrũ ſine diminutione, in alijs hoc non adiecit, ꝙ iſta verba hoc importẽt ꝙ illud, ꝙ deberet minui de dicto legato, heres ſuppleat de legatis alijs, vt hic pꝫ quo caſu ratio minuẽda erit per eum modũ qui not. in l. ſi in teſtamẽto. ſ. eod Et hoc intelligo ſiue legatum minuatur per Falcidiã, ſiue propter facultatũ defectum vt l. in quãtitate. §. fin. ſ. quia eſt ea-
2 dem ratio. Et no. bene ex hac l. ꝙ † quãdo falcidia ceſſat in vno legato ex diſpoſitione defuncti nõ oneratur heres defuncti, ſed ceteri legatarij. Dixi in l. ex aſſe. ſ. eod.

1 ☞ Fructus, ꝛ vſure percepte ex re legata, vel quantitate, iudicio teſtatoris, conditione pendente, in falcidiam imputantur.

2 Perceptum ex re legata per heredem ex eius induſtria, nõ imputatur in falcidiam.

§. Qui ducenta. Iſte eſt de difficilioribus ff. Infortiati, ꝛ eſt clarus in tex. ſꝫ gl. facit eũ difficilem recitando opiniones. ꝛ h. d. Uſure que pendente conditione percipiuntur de quãtitate legata in lege falcidiã imputantur, ꝛ ꝙ deeſt, ab omnibus legatarijs pro rata ſupplet. h. d. Diuiditur in tres partes ſm verum intellectuꝫ. Primo ponitur thema. ꝛ queſtio. Secũdo, ibi legis Falcidie rõ, recitat opi. quorũdam. Tertio ibi, ꝙ minime, loquitur de reprehendẽdo opi. illorũ, ꝛ ſoluit q. Pone caſum ſm Dy. in tex. ibi, reciperet, ſubaudi. queritur qualiter ponẽda ſit ratio l. Falcidie. In verſ. legis Falcidie ratio. Uera lectura huius ver. eſt lectura Azo. ꝛ illam tꝫ Dy. In
1 ver. ꝙ minime. hic tenet Dy. ꝙ eſt vera opi. Jo. dicit hic, † ꝙ fructus percepti, ꝛ iſte vſure coputant̃ in quartã. Cõtra ſ. eo. l. in rõne. ij. in prin. Huius cõtrarij timore quidã recedũt ab opi. quã tenui, ꝛ vide gl. in verbo, efficiẽt quinqꝫ que incipit, in cuiuſqꝫ ibi, dic ergo, ꝛ ſic antiqui fatent̃ cõtrariũ ꝛ ꝙ tex. dicit hic, ab vtroqꝫ id eſt, ab vtrolibet. Sed iſta eſt contra tex. iſtum, ibi. ambobus. ꝛ ibi xxv. conferre debeamus ꝛ ibi ab vtroqꝫ. Et hoc Dyn. collectiue accepit non ergo a quolibet. Legit ergo aliter Jo. vide d. gl. ibi, vel ſm Jo. ꝛ ibi. hoc tñ corrigitur, ꝛc. eſt opi. Juriſcõſulti. Et qd̓ ſ. dixit Jo. nõ videtur bene dicere, inquantũ recitat opi. antiquorum, qꝛ non dicit tex. ꝙ proſit vni tantum. imo ambobus, ꝙ ambo debent conferre. Et ibi hoc tamen corrigitur eſt contra d. l. in quãtitate. §. magna. ꝛ l. in rõne. in prin. ꝛ ſic remanet contrariuꝫ. ideo vide opi. Azo. ꝛ gl. in verb. quod minime. que inci. ſcꝫ. ꝙ ego ibi, tu dic ſm Azo. ibi quod falſum eſt vſqꝫ hic Dy. contra ꝛ bñ, in alijs non. Et lectura Azo. eſt vera. dum recitat primam opin. antiquorum, ſed opi. ſua in ſecũda recitatione nõ eſt vera, qꝛ text. dicit, pro rata ꝛ non equaliter, ꝛ ſic in hoc ſecundo corrigit primam. In tex. non in alio. in vltimo ergo eſt vera opi. Jo. Ad contrarium reſponde, vt ad l. in quantitate, ꝛ ad l. in ratione, qꝛ aliud in fructibus, vt ibi, aliud in vſuris. vt hic, vide in gl. iſta ibi, item
2 no. aliud, ꝛc. Sed ſolu. Jo. non eſt vera. licet opi. ſic. Sol. ergo, † ꝙ fructus. ꝛ vſure percepte ex re vel quantitate legata iudicio teſtatoris. pendente conditione, in Falcidiam imputantur. Uel dic in vſuris hic, ꝛ in l. in quantitate. ſ. eo. ꝛ in fructibus. l. quod de bonis. §. fructus ꝛ l. Paulus. §. j. ſ. eo. Contrariũ ergo loquuntur de fructibus perceptis aliunde quam ex re legata. ¶ Hic eſt alia gl. ſuper verbo. partibus que incipit, Jo. dicit, ꝛ iſta no fuit opin. Jo. que hic in gl. ponitur, vt patet, ex prima gloſſ. mag. ꝛ ideo iſta ſunt erronee ſcripta. Uel dic, ꝙ Joã. legit vtroqꝫ modo. Tu tene opi. quam dixi in poſitione caſus. Opp. ꝛ videtur, ꝙ non computetur in Falcidiam, iſtud ꝙ ex ſua prouiſione heres cõſequitur. l. iij. ſ. eo. Sol. hoc intellige de his que a quolibet fuiſſent pcepta: ſecus ſi ex induſtria heredis tantum fuiſſent, percepta. ¶ Querit gl. quid ſi heres non percepit. Certe dicit gl. ꝛ bene. ꝙ non cõputantur in Falcidiam, ſed eſtimatur minus legatũ, in l. lege Falcidia non habetur ſ. eo. Sed quid hodie, vbi vſure non percipiuntur [illegible] quid de commodo medij temporis, in l. proxima dicam.

LEX LXXXVIII.

1 ☞ Legatum alimentorum factum certe perſone, non dicitur factum ad pias cauſas: ſecus ſi pauperibus.

2 Pecunie relicte ad alimenta, vt ponantur ad vſuras, ꝛ inde alimenta percipiantur, qualiter hodie fiat.

Diui Seuerus. Notabilis lex eſt iſta, ꝛ h. d. legatũ alimentorum defalcatur per Falcidiam. h. d. Opp. C. eo. [illegible] ſimiliter. Sol. Aliud in relictis ad pias cauſas. ꝛ aliud
1 in alimentis. Et ſic habes, † qd̓ legatũ alimentorum factum certe perſone, non videtur factum ad pias cauſas, ſed ſi eſſet relictum pauperibus, eſſet factũ ad pias cauſas. l. ſi quis ad declinandã [illegible]
2 de epiſ. ꝛ cle. ¶ † Quero, qualiter[a] fiet hodie, cũ non ſint licite [illegible]
a re. Breuiter credo, qd̓ debet dari apud mercatores, ꝛ interim [illegible] patur ille queſtus, qui honeſte poſſet pcipi, vt in ſimili [illegible] donat. inter virũ. ꝛ vxo. c. per veſtras. Et idem dicerem [illegible] ponitur de pecunia, qd̓ debet intelligi de commodo quod [illegible] ſte poſſet percipi, ſecundum dictum capitu. per veſtras.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Quero qualiter. Et tu pondera [illegible] dari ad honeſtũ lucrum, primo vſure ſunt prohibite, [illegible] vſu. ꝛ in auth. de ec. ti. §. j. ꝛ ſecundo. d. c. p veſtras. loquit̃ [illegible] ex qua ſunt ſuſtinenda onera matrimonij, non loquit̃ in pupillo. Tertio Jo. an. ibi dicit qd̓ mercator debet cauere de ſaluando [illegible] p tale. qd̓ dictũ eſt dubium. Item ibi all. ratio que non habet [illegible] cum in pupillo. Itẽ ille text. intelligitur etiam de damno. [illegible] Bal. in l. j. C. pro ſoc. Quomodo ergo põt intelligi iſtud dictum Bar. pro certo egeret declaratione. ꝛ vide Lu. Ro. in conſ. [illegible] incip. viſa facti ſerie. ꝛ vide Lu. Ro. in conſ. cxxxvij. ſi pecunia pupilli debeat dari ad vſuras. ꝛ in cõſ. clxxxvij. ꝛ vide Bar. in l. tutor qui. §. ſi poſt depoſitionẽ. de adm. tut. vbi loquit̃ de pecunia pupilli [illegible] ꝛ vide Lud. Ro. in cõſi. xxvj. alias xxvij. ꝛ vide Pet. de Ancha. [illegible] Mod. in c. conqueſtus. de vſur. vbi dicũt ꝙ tutor debuit ponere pecuniam ad commodum pupilli, ideo tenetur ad vſuras.

LEX LXXXIX.

Si heres. Qui repudiat id. quod quartam minuit quartam non deducet. h. d.

LEX XC.

1 ☞ Trebellianice iura, an ꝛ quando in falcidia locum habeant, numero 4.

2 Pecunia quam capit heres ex teſtamento, quando imputatur in Falcidiam.

3 Falcidie que imputantur.

5 Trebellianice. que imputantur.

6 Falcidie quare ſolum imputatur quod iure hereditario capitur, ſecus in Trebellianica.

7 Legata particularia ſi ab eodem herede ſunt preſtanda, ꝛ fideicommiſſum vniuerſale. omnia imputabuntur in quartam.

9 Trebellianica, vel Falcidia qñ poſſit in vna re tantum detrahi [illegible]

10 Legitime que imputantur.

Accurſius quando emancipauit do. Fran. voluit quod da[illegible] cauſa emancipationis imputaretur in quartam.

11 Falcidie. quare quod capitur extra teſtamentum, non imputa-tur, nec Trebellianice, ſed legitime ſic.

12 Pater ſi dedit filio emancipato vt computaret in quartam. [illegible] cedit filius cum filijs, antequam pater, an iſti filij, ꝛ ſic nepotes [illegible] putent in quartam.

Dos data filie per patrẽ, an cõputetur filijs filie. q̃ deceſſit viuo patre. ꝛ ſic nepotibus, in quartam, prout filie deberet imputari.

Quarte quicquid confertur imputatur.

13 Legitima filij per quos ſuppleatur, qñ eſt relicta minus quarta [illegible]

14 Filius ſibi imputat in legitimam, quo ad eum peruenit ex ſubſti-tutione directa, vel per fideicommiſſuꝫ: ſecus ſi legatario eſſet ſubſtitutus.

15 Filius quando imputet ſibi in legitimam id, quod peruenit ab in-teſtato.

In quartam. Primo loquitur de quarta iure inſtitutionis. Ibi, ſed in fideicommiſſaria, de quarta Trebellianica. Ibi, ſi quid vero, redit ad primum, ꝛ determinat quandam queſtionem. ꝛ loquitur de quarta inſtitutiõis iure. ꝛ breuiter h. d. In Fal-
1 cidiam imputatur † ꝙ iure hereditario capitur: ſed in Trebellianicam imputatur quicquid quocunqꝫ iure iudicio defuncti [illegible] fo[illegible]

formiter capitur:id vero,qđ diffozmiter,hoc eſt partim iure here
ditario,partim alio capiť,pro pte hereditaria tantū imputatur.
h.d. ¶ Primo opp.ad falcidiā debitā iure inſtitutionis. Hic vi-
detur dici,ꝙ ea,que nō capiūtur iure legati,vel fideicōmiſſi,im-
putātur in Falcidiā:ſʒ cōtra C.eo.l.pater filiā.in princ.Solu.ibi
non capitur aliquo predictorū iuriū: ſed nec iure hereditario, ꝙ
hec lex requirit:nec ex teſtamēto,ideo nō imputatur in Falcidia.
¶ Secūdo opp.ſ.eo.l.cū quo.§.fi. Sol.licet ibi non capiatur ex
teſtamento:tamē diſpoſuit teſtator inter viuos,hac mente,vt im
putetur in quartā:⁊ hoc fuit actū tacite,vel expſſe,vt ibi pater,⁊
j.de bo.lib.l.etiam ſi ius.§.ſed ⁊ ſi nō mortis.Tertio opp.ſ.eo.l.
Neſennius.in princip.⁊ j.eod.l.filio.vbi prelegata cōputantur
in Falcidiā.Sol.Quando quis accepit a coherede ꝑlegatū,licet
ſecundū rigorē iuris ſibi nō imputetur in Falcidiā,tū de equita-
te doli exceptione ſeu replicatiōe repellitur: ⁊ ei, a quo accipitur
legatū,prodeſt ad Falcidiā minuēdam,vt in cōtrarijs. ¶ Quar-
to opp.⁊ videtur ꝙ etiā alijs proſit,d.l.Neſenniꝰ.§.plane. Solu.
Non prodeſt alijs prelegatū,vt minuat quartā ab eis detrahen-
dam:ſed in hoc prodeſt,qꝛ videť quartā detraxiſſe de legato co-
heredis. ¶ Quinto opp.⁊ videtur ꝙ etiā alijs proſit ſaltē pro ea
parte,quā habet iure hereditario,vt j.tit.ij.l.deducta.§.numis.⁊
ſ.eo.l.id autē.ij.reſpon.Sol.Fateor,ꝙ qñ prelegat corpus here-
ditariū,ꝙ hereditaria portio cōputatur omnibus in Falcidiaʒ,
vt in cōtrarijs,alie portiones nō. ¶ Sexto op.⁊ videtur ꝙ nō por
2 tio hereditaria,ſʒ quarta hereditarie,vt ſ.eo.l.Titia.Sol.ib.†lo
quitur de Trebellianica:tū idē credo debere dici in Falcidia,qꝛ
autem detrahit de voluntate teſtatoris,⁊ tunc quartā hereditā-
rie.Aut cōtra,vel preter voluntatē,⁊ tunc hereditariā totā. hoc
tenet gloſ.in verſi.a coherede.ſ.eo.l.Neſennius.in princ.⁊ Dyn.
¶ Septimo opp.⁊ videť ꝙ totū cōputetur.l.cū pater.in princi.ſ.
de leg.ij.⁊ d.l.deducta.§.numis.Solu.gl.in hoc variant.Nam.ſ.
eo.l.id autē in verſi.pro ſua parte dicit,ꝙ hoc verū,quando capi
tur pecunia a coherede,qꝛ tota pecunia videť capi iure heredita
rio.Id autē,qđ ſ.dixi,loquitur quādo corpus hereditariū: ſed
hic dicit cōtrariū,ꝙ etiā pecunia nō cōputetur in Falcidiā, niſi
pro parte hereditaria. Tu dic ſm Dy.ꝙ aut heredi legatur pe-
cunia a coherede,vel a ſubſtituto,⁊ tunc tantū pars capitur iure
hereditario,⁊ iſta pars imputať in Falcidiā,vt hic,in text.⁊ gl.⁊
hoc cū datur pecunia hereditaria: alias ſecus,vt ſ.eod.l.in lege
Falcidia ſi interueniat.Aut ipſemet heres eſt iuſſus pecuniā ſibi
deducere,vel detrahere,⁊ tunc tota capiť iure hereditario,⁊ tota
cadit in Falcidiā,vt in legibus cōtrarijs,⁊ l.qđ autē. ¶ Octauo
oppo.ſ.eo.l.ſi a me,vbi de fundo hereditario nihil imputatur in
Falcidiā.Solu.Ibi nihil ex illo fundo tenebat iure hereditario:
ideo,⁊c.vt ibi patet. ¶ Nono opp.ſ.eo.l.qđ autē.in fin. Sol.Ibi
teſtator hoc expreſſit. ¶ Decimo opp.ad fi.legis de l.qui fundū.
in princi.ſ.eo.⁊ l.ſi dignū.Solu.reiectis alijs ſolutionibus quas
glo.ponit in d.l.qui fundum,hic datur in vim conditionis, ⁊ ideo
non computatur in falcidiam,in contrarijs datur nomine pretij,
⁊ ideo ſuccedit loco rei, merito videtur habere iure hereditario,
ideo imputatur in falcidiā.Sed cōtra hoc inſtatur, qꝛ videtur ꝙ
ſaltē ei,qui dat cauſa cōditionis implende,cōditio debeat profice
re,d.l.Neſennius.⁊ d.l.filio. Solu.gl.in verſi.legatarijs.hic,fate-
tur cōtrarium,ꝙ illi,qui dat,proficiat,alijs non.Idem videtur te
nere quidā in l.qui fundū.in prin.in ij.ſolu.ſ.eod. Sed hoc vide-
tur contra l.ſi fundus legatus.ſ.eo. Solu.gl.ꝙ ibi debebat dari
alteri heredi.Iſtud eſt diuinare.Quare dicūt alij,qđ nec etiā dan
ti prodeſt.Nec obſtat dic.l.Neſennius,qꝛ loquitur in legato, vel
fideicōmiſſo,⁊ hoc tenet Cy.C.eo.l.pe.vbi gl.pe.hoc tangit. Tu
potes vtranque opin.ſuſtinere. Nā prelegata proſunt danti,ope
exceptionis doli,nō ipſo iure,vt j.eo.l.filio.⁊ d.l.Neſenniꝰ. Aut
ergo legatarius iā habet legatū, ⁊ conuenitur ab herede ꝓpter
Falcidiā,vel interdicto quorū legatorū,vel condictione indebiti,
⁊ repellitur exceptione doli.Sed illud,qđ eſt datum cauſa condi-
tionis implende,ſupplet Falcidiā,⁊ ita loquitur gl.hic poſita, ⁊
alie ſimiles.Aut heres ipſe poſſidet,⁊ conuenitur,⁊ tūc poteſt de
trahere Falcidiā.d.l.ſi fundus.ita loquitur alia gl. ¶ Vndecimo
opp.de l.in ratiōe la ij.§.tametſi ante.ſ.eod.Sol.ibi in eo,qđ da-
tur in vim modi,qđ ſuccedit loco rei:ſicut id,qđ datur cauſa pre
tij.vt ibi dixi. Facit qđ not.in l.ſi quis ſeruū.ſ.titulo j. Ad om-
3 nium:†ergo declarationē ſic diſtingue.Aut heres capit de bonis
defuncti extra cauſam teſtamenti,aut ex ipſo teſtamento.Primo
caſu aut propter hoc cepit expreſſe,vt ſibi imputet in falcidiam,⁊
imputatur.vt ſ.eod.l.cū quo.in fi.Aut cepit propter aliam cau-
ſam,⁊ tunc ſecus,l.pater filiā.in prin.ſ.eo. Secūdo caſu,quando
capit ex teſtamento,tunc aut iure hereditario,aut iure legati.vel
prelegati,aut cauſa cōditionis implēde,vel ex vi modi,aut ex cau
ſa ptij ex iuſſu teſtatoris. ¶ Primo caſu imputať in falcidiam,vt
hic.in prin. Scđo caſu,aut legatur ſibi a legatario, ⁊ nihil cōpu-
tat in falcidiā, quoniā nihil habet iure hereditario, vt ſ.eod.l.ſi a
me.niſi quo ad ipſuʒ qui dat.arg.d.l.Neſennius.ſ.eod.Si vero le
gatur a coherede,⁊ tūc aut queris quoad ipſum coheredē,⁊ totū
imputatur,d.l.Neſennius.⁊ j.eo.l.filio. Aut quo ad alios,⁊ tunc
aut legata fuit pecunia,vel corpus nō hereditariū,⁊ nihil impu-
tatur,qꝛ nihil hereditario iure capitur.Aut fuit prelegata pecu
cunia hereditaria,⁊ tūc aut ipſe iuſſꝰ fuit ſibi retinere,vel detra-
here,⁊ totū cōputat,vt ſ.de lega.ij.l.cum pater.in princip.dic.§.
numis.Aut coheres fuit ſibi iuſſus dare pecuniā hereditariam,⁊
tunc ſibi pro hereditaria parte cōputat, vel quartam heredita-
rie,vt ſtatim dicā,⁊ ſ.eod.l.id autē.⁊ hic no.Si vero corpus here
ditariū,tunc aut detrahit falcidiā de voluntate defuncti, ⁊ cōpu
tatur quarta hereditarie portionis.Aut contra,vel preter volū-
tatē,⁊ tūc cōputatur tota hereditaria portio,vt ſ.eod.l.Titia. ⁊
not.in dic.l.Neſennius. ¶ Tertio caſu,quādo capitur cauſa con
ditionis implende,⁊ tūc ſi quidē legatarius poſſidet,ita quod ab
herede conuenitur,⁊ imputatur quoad dantem,nō quoad alios,
argu.ſ.eod.l.Neſenniꝰ.⁊ hic no.Si vero heres poſſidet, ⁊ ipſe cō
uenitur,⁊ tunc aut fuit datū a ſtatulibero, ⁊ dic,vt ſ.eod.l.id au-
tem.Aut ab extraneo, ⁊ tūc nullo modo imputatur in falcidiam,
nec quo ad dantem,nec quo ad alios,vt hic,in fin.⁊ l.id autem.ſ.
eo.⁊ l.ſi fundus legatus,⁊ quod not.C.eod.l.pe. ¶ Quarto caſu,
quando capitur in vim modi,⁊ imputatur in quartam, vt ſ.eod.
l.in ratione.§.tametſi. ¶ Quinto caſu,quando capitur loco pre-
tij, tunc imputatur in falcidiam, vt ſ.eod.l.qui fundum.⁊ ibi
no.⁊ l.ſi dignum,⁊ no.in l.ad veterani.§.j.⁊ hoc circa f[illegible]idiam.
¶ Venio. Ad ſcđam partem,que tractat de Trebel
4 lianica.Et primo opp.†ꝙ idem ſit in Tre-
bellianica,ꝙ in falcidia,vt hic,verſi.ꝓ ea vero parte.⁊ ſ.dixi.Sol.
Fateor,ꝙ quādo corpus hereditariū prelegatur a coherede, eſt
idem,ſed quando corpus nō hereditarium, vel aliquid aliud,ab
extraneo,tunc ſecus:nā in falcidiam nihil imputatur, in Trebel
lianicam totum,⁊ rationē j.videbitis.Secūdo oppo.dicitur hic,
ꝙ fideicommiſſum datur cauſa conditionis implende.Contra id
quod datur cauſa conditionis implende,nō eſt legatum.l.ſi quis
ſub conditione.ſ.ſi quis omiſ.cau.teſta. Solu. Expone ſecūdum
Iaco.de are.fideicōmiſſum heredi datur,id eſt,heredi iniungitur
ab ipſo preſtādi cauſa,id eſt,cū cauſa implende conditionis.ſcili-
cet,a fideicommiſſario. ¶ Tertio opp.de l.debitor.§.fi.j.ad Tre
bel.⁊ d.l.pater filiā.in princip.Solu. Ibi nō capit ex teſtamēto,
⁊ ideo nō imputatur, niſi ob hoc fuiſſet datū,l.cū quo,§.fi.ſ.eo.
¶ Quarto opp.j.eod.l.acceptis.Solu.Ibi ꝙ datur cauſa condi
tionis,non erat remanſurum penes heredē,ideo non imputatur.
¶ Quinto opp.⁊ videtur ꝙ nō tota hereditaria,vt ſ.eo.l.Titia.
Sol.hoc debet intelligi ſm diſtin.illius legis. ¶ Sexto opp.⁊ vi-
detur ꝙ legata data cauſa conditionis implende non computan
tur in trebellianicā,cum debeat detrahi de ipſis rebus heredita
rijs,l.iubemus.in prin.C.ad Treb.Sol.gl.iij.in verbo,heredita-
ria parte predij,que eſt in l.filiū quem habentē.C.familie erciſ.in
fin.glo.mag.⁊ fatetur contrarium, ⁊ dicit hanc legem, ⁊ ſimiles
in hoc hodie eſſe correctas, quo ad liberos primi gradus, cū ta-
lia nō imputentur in Trebellianicam. Ioan.de are.dicit contra-
rium,qꝛ illa lex ſolū fructū prohibet imputari in quartā,nō alia
legata,vel data cauſa conditionis implende. Et hoc puto verius
per finem illius legis,que vult,ꝙ ſtatuta in illa lege non trahan-
5 tur ad alios caſus. ¶ †Vt ergo iſta materia circa Trebelliani-
cam liqueat,diſtingue eodem modo quo in falcidia. Aut capitur
extra teſtamentū,⁊ idē qđ ſ.dixi, diſtinguendo caſus, ⁊ modos,
quibus falcidia capitur extra teſtamentū.Aut ex teſtamento, ⁊
tunc aut iure inſtitutionis,⁊ idem.Aut iure legati,⁊ tunc aut ab
extraneo,vel legatario,⁊ indiſtincte imputatur,vt hic:licet ſecus
in falcidia.Aut a coherede,⁊ tunc aut pecunia,⁊ tunc totū impu
tatur,vt in dic.§.numis.Aut corpus non hereditarium,⁊ impu-
tatur,licet ſecus in falcidia.Aut corpus hereditariū, ⁊ tūc idē ꝙ
in falcidia,qꝛ aut queritur de imputatione quoad ipſum cohere-
dem,⁊ imputet totū.Aut quoad alios fideicōmiſſarios,⁊ tūc aut
detrahit de voluntate,aut contra voluntatē,l.Titia.ſ.eod.Si ve
ro capit cauſa conditionis implēde, ⁊ tunc aut eſt remanſurū pe
nes eum,⁊ imputatur,vt hic:alias ſecus,vt dic.l.acceptis.Si ve-
ro capitur in pretiū,⁊ tūc imputať, vt ſ.per eaſdē leges. Si vero
6 in vim modi,⁊ tūc idē per eaſdē leges. ¶ Primo quero, †que eſt
ratio ꝙ in falcidiam imputatur, ſolum quod iure hereditario ca-
piatur, ⁊ aliud in Trebellianica? Dicit hic gloſſ. in verſi. id ei
imputatur. ratio eſt, qꝛ in falcidia grauať plus heres, qꝛ onera
hereditaria manēt apud eū inſolidū,ideo releuatur, vt ſolum que
iure hereditario capit,imputet in falcidiam, arg.l.cū qui de iure
iurand.ſed in Trebellianica non ſuſtinet onera,niſi pro parte,vt
j.tit.ij.l.ij.§.fi.ideo plus grauatur.Idē tenet Cyn.in d.l.filiū queʒ
habentem.Tu clarius dic ꝙ ratio colligitur ex verbis legis falci
die.Dicit eñ ſ.eod.l.j.§.j.ꝙ quarta pars hereditatis debet rema
nere penes heredē.Not.ꝙ dicit hereditatis,ex quo colligitur, ꝙ

debet habere iure hereditario,⁊ hoc tenet ibi gl.in verſi. quartã.
Sed Inſtit.de fideicõmiſ.here.§.ſed qꝛ. vbi referũtur iſta verba
ſenatuſconſulti Pegaſiani, dicitur,ꝙ heres debet quartã partẽ
retinere,non tamen dicit hereditatis: ⁊ ideo etiã ſi non capiatur
iure hereditario,imputatur in quartã.Dices tu,ille tex.facit cõ-
tra,qꝛ dicit,perinde,⁊c.atqȝ ex lege falcidia.Reſpõ.illð perinde,
denotat ſimilitudinẽ,ſed nõ per omnia,qꝛ quarta vbiqȝ detrahi-
tur,ſed nõ eodẽ modo.Simile ĩ.de recept.l.j. Et ſi queris quare
in l.falcidia fuit poſitum verbum,hereditatis.in ſenatuſconſulto
7 non,tũc procedit ratio gl. ¶ †Secundo quero,quid ſi ab eodem
herede ſunt preſtãda legata particularia,⁊ fideicõmiſſum vniuer
ſale, quod poteſt eſſe,vt ĩ.titu.ij.l. Marcellus. §. idem Pompo-
nius.qualiter fiet iſta cõputatio in quartam? Breuiter quãtum
ad fideicõmiſſum omnia computabũtur,nec hoc proderit lega-
tarijs,vt minoꝛ quarta detrahatur , ſed proderit vt a fideicõmiſ-
ſario quarta detracta videatur,ſicut dicimꝰ in ſimili.ſ.eod.l.Ne-
8 ſennius. §.j.¶ Tertio,†que eſt ratio differentie inter coꝛpus he
reditarium,⁊ pecuniã vel coꝛpus nõ hereditariũ? Reſpon.pecu
nia tota poteſt dici percepta de parte hereditaria,qꝛ nõ eſt in coꝛ
poꝛe hereditario,dic.§.nummis.vel inter coꝛpus hereditariũ, ⁊ nõ
hereditariũ,eſt ratio,ne in eadẽ re diuerſo iure habeat quartam,
l.eum qui edes.de vſucap.ita dicunt gl.⁊ Azo, in ſum. C.eodẽ, ⁊
eſt hec ratio, licet ſit ſatis debilis, tñ non video modo melioꝛem.
a ¶ Quarto[a] quero, †vtrũ falcidia,vel trebellianica poſſit detrahi
9 in vna re? Gl.⁊ doc.ꝙ non.C.eod.l.ij. Tu dic clarius,aut queris
an poſſit deduci in vna re a volẽtibus,⁊ poteſt, vt ſ.de leg.j.l.po-
teſt.⁊ ſ.depoſi.l.j.§.ſi conueniat.Et ita intelligunt quidã dic.l.fi-
lium quẽ habentẽ.C.famil.erciſcun.⁊ ita no.ibi in gl.in verb.per
cepit que incipit,ſcilicet,deſtinatione.ibi,alij dicũt,ſoluitur a vo-
lentibus,⁊ volenti,⁊c. Aut queris de neceſſitate,⁊ tunc aut que-
ris in qua re debetur in quarta,aut in qua re detrahatur tẽpoꝛe
diuiſionis. Primo caſu, regula eſt, ꝙ deducit̃ de qualibet re pro
indiuiſo,l.Plautius,⁊ l.lineã margaritarum. ſ.eod. ⁊ l.ij.C. eod.
Secũdo caſu,aut teſtatoꝛ aliquid legauit,vel alio modo conceſſit
quod debeat imputari in quartã,⁊ illud priꝰ imputatur,vt ſ.e.l.
quod autẽ,⁊ l.cũ quo.§.fin. ⁊ l.querebatur.§.fin.⁊ hoc prout de
Trebellianica loquitur, Si vero nihil relinquit, tunc aut heres
percepit fructus iudicio teſtatoꝛis,⁊ illos priꝰ imputare in quar
tam cogitur,vt ſ.eo l.qð de bonis.§.fructus.Nec obſtat ĩ.tit.ij.l.
ita tamen.§.heres ex aſſe,vt ibi dixi.Aut nullos fructus pcepit,
⁊ tunc aut heres aliquid de hereditate alienauit,⁊ illud prius ſi-
bi cõputat in quartam,C.cõmunia de leg.auth.res que.⁊ ĩ tit.j.l.
Marcellus.§.res,⁊ ibi not.qð tenet Azo,in ſum.C.ad Trebel.⁊
etiam Dyn.Aut nihil vendidit, ⁊ tunc aut teſtatoꝛ vni conceſſe-
rat aliquam rem habere in peculium,⁊ illam poteſt ſibi retinere,
aduerſario inuito, l.filium quem habentem. ſecundum lectu.an-
tiq.que in hoc vera eſt,vt officio iudicis, in diuiſione illa res aſſi-
gnetur filio,vt quẽ teſtatoꝛ predilexit in illa re ĩ vita,preſumptio
eſt ꝙ predilexit in moꝛte,arg.l.penul.ſ.de ali.⁊ cib.leg.⁊ ne fiat ſe
paratio eius poſſeſſionis,quam coluit,⁊ melioꝛauit,arg.l.iij.C.de
allu.⁊ palu. Aut nihil conceſſit in vita nec in moꝛte, ⁊ tunc ſi res
ſunt indiuiſibiles,poteſt in vna re deduci,vt ſ.eod.l.ſed ſi non ſer-
uus.⁊ l.lex Falcidia ſi interueniat.⁊ l.ſi fundus mihi.cum ſi.Aut
omnes ſunt diuiſibiles , ⁊ tunc deducetur in vna,vel duabus re-
bus, ne patrimonium comminuatur : ⁊ hoc iudicis officio, l.po-
teſt.ſ. de leg.j.⁊ C. quando ⁊ quibus quarta pars debeatur l.ij.
b ¶ Venio [b] Ad quartã debitã iure nature, ⁊ breuiter,
10 †aut aliquid capitur extra patrimonium de
functi, ⁊ nullo modo in illa quarta imputatur,l. ſcimus.§. reple-
tionẽ.C.de inoffic.teſt.Aut capit̃ ex defuncti patrimonio,⁊ tunc
aut iudicio teſtatoꝛis,⁊ computatur in quartam quocunqȝ iure
habeat,ſiue iure hereditario,ſiue iure legati,vel in vim modi, vel
alio modo capiatur, computatur, l.quoniã nouella.C.de inoffic.
teſt.Et pro hoc facit qð habuiſtis in l.etiã.§.pe.in fi.ĩ.de bo.lib.
dummodo aliquid iure inſtitutionis habeat , vt in auth.vt cum
de appel.cog.§.aliud quoqȝ capitulũ.⁊ in authẽ.de trien.⁊ ſemiſ.
§.j.Aut capit̃ inter viuos,⁊ tũc aut eſt datio ob cauſam, vt dos,
⁊ donatio propter nuptias,vel datũ cauſa militie,⁊ tũc illud im-
putatur in quartã,l.quoniam nouella.C.de inoffi.teſta.⁊ l.omni-
c modo.§.fi.eo.tit.Si vero eſt donatio ſimplex[c] tũc aduerte,ſi qui-
dem tẽpoꝛe facte donationis,⁊ perfecte voluit in vita,⁊ tunc non
computatur in quartã,niſi ſit dictũ.vt ſi datur filio emancipatio
nis cauſa,l.ſi quãdo.§.fin.C. de inoffi.teſta.⁊ ita fecit do. Accur.
quando dom.Franc.emãcipauit,qꝛ fuit dictũ expꝛeſſe,vt in Fal-
cidiã imputaret.Et pro hoc habes tex.in l.etiã. verſi.ſed ⁊ ſi non
moꝛtis.ĩ.de bon.lib.Idẽ dicerẽ ſi eſſet facta donatio filio in pote
ſtate propter merita precedẽtia,nã tunc ſtatim valeret donatio,
⁊ iſtud percipit tanquã aduentitium,vt gl.no.in authen. vnde ſi
parens.C.de inoffic.teſta. Probo per rationẽ, illud qð filius que
rit ex perſona ſua,eſt aduẽtitium l.cum opoꝛtet.§.j.C.de bon.que

lib.Sed iſtud datur filio ob merita precedẽtia,⁊ habet ex opr[...]
ſuis.⁊ ſic eſt aduentitiũ , ⁊ aduẽtitia in quartam non imput[...]
l.fi.C.de col.⁊ l.ſcimꝰ.§.repletionẽ.C.de inoffic.teſta.licet ſit [...]
dam gl.que eſt in l.ſi donatione. C.de col.que vult, ꝙ nõ valet [...]
continenti,tamen nõ dicit verũ,vt ibi dixi. Si vero donatio [...]
tenuit ab initio,ſed fuit moꝛte confirmata,tunc in quartã imp[...]
tatur.Hic eſt caſus not.in l.filiũ quẽ habentẽ.C.famil.erciſcu[...]
cundum lect.Azo.⁊ probatur in dic.l.etiam in verſic.ſed ⁊ ſi n[...]
moꝛtis.Idẽ puto ſi in peculio eſſet cõceſſum,d.l.filiũ quem ha[...]
tem,ſcðm aliam lectu.⁊ d.l.ſi donatione.C.de colla.¶ Iura p[...]
11 dicta †foꝛmo q.⁊ primo videamus rationẽ,que eſt ratio ꝙ id[...]
extra teſtamentũ capitur,in Trebellianicam quartam non im[...]
tatur,l.pater filiã.in prin.ſ.eo.⁊ in debita iure nature ſic,vt [...]
vt dixi ſupꝛa?Et ratio eſt,qꝛ Falcidia , ⁊ Trebellianica detr[...]
tur occaſione teſtamenti,ideo in eã non imputatur,niſi quod [...]
nit ex teſtamẽto:debita iure nature venit extrinſecus,ideo in [...]
imputatur qð extrinſecus venit. Et hoc habes in alijs quar[...]
que debẽtur ex alijs diſpoſitionibꝰ,vel iure,vel ſtatuto,vt m[...]
ri vel viro ex foꝛma ſtatutoꝛũ,ſi aliquid debeatur, tũc cõputa[...]
ſibi quicquid extrinſecus venit,vt in auth.pꝛeterea.C.vnde vi[...]
vxoꝛ. Ego dixi.ſ.ꝙ donatio facta filio emãcipato nõ imputa[...]
niſi ſit dictũ:quero quid ſi fuit dictũ,dedit,⁊ donauit filio ema[...]
pato in premiũ emancipationis, ⁊ pro parte ſua nõ [...]
ꝙ in quartam imputetur ? Dicam in l.peto.in prin[...]
12 ¶ †Quero de vna q.[d] que me multũ facit dubitare [...]
d facto,ſed hac nocte fui imaginatus: Fuit datũ filio ema[...]
vt cõputaret in quartã,ſed filius deceſſit antequã pater, [...]
filijs ſuis heredibus,⁊ nepotibus patris ſui,an ipſis nepotib[...]
* putet̃ in quartã?quid dices? Foꝛmo aliã q.* ⁊ dicã de ſta [...]
quam dicã,bis vidi de facto,⁊ conſului.Filia decedit antequã pa
ter,relictis filijs,an dos data filie,filijs eius cõputet̃ in quartã,
prout filie deberet ĩputari? In veritate multi aduocati, ⁊ al[...]
doc.conſuluerũt ꝙ nõ,⁊ mouebantur per rationẽ cõmunem,vt l.
ſcimus.§.repletionem.C.de inoffic.teſt.cum Falcidia iure nature
non debet deduci,niſi de ſubſtantia patris, vt ibi:ſed iſti filij non
habent iſtam dotem ab auo eoꝛum:ſed habent a matre,⁊ ideo nõ
debet cõputari,qꝛ exiuit patrimoniũ patris ipſo iure.l.pater filiã.
e in princ.ſ.eo. Breuiter conſului [e] contrariũ, ⁊ hodie conſulerem.
Iſtud pbatur per l.illã.C.de colla.§.fi.vbi dicitur expꝛeſſe inter[...]
ꝙ dos data matri,debet a filijs cõferri. Sed ad illã legem reſpon
debatur, ꝙ nõ ſequitur ꝙ quicquid cõfertur,in quartam impu
tetur.Ego dixi,ꝙ confertur,d.l.illã.⁊ in quartã imputatur per l.
quoniam nouella.C.de inoffic.teſta.vbi dicitur,eodẽ modo quo
confertur,eodẽ modo in quartã imputatur. Nec reperio legem
que dicat contrariũ.in l.quoniã.dicit tex.dos data filie,vel nepo
ti in quartã imputetur,nõ dicit cui,vel ſibi,vel filijs ſuis. Prete
rea,hec probabã per l.omnimodo.in fin.C.de inoffi.teſta.vbi nõ
requirit tex.ꝙ habeat a patre , ſed occaſione eius ꝙ pater [...]
lucretur. Preterea,ꝙ iſtud ſit pꝛofectitiũ,⁊ de bonis patris pro
fectum,pꝛobo, Aductitia nõ cõferuntur,l.fi.de col.ſed talis dos
a nepotibus cõfertur,vt l.illam.ergo nõ eſt aduẽtitia. Preterea
aduertatis ad rationẽ difficilem,cui non poteſt reſponderi,⁊ per
hanc me fundaui. Aduerſarius dicit, ꝙ illi nepotes habẽt illam
dotem iure hereditario,tanquã heredes filie, ex perſona matris
non ab auo:pꝛobo,ꝙ iſtud eſt falſum,ſcðm tẽpoꝛa hodierna. [...]
luſſa,in pꝛofectitijs non habet heredẽ,l.j.⁊ ij.ĩ.de caſt.pecu.⁊ [...]
dote expꝛeſſe not,in l.nupta.ſ.ſolu.matrimon.in gl.in verſi. [...]
ſerit.⁊ l.filie mee.eo.tit.⁊ Azo ĩ ſum.ſolu.matrimo.circa fi.⁊ [...]
in coꝛpoꝛe de heredi.ab inteſta.§.j.in verſ.ſi quis igitur.⁊ quan[...]
filia decedit in matrimõio cũ liberis,debet reuerti dos ad pa[...]
l.dos a patre,C.ſol.matri.de cõſuetudine tamẽ remanet apud [...]
rum.Cõſuetudo ergo nõ facit illos filios heredes matris.q[...]
dos nõ erat matris,nec matris eſſe debebat.Sed quid facit cõ
ſuetudo? Certe aufert ab auo ĩmediate,⁊ illis nepotibꝰ dat.Ap
paret ergo qð iſti nepotes nõ habent ex pſona filie,ſed ab auo [...]
perſona ipſius aui:merito debet imputari in quartã,dicta l.quo
niam nouella.etiã tetigi in l.poſt dotẽ.⁊ ibi dixi ſupꝛa ſolu.matri
monio.Sed ſi poneremus qð pater fuerat ſibi ſtipulatus in [...]
caſum tantũ,ita qð in alio caſu exiſtentiũ liberoꝛum mulier po[...]
ſet habere heredẽ,ſecundum qð no.in l.poſt dotem,⁊ ibi dixi. [...]
mus in queſtione precedenti,vtrum onus imputandi in quarta[...]
f ipſi defuncto datũ,trãſeat ad filios cũ ſuo onere:dubito[f] alias [...]
13 cam. ¶ †Quero,ſi aliquid eſt relictũ filio minus quarta, debet
g quidẽ ſuppleri iſta quarta , p quos debet ſuppleri[g] iſta quarta,
an per heredẽ,vel per legatarios qui poſſident res hereditarias
pro rata? Videt̃ velle tex.qð illud ſupplemẽtum fiat tam ab here
dibus quã a legatarijs.l.ſi ex patronis.⁊ l.ſi libertus.§.libert[...]
ĩ.de bon.liber.⁊ iſtud impẽdimentum erat in patrimõio patroni pꝛo
ut in debito iure nature eſt hodie.l.ſi ex patronis.in pꝛinc.eo.tit.ſ[...]
contrarium videtur in auth.vt cum de appel.cog.§.ceterum [...]

dicit impleri ab heredibus. Sed aduertendum eſt qđ ibi dicit, ab heredibus impleri, ſecundũ alias noſtras leges. ſed lex C. non exprimit, qđ hoc fiat ab heredib⁹, ſed ſimpliciter ſupplectionẽ fieri, imo magis videtur innuere a quolibet legatario, pro rata. Nã l. ſcim⁹. §. repletionẽ. dicit hoc debere fieri ex ipſis rebus, ex ſubſtãtia defuncti, ⁊ ſic videtur quod ſit onus reale. Illud ergo qđ tex. in d. §. ceterũ. dicit hoc ſcđm noſtras leges, intelligitur ſecũdum
14 dic. l. ſi libertus §. libertus. ¶ Sed quero † an illud qđ ex ſubſtitutione ad filium peruenit, ſibi computetur in legitimã? Tex. videtur qđ non, in dic. l. ſcimus §. repletionem. Sed dic, qđ ſi quidẽ ſubſtitutus eſt quis legatario, tunc illud quod habet ex illa ſubſtitutione, non computatur in legitimam, vt ibi ſentit gl. Aut eſt ſubſtitutus heredi directo, vel per fideicommiſſum, ⁊ tunc illud imputatur, quia ab ipſo initio de eo quod relinquitur, ab herede deducitur omne grauamen, ⁊ omnis conditio, l. quoniam in prioribus. C. de in offic. teſta. ¶ Sed quid de eo qđ ei, qui poteſt petere ſupplementum, obuenerit ab inteſtato, vt puta, ſuccedit legata
15 rio, vel heredi? Reſpon. id non computatur † in legitimam, niſi eatenus, quatenus ille, cui ſuccedit, tenebatur ſupplere, cum aduentitio iure capiat, d. §. repletionem, argu. ff. de legat. iij. l. ſi fuerit. §. j. ⁊ ff. eod. l. qui fundum. §. qui filios.

ADDITIONES.

a ¶ Quarto. Adde an Trebellianica poſſit in vna re deduci, vltra Alex. Bal. conſi. clxxxvij. iij. lib. ⁊ ibi quid de legitima, ⁊ quid ſi bona ſunt alienata, an in alienatis computari debeant, ⁊ an legitima in vna re deduci poſſit, vide Bal. conſ. lxxxvj. j. lib. ⁊ conſi. cccclvj. iiij. lib. ⁊ conſil. clxij. iij. lib. vbi firmat quod hic dicit Alexand. ꝙ filio non debetur legitima in bonis legatis.

b ¶ Venio. Adde vltra Alexã. que cõputentur filio in legitimam. Bal. conſ. cclxvij. j. lib. Ang. conſ. cj. ⁊ cxxxj. ⁊ lxxv. ⁊ per Paul. de Caſt. cõſ. ccxxxiij. ⁊ an donatio facta per patrẽ filio imputetur in legitimã. vide Paul. de Caſt. conſ. ccj. Abb. conſ. cxvi. ⁊ Paul. de Caſt. cõſ. ccxx. ⁊ per Alex. in cõſ. viij. in ij. vol. ⁊ ibi alleg. concordãtes dicit cõem opin. eſſe, ꝙ non imputatur niſi expreſſe dicatur.

c POMA. ¶ Si vero eſt donatio ſimplex. Vide Anch. conſil. viij. incip. viſis. in prin. in ij. vol. ⁊ in l. illud, in glo. in verſic. hec autem. C. de col. ⁊ conſil. xxxj. in princ. in iiij. volu.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Formo aliam queſt. Vide late Alexã. conſi. xxiiij. in j. dubio volum. j.

d ¶ Quero de vna queſtio. Adde vltra Alexand. an dos data filie computetur in legitimam nepotibus. Paul. de caſt. conſil. cxxiiij. Bald. conſil. lxxiij. ⁊ ccix. j. lib. Pet. de Anc. conſil. cccvj.

IO. FR. RV. ¶ Adde Paul. de Caſtr. in l. ſi alienam. in princip. ff. de dona. cauſa mor.

e POMA. ¶ Breuiter conſului contrarium. Vide Anc. in conſil. cccxvj. inci. do. Bart. ibi vide Ancha. conſil. ccclxvj. incip. ex themate preſuppoſito. circa me. verſicu. an autem cõputare debeat, ⁊ vide Cum. conſil. iij. in j. vol. Barb. conſil. xl. in ij. vol.

f POMA. ¶ Dubio. Vide Alexand. conſil. xxiiij. incip. viſis dubijs. verſic. ſed circa hoc eſt videndum in vol. j. Anc. conſil. cxliij. inci. viſis diligenter verbis teſtamenti. per totum, maxime in verſic. non obſtit. opinio. Bartol.

g ¶ Suppleri. Adde per quos debet ſuppleri legitima, vltra Alex. Bartol. conſil. xxxiij. incip. factum tale. ⁊ ibi quid computetur in legitima, Paul. de Caſt. conſil. cclvj. Angel. conſi. cxxxj.

LEX XCII.

1 ☞ Conditionis implende cauſa datum minuit Trebellianicam ſi remanet apud heredes.
Rogatus de reſtituendo vt heres, retinet Falcidiam.

ACceptis. Si heres non grauatur, vt heres, ſed vt alius commodum ſentiens, falcidia non deducetur. h. d. In tex. ibi, mortem ſuam, ſci
1 licet legatarij. Not. † ꝙ datum cauſa conditionis implende, ita demum minuit Trebellianicam ſi interim apud heredem retinet. Item ille qui rogatus eſt de reſtituendo, ita demum retinet falcidiam ſi vt heres rogatur, vt hic. j. titul. ij. l. mulier. §. fin. Item not. ꝙ acceptis, intelligitur de herede vt hic, in fin. ⁊ l. ſi ſeruum. §. qui margaritam. ff. de leg. j.

LEX XCIII.

FIlio, ⁊ filia. Prelegata non imputantur in Falcidiam, niſi quo ad eũ, a quo percipiuntur. hoc dicit, ⁊ not. hanc l. bene.

LEX XCIIII.

1 ☞ Heres quod habet a defuncto, computatur in bonis.
2 Coniunctio aduerſatiua inducit coniunctionem verbalem.
3 Maritus quando teneatur ad reſtitutionem fructuum, ⁊ bonorum, que ſunt extra dotem.
4 Oliua fructus induſtrialis eſt.

1 **MAritus vxoris.** Iſtud eſt nota. princip. Quod † heres habet a defuncto, computatur in bonis. h. d. in materia l. re con
2 iuncti. ¶ † Quero, an coniunctio aduerſatiua inducat coniũctionem verbalem, ⁊ hoc videtur poni in tex. ibi, duas autem, ⁊c. Vi
a detur hic, ꝙ maritus teneatur ad reſtitutionem [a] fructuum, ⁊ bo
b norum, que obuenerunt extra dotem. Oppo. C. de pac. [b] cõuen. l. vlt. Sl. ibi ⁊ hic ſoluit, qđ hic in ſorte, ibi in vſuris. Aliter intelligitur, ꝙ hic de naturalib⁹, ibi de induſtrialib⁹. Mar. Sili. alias de Fano diſputauit vnã queſtio. ⁊ in cõtrario ſemper recitaui, ⁊
3 dicit: † Aut fructus percepti extãt, ⁊ debent heredi mulieris reſtitui, l. ſi ſtipulata. ff. de do. int. vi. ⁊ vxo. Aut ſunt conſumpti, ⁊ tunc aut percepti cõtra voluntatẽ defuncte, ⁊ maritus debet reſtituere, vt l. de his. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. Aut pcepit voluntate defuncte, ⁊ tũc aut ſunt fructus induſtriales, ⁊ maritus lucrat. d. l. vltim. cum gl. C. de pact. conuen. Non obſtat iſta lex, quia tenetur reddere rationem, licet fructus ſint conſumpti. Si vero ſunt fructus naturales magni, ⁊ tũc tenetur maritus reſtituere inquãtũ eſt locupletior, l. ſi ſtipulata. §. j. ff. de dona. iter vir. ⁊ vxo. Aut
* ſunt parui, ⁊ non tenetur * reſtituere, l. ſi id qđ. §. j ⁊ l. vtrum. ff. de dona. int. vir. ⁊ vxo. ⁊ l. omnino ff. de impen. Habui conſulere hic,
4 vtrum † oliua ſit fructus naturalis, vel induſtrialis. Et habes caſum, ꝙ eſt induſtrialis. ff. de rei vendica. l. antepen.

ADDITIONES

a ¶ Reſtitutionem. An maritus teneatur ad reſtitutionem bonorum paraphernalium, ⁊ fructuum bonorum, que extra dotem obuenerunt vxori, vide late Paul. de Caſt. conſil. clxxxj. incip. ſuper primo reperio diuerſas opin. ⁊ vide Rom. conſ. cccxciiij. vbi ponit an ſtante ſtatuto ꝙ mulier non poſſit ſe obligare niſi ſeruata certa ſolennitate poſſit virum liberare de fructibus bonorum obuenientium extra dotem.

b AND. BAR. ¶ Oppo. C. de pac. Et de his paraphernalibus vide que remiſi ad Bal. in l. fi. C. de pac. ⁊ vide Bal. in c. ij. de fra. de no. bene. inue. ⁊ in l. vbi adhuc. C. de iure do. ad fi. ⁊ in cap. pe. de conſue. ⁊ vide Bart. in conſi. xx. incip. an venditio. vbi conſuluit in iſtis paraphernalibus. Bal. in l. ſi viua matre. C. de bon. mat. Paul. de Caſt. in conſil. cxc. Ab. ⁊ alios in cap. cõſtitutis. de procu. ⁊ vide Bart. in conſil. ſuo cxlvij. incip. maritus habens vxorem dotatam. ⁊ in conſi. cclxx. in p. Titius habens vxorem. ⁊c.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Et non tenetur. Circa hoc vide multas remiſſiones per Alex. conſi. xlij. in princ. volum. j.

1 ☞ Reus edit actori ad replicationem fundandam.
2 Diſcuſſio bonorum quãdo fit, notarius poteſt cogi vt exhibeat inſtrumentum. ex quo probatur debitum de quo ſit diſcuſſio.

1 **§. Poſt aditam.** Reus tenetur † edere rationem actori ad replicationem fundãdam. h. d. Et glo. alleg. iſtum tex. ad illud quod ſummaui tibi in l. fin. C. de eden. ⁊ Guli. de Cu. in l. j. §. edenda ſunt omnia. ff. de edẽ. Iac. Butr. reſpondet, ꝙ hic non editur vt inſtrumentum, ſed vt
2 corpus hereditarium. ipſe poteſt dicere quicquid vult. † No. quãdo ſit bonorum diſcuſſio. poteſt cogi notarius vt exhibeat inſtrumentum, ex quo probatur debitum illud de quo ſit excuſſio. plene in l. finali. C. de eden.

TITVLVS. II.

Si cui plus, quam per legem Falcidiam.

LEX I.

SI cui plusquam licuerit.
§ Cum dicitur. Tene bene menti gloſ. in verb. ceteris, que incip. ſic C. dicam alias ad quid ſit menti tenenda.

a **§. Hec verba.** [a] Verbum amplius, quandoq; totũ cõtinet. h. d. No. de dictione, ampli⁹, de qua habetis C. de hered. inſtit. l. ij. Oppon. de authen. ſed cum teſtator. C. ad l. falcid. Solu. Ibi ſecundum iura noua. vbi inuentario non facto, tenetur ad totum: hic ſecundum iura vetera, ſecundum que non tenetur vltra vires hereditarias.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hec verba. Vide Bartol. in l. ſi ſeruus legatus. §. ſi ita ſcriptum. de lega. j.

1 ☞ Filius de reſtituendo grauatus an detrahat duas quartas.

§. Interdum. Iſte eſt not. §. ⁊ menti tenẽdus. h. d. Vbi in alio iure heres quartã detrahit, ceſſat Falcidia, vel aliter. Nõ debẽt detrahi due quarte. Bl.
1 inducit i ar. ad q. ꝙ † fili⁹ inſtitutus. ⁊ de reſtituẽdo grauatus nõ